

Prosazování práv z duševního vlastnictví

Učební texty

Ing. Pavel Novák, Mgr. Karel Šindelka, Dr. Michael Kašpar

**I. DÍL
SEŠIT 2
2007**

Publikace je základní učební pomůckou vzdělávacího systému projektu
„Support to Enforcement of Intellectual Property Rights“
(Transition Facility 2005)

Obsah

- I. Ing. Pavel Novák
**Pravomoc a činnost České obchodní inspekce
v oblasti prosazování práv z duševního vlastnictví, spolupráce
s ostatními orgány státní správy a nevládními organizacemi,
opatření při porušování práv z duševního vlastnictví7**

- II. Mgr. Karel Šindelka
**Pravomoc a činnosti celní správy v oblasti prosazování
práv duševního vlastnictví, spolupráce s ostatními orgány
státní správy a nevládními organizacemi,
opatření při porušování práv z duševního vlastnictví 41**

- III. Dr. Michael Kašpar
**Mezinárodní organizace v oblasti duševního vlastnictví,
nejdůležitější mezinárodní smlouvy, právní rámec ochrany
a prosazování práv EU 55**

Ing. Pavel Novák

**Pravomoc a činnost České obchodní
inspekce v oblasti prosazování práv
z duševního vlastnictví, spolupráce
s ostatními orgány státní správy
a nevládními organizacemi, opatření při
porušování práv z duševního vlastnictví**

Červenec 2007

Obsah:

1. Úvod	10
2. Legislativní rámec	10
2.1. Předpisy upravující proces kontroly	10
2.1.1. Zákon o České obchodní inspekci	10
2.1.2. Zákon o ochraně spotřebitele	14
2.2. Předpisy upravující jednotlivá práva duševního vlastnictví	15
2.2.1. Zákon o ochranných známkách	16
2.2.2. Autorský zákon	18
2.2.3. Zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích	22
2.2.4. Zákon o ochraně průmyslových vzorů	24
2.2.5. Zákon o užitných vzorech	25
2.2.6. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení	26
2.2.7. Závěr	27
3. Průběh činností ČOI při potírání porušování práv	27
3.1. Podnět ke kontrole	28
3.2. Získání dokumentace	29
3.3. Příprava kontroly	30
3.4. Kontrola	31
3.5. Správní řízení	33
3.6. Řízení o zničení/humanita	33
3.7. Závěrečné zpracování případu	33
4. Spolupráce	34
4.1. Spolupráce s orgány státní správy	34
4.1.1. Dohoda o spolupráci – historie	34
4.1.2. Dohoda o spolupráci – současnost	35
4.1.3. Návrh opatření	35
4.1.4. Závěr	37
4.2. Spolupráce nevládními organizacemi a majiteli práv	37
4.2.1. Spolupráce s nevládními organizacemi	37
4.2.2. Spolupráce majiteli práv	37
4.3. Informační systém pro vymáhání práv duševního vlastnictví	37
5. Závěr	38

1. Úvod

V části věnované České obchodní inspekci (dále jen ČOI) se budeme zabývat celou problematikou potírání porušování některých práv duševního vlastnictví veřejno-právní cestou. Začneme legislativním rámcem, který dává ČOI kompetence, ale i dozorové povinnosti v této oblasti a určuje pravidla, za kterých svou činnost provádí. Pro činnost pracovníků ČOI je dále důležitá znalost předpisů, která jednotlivá práva duševního vlastnictví upravují. Jejich pochopení umožní pracovníkům řešit jednotlivé případy efektivně a s co nejmenším zatěžováním ostatních orgánů státní správy působící v této oblasti.

Dále se budeme zabývat kontrolní činností od podání podnětu ke kontrole, až po dokončení celého případu. Složitost činností při potírání, vyplývající z používání mnoha předpisů, se nám rozpadne na jednotlivé úkony, se kterými již není složité si poradit.

Ze zákonných, bezpečnostních a systémových hledisek je pro ČOI nezbytná spolupráce s ostatními orgány státní správy, s nevládními organizacemi i s majiteli práv. Probereme si spolupráci tzv. nutnou, vyplývající z obecně platných předpisů i spolupráci potřebnou, která zvyšuje efektivitu při potírání porušování práv.

Cílem části věnované České obchodní inspekci je tedy rozkrytí a zprůhlednění činností a postupů, které provádí při plnění svých dozorových povinností v oblasti potírání porušování práv duševního vlastnictví.

2. Legislativní rámec

Porušování některých práv duševního vlastnictví, tzv. výrobkové pirátství, v České republice začalo nabývat velkých rozměrů na začátku devadesátých let minulého století v souvislosti s nebývalým rozvojem stánkového prodeje. Česká obchodní inspekce (dále jen ČOI) začala působit na poli potírání porušování práv duševního vlastnictví v roce 1994, kdy byla požádána Policií ČR o pomoc při jejich akcích v této oblasti. Prováděla pro Policii ČR kontrolní nákupy a její kontrolní protokol byl jedním z podkladů pro zahájení trestního řízení. Neměla v tu dobu kompetence k zajišťování pirátského zboží a i ustanovení zákona o ochraně spotřebitele ke klamání spotřebitele nebylo konkrétní. Až novely zákona o České obchodní inspekci a zákona o ochraně spotřebitele z ní, v roce 2000, vytvořily kontrolní orgán, který mohl samostatně potírání porušování práv provádět veřejnoprávní cestou.

2.1. Předpisy upravující proces kontroly

Činnost České obchodní inspekce při potírání porušování práv duševního vlastnictví je ovlivněna skutečností, že proces kontroly musí být v souladu s několika obecně platnými předpisy:

- Zákon č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci v platném znění
- Zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele v platném znění
- Zákon č. 552/1991 Sb. o státní kontrole
- Zákon č. 500/2004 Sb. o správním řízení (správní řád) v platném znění

2.1.1. Zákon o České obchodní inspekci

Zákon č. 64/1986 Sb. o České obchodní inspekci v platném znění je pro ČOI kompetenčním zákonem. Probereme si ho podrobněji, protože je dobré vědět, v jakých legislativních mantinelech se pracovníci ČOI pohybují. Zákon upravuje:

- Organizační začlenění ČOI v rámci státní správy a její základní členění
- Kontrolní pravomoci:
 - Česká obchodní inspekce kontroluje právnické a fyzické osoby prodávající nebo dodávající výrobky a zboží na vnitřní trh, poskytující služby nebo vyvíjející jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, poskytující spotřebitelský úvěr nebo provozující tržiště (tržnice) (dále jen „kontrolované osoby“), pokud podle zvláštních právních předpisů nevykonává dozor jiný správní úřad, pokud tento zákon nestanoví jinak (proces zabírání, skladování a likvidace zboží porušující práva duševního vlastnictví).
- Česká obchodní inspekce kontroluje:
 - dodržování podmínek stanovených k zabezpečení jakosti zboží nebo výrobků včetně zdravotní nezávadnosti, podmínek pro skladování a dopravu a požadavků na osobní hygienu a hygienickou nezávadnost provozu,
 - zda se při prodeji zboží používají ověřená měřidla, pokud ověření podléhají, a zda používaná měřidla odpovídají zvláštním právním předpisům, technickým normám, jiným technickým předpisům, popřípadě schválenému typu (zákon o technických požadavcích na výrobky),
 - dodržování dohodnutých nebo stanovených podmínek a kvality poskytovaných služeb,
 - dodržování ostatních podmínek stanovených zvláštními právními předpisy nebo jinými závaznými opatřeními pro provozování nebo poskytování činností uvedených v odstavci „Kontrolní pravomoci“,
 - zda při uvádění stanovených výrobků na trh byly podle zvláštního právního předpisu (zákon o technických požadavcích na výrobky) výrobky řádně opatřeny stanoveným označením, popřípadě zda k nim byl vydán či přiložen stanovený dokument, zda vlastnosti stanovených výrobků uvedených na trh odpovídají stanoveným technickým požadavkům a zda v souvislosti s označením stanoveného výrobku byly splněny i požadavky stanovené zvláštními právními předpisy,
 - zda nedochází ke klamání spotřebitele podle § 8 zákona o ochraně spotřebitele,

- zda výrobky uváděné na trh jsou bezpečné (zákon o obecné bezpečnosti výrobků),
- zda osoby poskytující spotřebitelský úvěr dodržují podmínky stanovené zvláštním právním předpisem.

Česká obchodní inspekce neprovádí kontrolu potravin, pokrmů a tabákových výrobků, s výjimkou kontroly poctivosti prodeje.

- Zákon ukládá ČOI mimo jiné i zobecňovat poznatky zjištěné při svých kontrolách a využívat je pro analýzu negativních jevů na vnitřním trhu. Česká obchodní inspekce:
 - zjišťuje u kontrolovaných osob nedostatky a jejich příčiny,
 - vyžaduje odstranění zjištěných nedostatků, jejich příčin a škodlivých následků a ukládá, popřípadě navrhuje opatření k jejich odstranění,
 - zabezpečuje a provádí systematickou kontrolu plnění opatření k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin,
 - zobecňuje poznatky z výkonu kontroly a předchází vzniku nedostatků, zejména včasným odhalováním jejich příčin, výchovným působením a zveřejňováním výsledků kontrol,
 - provádí rozborů nebo zajišťuje provedení rozborů k ověření jakosti a bezpečnosti výrobků nebo zboží nebo pro účely kontroly, zda nedochází ke klamání spotřebitele, s výjimkou potravin, pokrmů a tabákových výrobků; provedení těchto rozborů zajišťuje u příslušných orgánů nebo osob; na náklady kontrolovaných osob provádí rozborů nebo jejich provedení požaduje jen tehdy, byla-li rozbořem zjištěna neodpovídající jakost a bezpečnost výrobků nebo zboží nebo jestliže bylo prokázáno klamání spotřebitele,
 - ukládá sankční a jiná opatření podle tohoto zákona nebo podle zvláštního právního předpisu.
- Pracovníci České obchodní inspekce pověřeni plněním jejich kontrolních úkolů (dále jen „inspektoři“) jsou při kontrole oprávněni:
 - vstupovat při výkonu kontroly do provozoven, ve kterých jsou vykonávány kontrolované činnosti. Za škodu přitom způsobenou odpovídá stát; této odpovědnosti se nemůže zprostit,
 - ověřovat totožnost fyzických osob, jsou-li kontrolovány osobami, a též totožnost fyzických osob, které při kontrole zastupují kontrolované osoby, a oprávnění těchto osob k zastupování,
 - požadovat od kontrolovaných osob potřebné doklady, údaje a písemná nebo ústní vysvětlení,
 - odebírat za náhradu od kontrolovaných osob potřebné vzorky výrobků nebo zboží k posouzení jakosti a bezpečnosti těchto výrobků nebo zboží, nejde-li o vzorky potravin, pokrmů a tabákových výrobků, nebo k posouzení, zda nedochází ke klamání spotřebitele. Za odebrané vzorky výrobků nebo zboží se kontrolované osobě poskytne náhra-

da ve výši ceny, za kterou se výrobek nebo zboží v okamžiku odebrání vzorku nabízí. Náhrada se neposkytne, jestliže se jí kontrolovaná osoba vzdá. Nárok na náhradu nevzniká, pokud jde o výrobek nebo zboží, které nespĺňuje požadavky stanovené zvláštními předpisy,

- požadovat od kontrolovaných osob, popřípadě orgánů, které tyto osoby řídí, aby ve stanovené lhůtě odstranily zjištěné nedostatky, jejich příčiny a škodlivé následky nebo aby k jejich odstranění neprodleně provedly nezbytná opatření a podaly o nich a o jejich výsledcích ve stanovené lhůtě zprávu České obchodní inspekci,
- vstupovat do objektů výrobce, dovozce nebo distributora a vyžadovat předložení příslušné dokumentace a poskytnutí pravdivých informací. Výrobce, dovozce nebo distributor může být inspektorem vyzván, aby mu zajistil a předložil odborná vyjádření autorizované osoby k předmětu dozoru, nebo si k dozoru může inspektor autorizovanou osobu za úhradu přizvat.
- Mlčenlivost pracovníků ČOI při plnění úkolů
- Zákon stanoví, na základě jakého podnětu je ČOI oprávněna provádět kontrolu porušování některých práv duševního vlastnictví, způsob získání dokumentace k posouzení pravosti zboží a povinnost o výsledcích kontrol informovat toho kdo podnět podal:
 - Inspektoři České obchodní inspekce jsou oprávněni:
 - provádět kontrolu, zda nedochází ke klamání spotřebitele, na základě vlastního podnětu nebo podnětu jiného státního orgánu, dále na základě podnětu spotřebitele, nebo jiné osoby, která prokáže právní zájem ve věci; podat podnět ke kontrole může též majitel nebo spolujaditel patentu, majitel autorského osvědčení, majitel ochranné známky, majitel autorského práva nebo jiného práva chráněného autorským zákonem nebo majitel práva k zapsanému průmyslovému vzoru nebo užitému vzoru nebo jeho zástupce (dále jen „majitel práva duševního vlastnictví“),
 - vyzvat majitele práva duševního vlastnictví k předložení dokumentace potřebné k posouzení, zda nedochází ke klamání spotřebitele.
 - Česká obchodní inspekce informuje toho, kdo podal podnět, o zjištěném klamání spotřebitele nebo o zjištěných nedostacích a jejich příčinách.
- Důležitým oprávněním ČOI je možnost přizvat ke kontrole odborně způsobilé osoby. Tato možnost je bohatě využívána při kontrolách zaměřených na potírání porušování práv duševního vlastnictví:
 - Česká obchodní inspekce je oprávněna přizvat k účasti na kontrole osoby odborně způsobilé podle zvláštních právních předpisů, je-li to odůvodněno povahou kontrolní činnosti. Tyto osoby mají práva a povinnosti inspektorů podle tohoto zákona v rozsahu pověření daného jim Českou obchodní

- inspekci. Odborně způsobilé osoby nemohou být pověřeny ukládat opatření a sankce podle tohoto nebo jiných zákonů.
- Povinnosti kontrolovaných osob:
 - o Kontrolované osoby jsou povinny umožnit inspektorům a odborně způsobilým osobám přízvaným k účasti na kontrole plnit jejich úkoly související s výkonem kontroly.
 - o Kontrolované osoby jsou povinny ve stanovené lhůtě odstranit zjištěné nedostatky, jejich příčiny a škodlivé následky nebo provést neodkladně nezbytná opatření k jejich odstranění a podat o nich a o jejich výsledcích ve stanovené lhůtě zprávu České obchodní inspekci.
 - Opatření, která může inspektor a ředitel inspektorátu učinit na základě provedené kontroly.
 - **Opatření, která učiní ČOI při klamání spotřebitele formou porušování práv duševního vlastnictví:**
 - o Inspektor je povinen při prokázání zjištění nabídky, prodeje nebo skladování výrobků nebo zboží, které neodpovídají zvláštním právním předpisům (klamání spotřebitele formou porušování práv duševního vlastnictví, uložit zajištění těchto výrobků nebo zboží. Inspektor ústně oznámí opatření o zajištění výrobků nebo zboží kontrolované osobě nebo osobě zúčastněné při kontrole a neprodleně vyhotoví úřední záznam, ve kterém bude uveden i důvod zajištění, popis zajištěných výrobků nebo zboží a jejich množství. Inspektor předá kopii úředního záznamu kontrolované osobě.
 - o Česká obchodní inspekce je oprávněna uskladnit zajištěné výrobky nebo zboží, které neodpovídají zvláštním právním předpisům podle předchozího odstavce, mimo dosah kontrolované osoby. Kontrolovaná osoba je povinna zajištěné výrobky nebo zboží inspektorovi vydat. Odmítá-li vydání, budou tyto výrobky nebo zboží kontrolované osobě odňaty. O vydání nebo odnětí sepíše inspektor úřední záznam. Náklady na skladování hradí kontrolovaná osoba, u které bylo nabízení, prodej nebo skladování takových výrobků nebo zboží zjištěno. Kontrolovaná osoba není povinna uhradit náklady na uskladnění výrobky, jestliže se prokáže, že výrobky nebo zboží zvláštním právním předpisům odpovídají.
 - o Proti uloženému opatření o zajištění výrobků nebo zboží, které neodpovídají zvláštním právním předpisům, může kontrolovaná osoba podat do 3 pracovních dnů ode dne seznámení s uloženým opatřením písemně námitky místně příslušnému inspektorátu. Námitky nemají odkladný účinek. Ředitel inspektorátu rozhodne o námitkách bez zbytečných průtahů. Jeho rozhodnutí je konečné. Písemné rozhodnutí o námitkách se doručí kontrolované osobě.
 - o Zajištění výrobků nebo zboží, které neodpovídají zvláštním právním předpisům, trvá do doby, než bude pravomocně rozhodnuto o jejich propadnutí nebo zabránění, případně do doby, kdy bude proká-

- záno, že se nejedná o takovéto výrobky nebo zboží. Zrušení opatření o zajištění výrobků nebo zboží, o kterých se prokáže, že odpovídají zvláštním právním předpisům, provede písemně ředitel inspektorátu. Písemnost se doručí kontrolované osobě. Pokud bylo zrušeno opatření o zajištění, musí být kontrolované osobě zajištěné výrobky nebo zboží bez zbytečných průtahů vráceny v neporušeném stavu, s výjimkou výrobků nebo zboží použitých pro posouzení. O vrácení sepíše inspektor písemný záznam.
- o Ředitel inspektorátu uloží rozhodnutím kromě pokuty i propadnutí nebo zabránění výrobků nebo zboží, které neodpovídají zvláštním právním předpisům. Vlastníkem propadnutých nebo zabraných výrobků nebo zboží se stává stát.
 - o Ředitel inspektorátu určí, že zabrané nebo propadnuté výrobky nebo zboží budou zničeny, anebo jsou-li využitelné pro humanitární účely, může ředitel inspektorátu určit, že budou poskytnuty k těmto účelům, a to bezplatně. Humanitárními účely se rozumí činnosti prováděné s cílem zajistit základní potřeby obyvatelstva, které se ocitlo v tíživé životní situaci nebo bylo postiženo mimořádnou událostí, kdy je opodstatněno využití mimořádných materiálních zdrojů.
 - o Je-li rozhodnutí podle odstavce 5 pravomocné a určil-li ředitel inspektorátu, že zabrané nebo propadnuté výrobky nebo zboží budou zničeny, zničení se provede úředně pod dohledem tříčlenné komise jmenované ředitelem inspektorátu. O zničení sepíše komise protokol, který podepíší všichni tři členové komise. Zničení se provede na náklad kontrolované osoby, která tyto výrobky nebo zboží nabízela, prodávala nebo skladovala.
 - o Výrobky nebo zboží propadnuté nebo zabrané na základě rozhodnutí, které nabylo právní moci, mohou být poskytnuty k humanitárním účelům za podmínek stanovených tímto zákonem pouze přejímajícím organizacím, jimiž mohou být:
 - organizační složky a příspěvkové organizace státu nebo územních samosprávných celků, zřízené za účelem poskytování sociální péče nebo působících v oblasti zdravotnictví nebo školství, nebo
 - jiné právnické osoby, pokud splňují následující podmínky:
 - nebyly zřízeny za účelem podnikání,
 - předmětem jejich činnosti je pouze činnost v oblasti sociální péče nebo působících v oblasti zdravotnictví nebo školství,
 - poskytují humanitární pomoc nejméně 2 roky, a
 - doloží, že nemají daňové nedoplatky nebo nedoplatky na platbách pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, a není-li proti nim vedeno soudní řízení.

- o Pro humanitární účely mohou být poskytnuty výrobky nebo zboží, které nejsou zdravotně závadné, jsou bezpečné a ze kterých byly přejímající organizací beze zbytku odstraněny a zničeny prvky porušující práva duševního vlastnictví. Každý výrobek nebo zboží musí být neodstranitelnou barvou označen nápisem „humanita“ tak, aby nebyla snižována důstojnost fyzických osob, které budou tyto výrobky užívat.
- o O poskytnutí výrobku nebo zboží k humanitárním účelům uzavře Česká obchodní inspekce a přejímající organizace písemnou smlouvu, která musí kromě obvyklých podstatných náležitostí obsahovat vždy druh a množství poskytnutých výrobků nebo zboží a dále ustanovení o smluvní pokutě pro případ porušení závazku o poskytnutí výrobku nebo zboží výhradně pro humanitární účely a konkrétní účel, k jakému je přejímající organizace použije; změnou smlouvy lze tento účel změnit, při zachování souladu s tímto zákonem. Výrobky nebo zboží budou poskytovány přejímajícím organizacím podle pořadí došlých žádostí a s přihlédnutím k účelnosti využití nebo naléhavosti potřeb. Odstranění prvků porušujících práva duševního vlastnictví, jejich zničení a příslušné označení podle odstavce 9 provede nebo zajistí na své náklady přejímající organizace. O provedených úpravách a zničení sepíše protokol tříčlenná komise jmenovaná ředitelem inspektorátu, jejímiž členy mohou být majitelé práva duševního vlastnictví nebo jejich zástupci. Protokol podepíší všichni tři členové komise.
- o Přejímající organizace po převzetí výrobku nebo zboží je povinna:
 - neprodleně odstranit a zničit prvky porušující práva duševního vlastnictví,
 - použít výrobky nebo zboží pouze k humanitárním účelům na území České republiky, a
 - přijmout opatření k zabránění zneužití výrobků nebo zboží a jejich opětovnému uvedení do obchodního styku.
- o Česká obchodní inspekce kontroluje u přejímající organizace plnění povinností stanovených tímto zákonem a povinností, k nimž se přejímající organizace smluvně zavázala.
- o Přejímající organizace po dobu 3 let od okamžiku poskytnutí výrobků nebo zboží eviduje a archivuje pro účely kontroly, prováděné Českou obchodní inspekcí, doklady o příjmu výrobků nebo zboží a o odstranění a zničení prvků porušujících práva duševního vlastnictví a jak s nimi bylo prokazatelně naloženo. Tímto ustanovením nejsou dotčena ustanovení zvláštních právních předpisů upravující evidenci a archivaci stanovených dokladů.
- Oprávnění inspektora, jestliže zjistí porušení předpisů, které mohou mít za následek ohrožení života nebo zdraví spotřebitelů.
- Finanční sankce, které může ČOI uložit kontrolované osobě za porušení povinností, které ze zákona vyplývají. Pro účely kontrol zaměřených na porušování práv

- duševního vlastnictví je důležité, že má ČOI sankční nástroje vůči kontrolované osobě, která maří kontrolu. Pod hrozbou sankce je i tzv. humanitární organizace, která si nesplní povinnosti stanovené tímto zákonem:
- o Ředitel inspektorátu uloží přejímající tzv. humanitární organizaci, která porušila povinnosti dané tímto zákonem pokutu až do výše 1 000 000 Kč.
 - o Nesplní kontrolovaná osoba opatření uložená podle tohoto zákona, pokutu až do výše 1 000 000 Kč. Za opakované porušení povinností v průběhu jednoho roku ode dne poslední kontroly lze uložit pokutu až do výše 2 000 000 Kč.
 - o Ředitel inspektorátu může uložit kontrolované fyzické osobě, která maří, narušuje nebo jinak ztěžuje výkon kontroly, pořádkovou pokutu až do výše 50 000 Kčs, a to i opětovně.
 - o Řízení o uložení pokuty lze zahájit do jednoho roku ode dne, kdy se ředitel inspektorátu o porušení povinností podle odstavců 1 až 4 dověděl, nejpozději však do 2 let ode dne, kdy k porušení povinností došlo. Pokutu nelze uložit, uplynuly-li od porušení 3 roky.
 - o Pokutu nebo pořádkovou pokutu nelze uložit tomu, kdo byl za totéž jednání postižen podle jiných právních předpisů.
- **Finanční sankce za klamání spotřebitele formou porušování práv duševního vlastnictví ukládá ČOI podle zákona na ochranu spotřebitele.**
 - Spolupráci ČOI:
 - o Se správními úřady a orgány územní samosprávy v oblasti přenesené působnosti, jakož i s jinými státními orgány a institucemi, jejichž spolupráce je nezbytná pro výkon kontroly,
 - o s občanskými sdruženími, zřízenými podle zákona o sdružování občanů, za účelem zvyšování ochrany a bezpečnosti spotřebitele, zlepšování informovanosti a překonání nežádoucího chování spotřebitelů a podnikatelských subjektů, působících na vnitřním trhu a vytváření příznivého prostředí pro prodej výrobků, zboží a poskytování služeb,
 - o s profesními stavovskými sdruženími, pokud budou zřízena zvláštním zákonem.
 - Spolupráci ČOI s občany:
 - o při své činnosti využívá stížností, oznámení a podnětů občanů,
 - o zajišťuje pro občany poradensko-informační činnost.
 - Informační toky a povinnosti:
 - o Správní úřady a orgány územní samosprávy v oblasti přenesené působnosti, jakož i jiné státní orgány a instituce, jejichž spolupráce je nezbytná pro výkon kontroly poskytují České obchodní inspekci podklady, údaje a vysvětlení nezbytné pro její kontrolní činnost. Vyžaduje-li to povaha věci, zejména při zjišťování příčin nedostatků, poskytují jí kontrolní orgány a orgány státního zkušebnictví, hygienické služby a veterinární péče také potřebnou odbornou pomoc.
 - o Zjistí-li Česká obchodní inspekce při kontrole sku-

tečnosti, na jejichž základě je třeba učinit opatření, jež jsou v pravomoci jiných orgánů, oznámí je těmto orgánům.

- o Česká obchodní inspekce oznamuje zjištění závažného porušení podmínek stanovených pro výkon činností kontrolovaných osob bez zbytečného odkladu příslušnému živnostenskému úřadu.

2.1.2. Zákon o ochraně spotřebitele

Tento zákon stanoví některé podmínky podnikání významné pro ochranu spotřebitele, úkoly veřejné správy v oblasti ochrany spotřebitele a oprávnění spotřebitelů, sdružení spotřebitelů nebo jiných právnických osob založených k ochraně spotřebitele. Zákon se vztahuje na prodej výrobků a poskytování služeb v případech, kdy k plnění dochází na území České republiky. Na ostatní případy se vztahuje tehdy, souvisí-li plnění s podnikatelskou činností provozovanou na území České republiky.

Pro účely potírání porušování práv duševního vlastnictví jsou pro ČOI důležitá tato ustanovení:

- Vymezení některých pojmů:
 - o výrobkem nebo zbožím porušujícím některá práva duševního vlastnictví se rozumí:
 - padělek, jímž je výrobek nebo zboží, včetně jeho obalu, na němž je bez souhlasu majitele ochranné známky umístěno označení stejné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou, porušující práva majitele ochranné známky podle zvláštního právního předpisu, 4b) dále veškeré věci nesoucí takové označení (značky, loga, etikety, nálepky, prospekty, návody k použití, doklady o záruce apod.), a to i tehdy, jsou-li uváděny samostatně, a samostatné obaly, na nichž je umístěno takové označení,
 - nedovolená napodobenina, jíž je výrobek nebo zboží, které je rozmnoženinou nebo zahrnuje rozmnoženinu vyrobenou bez souhlasu majitele autorských nebo příbuzných práv nebo bez souhlasu majitele práv k průmyslovému vzoru, jestliže pořízení rozmnoženiny porušuje tato práva podle zvláštních právních předpisů,
 - výrobek nebo zboží, porušující práva majitele patentu nebo užitného vzoru nebo práva majitele dodatkového ochranného osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin podle zvláštního právního předpisu,
 - výrobek nebo zboží, porušující práva toho, jemuž svédčí ochrana zapsaného označení původu nebo zeměpisného označení.
- Zákon zakazuje nabídku, prodej a vývoz výrobků nebo zboží určených pro humanitární účely. Nikdo nesmí nabízet za účelem prodeje, prodávat a vyvážet výrobky nebo zboží, které byly určeny pro humanitární účely a označeny nápisem „humanita“.
- Zákaz klamání spotřebitele:
 - o Nikdo nesmí klamat spotřebitele, zejména uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejas-

né, dvojsmyslné nebo přehnané údaje anebo zamlčet údaje o skutečných vlastnostech výrobků nebo služeb či úrovni nákupních podmínek.

- o Za klamání spotřebitele se považuje také nabídka nebo prodej výrobků nebo zboží porušujících některá práva duševního vlastnictví, jakož i skladování těchto výrobků nebo zboží za účelem nabídky nebo prodeje.
- o Odpovědnosti za klamání spotřebitele se nelze zprostit poukazem na skutečnost, že potřebné nebo správné údaje neposkytl výrobce, dovozce nebo dodavatel.
- o Skladováním výrobků nebo zboží porušujících práva k duševnímu vlastnictví se pro účely tohoto zákona rozumí jejich umístění ve skladových prostorách, dopravních prostředcích, kancelářích nebo jiných nebytových prostorách a v prodejních místech včetně stánkového prodeje.
- Zákon dále stanoví práva a povinnosti majitele práv duševního vlastnictví vůči ČOI:
 - o Majitel nebo spolumajitel patentu, majitel autorského osvědčení, majitel ochranné známky, majitel autorského práva nebo jiného práva chráněného autorským zákonem nebo majitel práva k zapsanému průmyslovému vzoru nebo užitnému vzoru nebo jeho zástupce (dále jen „majitel práva duševního vlastnictví“) je povinen na vyzvání předložit dozorovému orgánu dokumentaci potřebnou k provedení posouzení výrobků nebo zboží, a to ve lhůtě do 15 pracovních dnů ode dne vyrozumění. Odpovídá za to, že předaná dokumentace je pravdivá, přesná, úplná a platná. Je povinen dozorovému orgánu neprodleně oznámit veškeré změny, které mohou mít vliv na správnost posuzování výrobků nebo zboží. Pokud dozorový orgán má pochybnosti o oprávněnosti nebo věcné správnosti předložené dokumentace, písemně vyrozumí majitele práva duševního vlastnictví o této skutečnosti. Majitel práva duševního vlastnictví podá ve lhůtě 15 dnů od doručení takového vyrozumění písemné stanovisko ke zjištěným vadám dokumentace.
 - o Vykonává-li dozorový orgán kontrolu na podnět majitele práva duševního vlastnictví nebo jiné osoby, která prokázala právní zájem ve věci, jsou tyto osoby povinny složit přiměřenou jistotu (dále jen „jistota“) za účelem úhrady nákladů dozorového orgánu v případech, kdy kontrolou nebude prokázána oprávněnost podnětu. Výši jistoty stanoví vedoucí dozorového orgánu. Základem pro výpočet výše jistoty jsou průměrné náklady na výkon kontrolní činnosti za jednoho kontrolního pracovníka a den podle skutečnosti předcházejícího roku. Jistotu je majitel práva duševního vlastnictví nebo osoba, která prokázala právní zájem ve věci, povinen složit na účet dozorového orgánu do 15 dnů od podání podnětu. Nebude-li jistota ve stanoveném termínu složena, nemá dozorový orgán povinnost podnět prošetřit.
 - o Prokáže-li se kontrolou oprávněnost podnětu, je

dozorový orgán povinen poukázat zpět složenou jistotu do 10 dnů od ukončení kontroly. Nebude-li prokázána oprávněnost podnětu, dozorový orgán zúčtuje skutečně vynaložené náklady na provedenou kontrolu. V případě, že bude částka skutečně vynaložených nákladů dozoru nižší než výše jistoty, je dozorový orgán povinen majiteli práva duševního vlastnictví nebo osobě, která prokázala právní zájem ve věci, poukázat zpět do 10 dnů zjištěný rozdíl. V případě, že skutečně vynaložené náklady budou vyšší než složená jistota, je majitel práva duševního vlastnictví nebo osoba, která prokázala právní zájem ve věci, povinen uhradit rozdíl do výše skutečně vynaložených nákladů do 10 dnů ode dne doručení vyrozumění.

- o V případě, kdy majitel práva duševního vlastnictví předá dozorovému orgánu nepravdivou, nepřesnou, neúplnou nebo neplatnou dokumentaci a vznikne-li na základě těchto podkladů rozhodnutím dozorového orgánu kontrolované osobě škoda, odpovídá za tuto škodu majitel práva duševního vlastnictví.
- Zákon stanoví prodávajícímu a provozovateli tržiště další obecné povinnosti důležité i pro kontrolu v oblasti potírání porušování práv duševního vlastnictví:
 - o Prodávající je povinen označit provozovnu způsobem stanoveným zákonem o živnostenském podnikání.
 - o Prodávající je povinen při ukončení činnosti v provozovně informovat živnostenský úřad o tom, kde lze vypořádat případné závazky.
 - o Provozovatel tržiště (tržnice), včetně obce pronajímající část veřejného prostranství k příležitostnému stánkovému prodeji, jsou povinni vést evidenci prodávajících, která musí obsahovat údaje v rozsahu uvedeném ve zvláštním právním předpise, a předložit ji na žádost dozorovému orgánu. Evidenci je povinen uchovávat po dobu jednoho roku ode dne provedení evidenčního záznamu.
- Zákon stanoví dozor nad ochranou spotřebitele. Stanoví mimo jiné, že ČOI provádí dozor nad klamáním spotřebitele formou porušování některých práv duševního vlastnictví s výjimkou jde-li o potraviny a tabákové výrobky.
- Stanoví i postup při zjištění výrobků nebo zboží pod celním dohledem. Inspektor České obchodní inspekce nebo České zemědělské a potravinářské inspekce, který provedl dozor na trhu podle tohoto zákona a zjistil výrobky nebo zboží, které naplňují znaky klamání spotřebitele formou porušování práv duševního vlastnictví, a bylo-li prokázáno, že se jedná o výrobky nebo zboží pod celním dohledem, je oprávněn takovéto výrobky nebo zboží zajistit. Zjištění a zajištěné výrobky nebo zboží postoupí příslušnému celnímu orgánu k provedení celního a dalšího řízení.
- Dozor nad klamáním spotřebitele formou porušování práv duševního vlastnictví provádějí též:
 - o Státní zemědělská a potravinářská inspekce v oblasti potravin a tabákových výrobků nebo zboží.

o Živnostenské úřady. Ty však nemají kompetence k zajišťování, skladování a následné likvidaci výrobků nebo zboží, které porušuje některá práva duševního vlastnictví. Proto jejich kontroly v této oblasti vyžadují součinnost s orgány, které tyto kompetence mají.

o Celní orgány. Zákon stanoví celou proceduru kontroly celních orgánů.

- Zákon dále, mimo jiné, stanoví pokuty za klamání spotřebitele formou porušování některých práv duševního vlastnictví. Za porušení stanovených povinností uloží orgány pokutu až do výše 50 000 000 Kč; při stanovení výše pokuty se přihlíží k povaze protiprávního jednání a k rozsahu jeho následků.
- Zákon dále stanoví, že pokutu do 5.000,- Kč uložit v blokovém řízení. Pro účely potírání porušování některých práv duševního vlastnictví je uložení blokové pokuty nepoužitelné, protože celá procedura zabrání či propadnutí výrobků nebo zboží porušující práva je v režimu správního řízení.

2.2. Předpisy upravující jednotlivá práva duševního vlastnictví

Pro činnost České obchodní inspekce v oblasti duševního vlastnictví je důležitá znalost předpisů, které upravují jednotlivá práva duševního vlastnictví. Jen při jejich znalosti mohou určit, které listinné a ostatní důkazy potřebují získat při přípravě a provádění kontroly a kdy je mohou získat bez zbytečného obtěžování dalších orgánů státní správy.

Na otázky typu: Požívá ochranná známka ochrany na území České republiky a proč? Kdo ve vlastníkem práva? Pro které výrobky nebo služby je ochranná známka zapsána? Nejedná se o všeobecně známou ochrannou známku?... si musí umět pracovníci ČOI odpovědět, aby si byli jisti, že kontrola bude provedena v souladu s platným právem ČR.

Samozřejmě takové znalosti nemusí mít všichni pracovníci, kteří provádějí kontroly v dané oblasti, ale ti, kdo kontroly připravují a organizují. Pro naše účely jim budeme říkat „experti“.

Podle základních pojmů zákona o ochraně spotřebitele dozoruje ČOI porušování některých práv duševního vlastnictví, které jsou upraveny těmito zákony:

- Zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách a o změně zákona č. 6/2002 Sb. o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o ochranných známkách).
- Zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen autorský zákon).
- Zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění poz-

dějších předpisů (dále jen zákon o ochraně průmyslových vzorů)

- Zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 452/2001 Sb. o ochraně označení původu a zeměpisných označení a o změně zákona o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení).

Nyní si probereme minimum z těchto předpisů, které by ČOI, nebo její experti, měla znát pro bezproblémové řešení jednotlivých případů potírání porušování práv duševního vlastnictví.

2.2.1. Zákon o ochranných známkách

- **Označení, která mohou tvořit ochrannou známku.** Ochrannou známkou může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoliv označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.
- **Na území České republiky požívají ochrany ochranné známky, které jsou:**
 - o zapsány v **rejstříku ochranných známek** (dále jen „rejstřík“) **vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví** (dále jen „Úřad“) (dále jen „národní ochranné známky“),
 - o s účinky pro Českou republiku zapsány v **rejstříku vedeném Mezinárodním úřadem duševního vlastnictví** na základě mezinárodní přihlášky ve smyslu Madridské dohody o mezinárodním zápisu továrnických nebo obchodních známek nebo Protokolu k Madridské dohodě 1) (dále jen „mezinárodní ochranné známky“),
 - o zapsány v rejstříku vedeném **Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu** (známky a vzory) podle nařízení Rady Evropských společenství o ochranné známce Společenství 2) (dále jen „nařízení Rady“) (dále jen „ochranné známky Společenství“),
 - o na území České republiky všeobecně známé (dále jen „všeobecně známé známky“) ve smyslu článku 6bis Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví (dále jen „Pařížská úmluva“) 3) a článku 16 Dohody o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví .
- **Práva z ochranné známky:**
 - o Vlastník ochranné známky má výlučné právo užívat ochrannou známku ve spojení s výrobky nebo službami, pro něž je chráněna. Své právo prokazuje vlastník zapsané ochranné známky **výpisem z rejstříku**, popřípadě **osvědčením o zápisu**. Vlastník ochranné známky je oprávněn používat spolu s ochrannou známkou značku (R).
 - o Nestanoví-li tento zákon jinak (§ 10 a 11), nikdo nesmí v obchodním styku bez souhlasu vlastníka ochranné známky užívat:

- označení shodné s ochrannou známkou pro výrobky nebo služby, které jsou shodné s těmi, pro které je ochranná známka zapsána,
- označení, u něhož z důvodu jeho shodnosti nebo podobnosti s ochrannou známkou a shodnosti nebo podobnosti výrobků nebo služeb označených ochrannou známkou a označením existuje pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti, včetně pravděpodobnosti asociace mezi označením a ochrannou známkou,
- označení shodné s ochrannou známkou nebo jí podobné pro výrobky nebo služby, které sice nejsou podobné těm, pro které je **ochranná známka** zapsána, avšak jde o ochrannou známku, která **má dobré jméno v České republice**, a jeho užívání by nepoctivě těžilo z rozlišovací způsobilosti nebo dobrého jména ochranné známky nebo jim bylo na újmu.
- Za užívání v obchodním styku považuje zejména:
 - umístování označení na výrobky nebo jejich obaly,
 - nabídka výrobků pod tímto označením, jejich uvádění na trh nebo skladování za tímto účelem anebo nabídka či poskytování služeb pod tímto označením,
 - dovoz nebo vývoz výrobků pod tímto označením,
 - užívání označení v obchodních listinách a v reklamě.
- Byla-li ochranná známka zapsána na jméno obstaravatele bez souhlasu vlastníka známky (dále jen „ochranná známka zapsaná na jméno obstaravatele“), má takový vlastník právo zakázat užívání známky obstaravatelem, ledaže by tento obstaravatel své jednání řádně odůvodnil.
- **Reprodukce ochranných známek ve slovnících.** Vzbuzuje-li reprodukce zapsané ochranné známky publikovaná ve slovníku, encyklopedii nebo obdobném díle dojem, že se jedná o druhový název zboží nebo služeb, má vlastník ochranné známky právo žádat po vydavateli nebo nakladateli, aby reprodukce ochranné známky byla nejpozději při následujícím uveřejnění nebo vydání díla opatřena údajem, že se jedná o zapsanou ochrannou známku.
- **Omezení účinků ochranné známky:**
 - o Vlastník ochranné známky není oprávněn zakázat třetím osobám užívat v obchodním styku:
 - jejich jméno a příjmení, obchodní firmu nebo název anebo adresu,
 - údaje týkající se druhu, jakosti, množství, účelu, hodnoty, zeměpisného původu, doby výroby výrobku nebo poskytnutí služby nebo jiných jejích vlastností,

- označení nezbytné k určení účelu výrobku nebo služby, zejména u příslušenství nebo náhradních dílů, pokud užívání je v souladu s obchodními zvyklostmi, dobrými mravy a pravidly hospodářské soutěže.
 - o Vlastník ochranné známky je v obchodním styku povinen strpět užívání shodného či podobného označení, jestliže práva k tomuto označení vznikla před podáním přihlášky a užívání tohoto označení je v souladu s právem České republiky.
- **Vyčerpání práv z ochranné známky:**
 - o Vlastník ochranné známky není oprávněn zakázat její užívání na výrobcích, které byly s touto ochrannou známkou uvedeny na trh v České republice tímto vlastníkem nebo s jeho souhlasem.
 - o Vlastník ochranné známky není oprávněn zakázat její užívání na výrobcích, které byly s touto ochrannou známkou uvedeny na trh v členském státě Evropských společenství nebo jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor tímto vlastníkem nebo s jeho souhlasem.
 - o Ustanovení předchozích odstavců se nepoužije, pokud vlastník ochranné známky má oprávněné důvody zakázat pozdější obchodní využití výrobků, zejména pokud se stav, popřípadě povaha výrobků po jejich uvedení na trh změnila nebo zhoršily.
 - o Vlastník starší ochranné známky nebo uživatel staršího označení uvedeného v § 7 odst. 1 písm. g) není oprávněn požadovat prohlášení pozdější shodné či podobné ochranné známky za neplatnou (§ 32), popřípadě bránit jejímu dalšímu užívání, jestliže strpěl její užívání po dobu 5 let ode dne, kdy se o tomto užívání dozvěděl, ledaže by přihláška pozdější ochranné známky nebyla podána v dobré víře.
 - o Vlastník pozdější ochranné známky není oprávněn zakázat užívání shodné či podobné starší ochranné známky nebo navrhopvat její prohlášení za neplatnou, přestože by vlastník starší ochranné známky již svá práva z ochranné známky nemohl uplatnit.
- **Užívání ochranné známky:**
 - o Pokud do 5 let od zápisu nezačal vlastník ochrannou známkou řádně užívat pro výrobky nebo služby, pro které je zapsána, nebo pokud toto užívání bylo přerušeno nejméně na nepřetržitou dobu 5 let, podléhá ochranná známka následkům uvedeným v tomto zákoně, ledaže pro neužívání existují řádné důvody. Následky jsou tyto:
 - Ochranná známka nemůže být prohlášena za neplatnou z důvodu existence starší ochranné známky, pokud tato starší ochranná známka nespĺňuje podmínky užívání.
 - Není-li starší ochranná známka užívána ve smyslu pro všechny výrobky a služby, pro které byla zapsána, může být její existence důvodem pro prohlášení pozdější ochranné známky za neplatnou jen v rozsahu výrobků a služeb, pro které je užívána.
 - Úřad zruší ochrannou známku v řízení zahájeném na návrh třetí osoby, jestliže:

- ochranná známka nebyla po nepřetržitou dobu 5 let řádně užívána pro výrobky nebo služby, pro které je zapsána, a pro neužívání neexistují řádné důvody; k užívání, které bylo zahájeno, popřípadě v němž bylo pokračováno po pětiletém neužívání ochranné známky ve lhůtě 3 měsíců před podáním návrhu, se nepřihlíží, pokud přípravy pro započítání užívání nebo pokračování v užívání nastaly až poté, co se vlastník dozvěděl o tom, že by mohl být podán návrh na zrušení ochranné známky,
 - se ochranná známka stala pro výrobky nebo služby, pro které je zapsána, v důsledku činnosti nebo nečinnosti svého vlastníka, označením, které je v obchodě obvyklé,
 - ochranná známka po dni jejího zápisu v důsledku užívání svým vlastníkem nebo s jeho souhlasem pro výrobky nebo služby, pro které byla zapsána, může vést ke klamání veřejnosti, zejména pokud jde o povahu, jakost nebo zeměpisný původ těchto výrobků nebo služeb.
- o Za řádné užívání ochranné známky se považuje rovněž:
 - užívání ochranné známky v podobě, která se od podoby, ve které byla ochranná známka zapsána, liší prvky neměnicími její rozlišovací způsobilost,
 - umístování ochranné známky na výrobcích nebo na jejich obalech pouze pro účely vývozu.
 - Užívání ochranné známky na základě licenční smlouvy a užívání kolektivní ochranné známky osobou, která má oprávnění ji užívat, se považuje za užívání vlastníkem.
 - **Změna vlastníka:**
 - o Ochranná známka může být nezávisle na převodu podniku převedena, a to pro všechny výrobky nebo služby, pro které je zapsána, nebo jen pro některé z nich. Převod ochranné známky musí být učiněn písemnou smlouvou.
 - o Ochranná známka přechází na nového vlastníka též v případech stanovených zvláštními právními předpisy. (např. občanský a obchodní zákoník)
 - o Převod, popřípadě přechod ochranné známky je účinný vůči třetím osobám zápisem do rejstříku; nabyvatel ochranné známky může vůči Úřadu činit úkony po doručení žádosti o zápis převodu či přechodu práv k ochranné známce. O zápis **převodu či přechodu do rejstříku** je oprávněna požádat kterákoli ze smluvních stran, v případě přechodu právní nástupce původního vlastníka. Náležitosti žádosti o zápis převodu či přechodu ochranné známky týkající se údajů o účastnících řízení a údajů o ochranné známce stanoví prováděcí právní předpis.

- o Vlastník ochranné známky zapsané v unijní zemi Pařížské úmluvy může podat u soudu návrh na určení práva na vyznačení změny vlastníka ochranné známky, byla-li ochranná známka zapsána na jméno obstaravatele. Soud návrh zamítne, pokud obstaravatel své jednání řádně odůvodní a důvody doloží. Na základě pravomocného rozhodnutí soudu Úřad na žádost vyznačí změnu vlastníka ochranné známky **v rejstříku a tuto skutečnost zveřejní ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví** (dále jen „Věstník“). Náležitosti žádosti o vyznačení změny vlastníka ochranné známky týkající se údajů o účastnících řízení a údajů o ochranné známce stanoví prováděcí právní předpis.
- **Zástavní právo:**
 - o Ochranná známka může být předmětem zástavního práva, předmětem výkonu rozhodnutí či exekuce a může být zahrnuta do konkurzní podstaty v konkurzním řízení nebo do seznamu majetku v řízení o vyrovnání.
 - o Skutečnosti uvedené v předchozím odstavci Úřad na žádost запиše do rejstříku, a to ve lhůtě do 1 měsíce od přijetí žádosti. Náležitosti žádosti o zápis týkající se údajů o účastnících řízení a údajů o ochranné známce stanoví prováděcí právní předpis.
 - o Zástavní právo k ochranné známce vzniká **zápisem do rejstříku**, nestanoví-li zvláštní právní předpis jinak.
- **Licence:**
 - o Právo užívat ochrannou známku může být poskytnuto na základě licenční smlouvy pro všechny výrobky nebo služby, pro které byla ochranná známka zapsána, nebo pro některé z nich. Licence může být poskytnuta jako výlučná nebo nevýlučná.
 - o Vlastník ochranné známky se může dovolávat svých práv z ochranné známky vůči nabyvateli licence, který porušil ustanovení licenční smlouvy, pokud jde o dobu trvání licence, podobu, ve které může být ochranná známka užívána, rozsah výrobků nebo služeb, pro které byla licence poskytnuta, území, na kterém může být ochranná známka užívána, nebo jakost výrobků nebo služeb vyráběných či poskytovaných nabyvatelem licence.
 - o Licenční smlouva je účinná vůči třetím osobám **zápisem do rejstříku**; o zápis do rejstříku je oprávněna požádat kterákoli ze smluvních stran. Náležitosti žádosti o zápis licenční smlouvy do rejstříku týkající se údajů o účastnících řízení a údajů o ochranné známce stanoví prováděcí právní předpis.
- **Doba platnosti a obnova zápisu:**
 - o Zápis ochranné známky platí 10 let ode dne podání přihlášky. Nepožádá-li vlastník o obnovu zápisu, ochranná známka zanikne.
 - o Zápis ochranné známky se na žádost vlastníka ochranné známky obnoví, a to vždy na dalších 10 let.
 - o Obnova zápisu ochranné známky nabývá účinnosti k datu, k němuž uplyne doba platnosti zápisu ochranné známky; obnovu zápisu Úřad запиše do rejstříku a zveřejní ve Věstníku.
- **Vzdání se práv k ochranné známce.** Vlastník se může u Úřadu písemným prohlášením vzdát práv k ochranné známce v rozsahu všech výrobků či služeb, pro které byla zapsána, nebo některých z nich; účinky tohoto prohlášení nastávají dnem doručení prohlášení vlastníka ochranné známky Úřadu a nelze je vzít zpět. Úřad vyznačí vzdání se práv k ochranné známce v rejstříku a oznámí je ve Věstníku.
- **Zrušení.** Úřad zruší ochrannou známku v řízení zahájeném na návrh třetí osoby. Důvody stanoví zákon. Je-li důvod zrušení pouze ve vztahu k některým z výrobků nebo služeb, pro které je ochranná známka zapsána, Úřad ochrannou známku zruší v rozsahu těchto výrobků nebo služeb.
- **Kolektivní ochranná známka.** Kolektivní ochrannou známku je ochranná známka, která je takto označena již při podání přihlášky a která je způsobilá rozlišovat výrobky nebo služby členů či společníků právnické osoby nebo účastníků sdružení od výrobků nebo služeb jiných osob. Podmínky užívání kolektivní ochranné známky včetně sankcí za jejich porušení se stanoví písemnou smlouvou o užívání kolektivní ochranné známky uzavřenou všemi členy či společníky právnické osoby nebo účastníky sdružení. Výlučné právo označovat výrobky či služby kolektivní ochrannou známkou, pro které je kolektivní ochranná známka zapsána, nebo ji užívat ve spojení s těmito výrobky či službami mají členové či společníci právnické osoby nebo **účastníci sdružení zapsaní v rejstříku**. Kolektivní ochranná známka nemůže být předmětem licence, nemůže být poskytnuta jako zástava a nemůže být převedena na jinou osobu.
- **Rejstřík a Věstník.** Úřad vede rejstřík, který obsahuje rozhodné údaje o přihláškách a rozhodné údaje o zapsaných ochranných známkách stanovené tímto zákonem, prováděcím právním předpisem nebo určené Úřadem. Rejstřík je veřejný a každý má právo do něj nahlížet, pořizovat si kopie a výpisy. Na žádost vydá Úřad úředně ověřený úplný výpis nebo částečný výpis z rejstříku nebo opis zápisu nebo potvrzení o určitém zápisu anebo potvrzení, že v rejstříku určitý údaj není. Úředním ověřením se potvrzuje shoda výpisu nebo opisu se zápisem v rejstříku. Rejstřík je veden v elektronické podobě a Úřad zveřejňuje informace uvedené v rejstříku způsobem umožňujícím dálkový přístup.
- **Mezinárodní zápis.** Zápis mezinárodní ochranné známky, již byla přiznána ochrana v České republice, má tytéž účinky jako zápis národní ochranné známky do rejstříku vedeného Úřadem.
- **Ochranná známka Společenství.** V případě přihlášky vzniklé přeměnou již zapsané ochranné známky Společenství, Úřad tuto známku запиše bez dalšího do rejstříku s právem přednosti, které bylo přiznáno ochranné známce Společenství, a tuto skutečnost zveřejní ve Věstníku.

2.2.2. Autorský zákon

Autorský zákon zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje:

- práva autora k jeho autorskému dílu,
- práva související s právem autorským:
 - o práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu,
 - o **právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu,**
 - o **právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu,**
 - o právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání,
 - o právo zveřejnitelce k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv,
 - o právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu,
- právo pořizovatele k jím pořízené databázi,
- ochranu práv podle tohoto zákona,
- kolektivní správu práv autorských a práv souvisejících s právem autorským.“
- **Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen „dílo“).** Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.
- Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem a jejíž součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.
- Právo autorské se vztahuje na dílo dokončené, jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, jde-li o předměty práva autorského v něm uvedené.
- Předmětem práva autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla.
- Sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky je dílem souborným.
- Dílem podle tohoto zákona není zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teo-

rie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.

- Zákon stanoví výjimky z ochrany podle práva autorského ve veřejném zájmu. Ochrana podle práva autorského se nevztahuje na:
 - o úřední dílo, jímž je právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, jakož i úřední návrh úředního díla a jiná přípravná úřední dokumentace, včetně úředního překladu takového díla, sněmovní a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná taková díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany,
 - o výtvoři tradiční lidové kultury, není-li pravé jméno autora obecně známo a nejde-li o dílo anonymní nebo o dílo pseudonymní; užití takové dílo lze jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu.
- **Zveřejnění a vydání díla.** Prvním oprávněným veřejným přednesením, provedením, předvedením, vystavením, vydáním či jiným zpřístupněním veřejnosti je dílo zveřejněno. Zahájením oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin je dílo vydáno.
- **Autor.** Autorem je fyzická osoba, která dílo vytvořila. Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.
- **Vznik práva autorského.** Právo autorské k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě.
- Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu.
- **Obsah práva autorského.** Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková:
 - o Osobnostní práva:
 - Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla.
 - Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení autorství při takovém užití obvyklé.
 - Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li tento zákon jinak. Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil.
 - o Osobnostních práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají. Ustanovení odstavce 5 tím není dotčeno.
 - Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho

autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a je-li to obvyklé, musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní. Ochrany se může domáhat kterákoliv z osob autorovi blízkých. Toto oprávnění mají, i když uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Této ochrany se může vždy domáhat i právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce podle tohoto zákona.

o Majetková práva:

- Autor má právo své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva; jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených tímto zákonem. Poskytnutím oprávnění podle odstavce 1 právo autorovi nezaniká; autorovi vzniká pouze povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy.
- Autor má právo požadovat na vlastníku věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, aby mu ji zpřístupnil, pokud je toho třeba k výkonu práv autorských podle tohoto zákona. Toto právo nelze uplatnit v rozporu s oprávněnými zájmy vlastníka; vlastník není povinen autorovi takovou věc vydat, je však povinen na žádost a náklady autora zhotovit fotografii nebo jinou rozmnoženinu díla a odevzdat ji autorovi.
- Právem dílo užít je:
 - právo na rozmnožování díla,
 - právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla,
 - právo na sdělování díla veřejnosti.
 - Dílo lze užít i jiným způsobem než způsoby uvedenými.
- **Rozmnožování díla** se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho části, a to jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě.
- Dílo se rozmnožuje zejména ve formě rozmnoženiny tiskové, fotografické, zvukové, obrazové nebo zvukově obrazové, stavbou architektonického díla nebo ve formě jiné trojrozměrné rozmnoženiny anebo ve formě elektronické zahrnující vyjádření analogové i digitální.
- **Rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla** se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k origi-

nálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.

- Prvním prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem na území členského státu Evropských společenství nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru, je ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla právo autora na rozšiřování pro území Evropských společenství a ostatních smluvních stran Dohody o Evropském hospodářském prostoru vyčerpáno; právo na pronájem díla a právo na půjčování díla zůstává nedotčeno.
- **Ochrana práva autorského.** Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, může se domáhat zejména:
 - o určení svého autorství,
 - o zákazu ohrožení svého práva, včetně hrozícího opakování, nebo neoprávněného zásahu do svého práva, zejména zákazu neoprávněné výroby, neoprávněného obchodního odbytu, neoprávněného dovozu nebo vývozu originálu nebo rozmnoženiny či napodobeniny díla, neoprávněného sdělování díla veřejnosti, jakož i neoprávněné propagace, včetně inzerce a jiné reklamy,
 - o sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití, o původu neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla, o způsobu a rozsahu jejího neoprávněného užití, o její ceně, o ceně služby, která s neoprávněným užitím díla souvisí, a o osobách, které se neoprávněného užití díla účastní, včetně osob, kterým byly předmětné rozmnoženiny či napodobeniny díla určeny za účelem jejich poskytnutí třetí osobě; práva na informace podle tohoto ustanovení se autor může domáhat vůči osobě, která do jeho práva neoprávněně zasáhla nebo je neoprávněně ohrozila, a dále zejména vůči osobě, která:
 - má nebo měla v držení neoprávněně zhotovenou rozmnoženinu či napodobeninu díla za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu,
 - využívá nebo využívala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu, která neoprávněně zasahuje nebo zasahovala do práva autora nebo je neoprávněně ohrožuje nebo ohrožovala,
 - poskytuje nebo poskytovala za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu službu užívanou při činnostech, které neoprávněně zasahují do práva autora nebo je neoprávněně ohrožují, anebo
 - byla označena jako osoba, která se účastní pořízení, výroby nebo distribuce rozmnoženiny či napodobeniny díla anebo poskytování služeb, které neoprávněně zasahují do práva autora nebo je neoprávněně ohrožují,

o odstranění následků zásahu do práva, zejména:

- stažením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky z obchodování nebo jiného užití,
- stažením z obchodování a zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky,
- zničením neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky,
- zničením nebo odstraněním materiálů a nástrojů použitých výlučně nebo převážně k výrobě neoprávněně zhotovené rozmnoženiny či napodobeniny díla nebo zařízení, výrobku nebo součástky,
- poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu, zejména:
 - omluvou,
 - zadostiučiněním v penězích, pokud by se přiznání jiného zadostiučinění nejevilo postačujícím; výši peněžitého zadostiučinění určí soud, který přihlídně zejména k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k zásahu do práva došlo; tím není vyloučena dohoda o narovnání,
 - zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora.
- **Kolektivní správa dat.** Účelem kolektivní správy práv (dále jen „kolektivní správa“) je kolektivní uplatňování a kolektivní ochrana majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským a umožnění zpřístupňování předmětů těchto práv veřejnosti.
- Kolektivní správou je zastupování většího počtu osob, jimž přísluší:
 - o majetkové právo autorské nebo majetkové právo související s právem autorským,
 - o ze zákona oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu, nebo
 - o ze smlouvy výhradní oprávnění k výkonu práva kolektivně spravovaného pro celou dobu trvání majetkových práv a alespoň pro území České republiky s právem poskytnout podlicenci (dále jen „nositelé práv“) k jejich společnému prospěchu, a to při výkonu jejich majetkových práv ke zveřejnění nebo ke zveřejnění nabídnutým dílům, uměleckým výkonům, zvukovým a zvukově obrazovým záznamům (dále jen „předměty ochrany“), pokud jiný než kolektivní výkon těchto práv je nedovolený (§ 96) nebo neúčelný; za předmět ochrany k zveřejnění nabídnutý se považuje takový předmět ochrany, který nositel práva písemně oznámí příslušnému kolektivnímu správci za účelem zařazení takového předmětu ochrany do rejstříku předmětů ochrany.

• Zprostředkování uzavření licenční nebo jiné smlouvy není výkonem kolektivní správy. Výkonem kolektivní správy též není příležitostně či krátkodobě zastupování jiných než povinně kolektivně spravovaných práv.

• **Práva povinně kolektivně spravovaná.** Povinně kolektivně spravovanými právy jsou:

o právo na odměnu za:

- užití uměleckého výkonu, zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání,
- užití zvukového záznamu, vydaného k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání,
- zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu nebo jiného záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu,
- zhotovení rozmnoženiny díla pro osobní potřebu fyzické osoby nebo pro vlastní vnitřní potřebu právnické osoby či podnikající fyzické osoby pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo podobný podklad, a to i prostřednictvím třetí osoby,
- opětný prodej originálu díla uměleckého,
- půjčování originálu nebo rozmnoženiny vydaného díla podle,

o právo na přiměřenou odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla či výkonu výkonného umělce zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam,

o právo na užití kabelovým přenosem děl, živých výkonů a výkonů zaznamenaných na zvukový nebo na zvukově obrazový záznam s výjimkou takových výkonů, jejichž zvukový záznam byl vydán k obchodním účelům, a dále právo na užití kabelovým přenosem zvukově obrazových záznamů a zvukových záznamů jiných než vydaných k obchodním účelům; a dále s výjimkou případů, kdy právo na kabelový přenos vykonává vysílatel ke svému vlastnímu vysílání, bez ohledu na to, zda jde o jeho vlastní práva nebo o práva, která vykonává na základě licenční smlouvy uzavřené s nositelem práva.

• Nositelé práv jsou pro výkon práv, jakož i pro domáhání se nároku na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení z neoprávněného výkonu takto kolektivně spravovaného práva zastoupeni ze zákona příslušným **kolektivním správcem**.

• **Kolektivní správce.** Kolektivním správcem je ten, kdo získal oprávnění k výkonu kolektivní správy. Kolektivním správcem může být pouze právnická osoba se sídlem v České republice, ve které se přímo nebo prostřednictvím třetí osoby sdružují nebo účastní nositelé práv, které při kolektivní správě zastupuje.

• Kolektivní správa je vykonávána soustavně, vlastním

jménem a na vlastní odpovědnost. Kolektivní správa není podnikáním. Kolektivní správu vykonává kolektivní správce jako hlavní předmět činnosti.

- Kolektivní správce může pověřit zastupováním při výkonu jím kolektivně spravovaných práv jinou osobu pouze tehdy, jde-li o:
 - o osobu zahraniční, která podle práva jiného státu oprávněně vykonává na území takového státu kolektivní správu pro táž práva, a pokud jde o dílo, i pro týž druh, jde-li o výkon kolektivní správy v takovém státě,
 - o tuzemského kolektivního správce, který je také oprávněn k výkonu kolektivní správy, sleduje-li se tím účelný výkon kolektivní správy.
- **Oprávnění k výkonu kolektivní správy.** O udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy (dále jen „oprávnění“) rozhoduje ministerstvo na základě písemné žádosti. Rozhodování o udělení oprávnění se řídí obecnými předpisy o správním řízení.

2.2.3. Zákon o vynálezech a zlepšovacích návrzích

Účelem zákona je upravit práva a povinnosti vznikající z vytvoření a z uplatnění vynálezů a zlepšovacích návrhů.

- **Patent na vynález.** Na vynálezy, které splňují podmínky stanovené tímto zákonem, uděluje Úřad průmyslového vlastnictví (dále jen „Úřad“) patenty.
- **Patentovatelnost vynálezů.**
 - o Patenty se udělují na vynálezy, které jsou nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné.
 - o Za vynálezy se nepovažují zejména:
 - objevy, vědecké teorie a matematické metody;
 - estetické výtvořky;
 - plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů;
 - podávání informací.
- **Výluky z patentovatelnosti.** Patenty se neudělují:
 - o na vynálezy, jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům; to nelze vyvodit pouze z toho, že využití vynálezu je zakázáno právním předpisem;
 - o na odrůdy rostlin a plemena zvířat nebo v zásadě biologické způsoby pěstování rostlin či chovu zvířat; toto ustanovení neplatí pro mikrobiologické způsoby a výrobky těmito způsoby získané.
- **Novost.** Vynález je nový, není-li součástí stavu techniky.
- Stavem techniky je vše, k čemu byl přede dnem, od něhož přísluší přihlašovatelovi právo přednosti, umožněn přístup veřejnosti písemně, ústně, využíváním nebo jiným způsobem.
- Stavem techniky je i obsah přihlášek vynálezů podaných v České republice s dřívějším právem přednosti, pokud budou v den, od něhož přísluší přihlašovatelovi právo přednosti, nebo po tomto dni zveřejněny. To platí i pro mezinárodní přihlášky vynálezů s dřívějším právem přednosti, v nichž je Úřad určeným úřadem, a evropské patentové přihlášky s dřívějším právem před-

nosti, u nichž je platně určeným státem Česká republika. Přihlášky vynálezů utajované podle zvláštních předpisů se pokládají pro účely tohoto ustanovení za zveřejněné uplynutím 18 měsíců od vzniku práva přednosti.

- **Vynálezecká činnost.** Vynález je výsledkem vynálezecké činnosti, jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky. Pro hodnocení vynálezecké činnosti však není rozhodný obsah přihlášek vynálezů, které ke dni, od něhož přísluší přihlašovatelovi právo přednosti, nebyly zveřejněny.
- **Průmyslová využitelnost.** Vynález se považuje za průmyslově využitelný, může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využíván v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství.
- **Právo na patent.** Právo na patent má původce vynálezu nebo jeho právní nástupce. Původcem vynálezu je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvůrčí prací. Spolupůvodci mají právo na patent v rozsahu, v jakém se podíleli na vytvoření vynálezu.
- **Podnikový vynález.** Vytvořil-li původce vynález ke splnění úkolu z pracovního poměru, z členského nebo jiného obdobného pracovněprávního vztahu (dále jen „pracovní poměr“) k zaměstnavateli, přechází právo na patent na zaměstnavatele, není-li smlouvou stanoveno jinak. Právo na původcovství tím není dotčeno.
- **Účinek patentu.** Majitel patentu (§ 34) má výlučné právo využívat vynález, poskytnout souhlas k využívání vynálezu jiným osobám, nebo na ně patent převést. Účinky patentu nastávají ode dne oznámení o udělení patentu ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví (dále jen „Věstník“).
- Přihlašovatelovi přísluší přiměřená náhrada od toho, kdo po zveřejnění přihlášky vynálezu její předmět využíval. Právo na přiměřenou náhradu lze uplatnit ode dne, od něhož nastávají účinky patentu.
- V případě mezinárodní přihlášky, jíž se žádá o udělení patentu v České republice, která byla zveřejněna podle mezinárodní smlouvy, přísluší přihlašovatelovi právo na přiměřenou náhradu podle odstavce 3 až po zveřejnění jejího překladu v českém jazyce.
- Rozsah ochrany vyplývající z patentu nebo z přihlášky vynálezu je vymezen zněním patentových nároků. K výkladu patentových nároků se použije i popis a výkresy.
- Pro období do udělení patentu je rozsah ochrany vyplývající z přihlášky vynálezu vymezen zněním patentových nároků obsažených v přihlášce zveřejněné podle § 31. Patent, jak byl udělen nebo pozměněn v řízení o zrušení podle § 23, však zpětně určuje rozsah ochrany vyplývající z přihlášky vynálezu, pokud tím není ochrana rozšířena.
- **Zákaz přímého využívání.** Nikdo nesmí bez souhlasu majitele patentu:
 - o vyrábět, nabízet, uvádět na trh nebo používat výrobek, který je předmětem patentu, nebo k tomu účelu výrobek dovážet či skladovat anebo s ním jiným způsobem nakládat;
 - o využívat způsob, který je předmětem patentu, popřípadě nabízet tento způsob k využití;

o nabízet, uvádět na trh, používat nebo k tomuto účelu dovážet či skladovat výrobek přímo získaný způsobem, který je předmětem patentu; přitom shodné výrobky se považují za získané způsobem, který je předmětem patentu, je-li nanejvýš pravděpodobné, že výrobek byl vyroben způsobem, který je předmětem patentu, a majiteli patentu se přes přiměřené úsilí nepodařilo určit skutečně užitý výrobní způsob, dokud se neprokáže opak. Při dokazování opaku je nutno šetřit práv vyplývajících z ochrany obchodního tajemství.

- **Zákaz nepřímého využívání.** Nikdo nesmí bez souhlasu majitele patentu dodávat nebo k dodání nabízet jiné osobě, než je osoba oprávněná využívat patentovaný vynález, prostředky týkající se podstatného prvku tohoto vynálezu a sloužící v tomto ohledu k jeho uskutečnění, jestliže je vzhledem k okolnostem zřejmé, že tyto prostředky jsou způsobilé k uskutečnění patentovaného vynálezu a jsou k němu určeny.
- **Vyčerpání práv.** Majitel patentu nemá právo zakázat třetím osobám nakládat s výrobkem, který je předmětem chráněného vynálezu, jestliže tento výrobek byl uveden na trh v České republice majitelem patentu nebo s jeho souhlasem, ledaže by tu byly důvody pro rozšíření práv z patentu na uvedené činnosti.
- **Souhlas (licence) k využívání vynálezu** chráněného patentem se poskytuje písemnou smlouvou (dále jen „licenční smlouva“). Licenční smlouva nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku.
- **Převod patentu.** Patent se převádí písemnou smlouvou, která nabývá účinnosti vůči třetím osobám zápisem do patentového rejstříku.
- **Spolumajitelství patentu.** Přísluší-li práva z téhož patentu několika osobám (dále jen „spolumajitelé“), spravují se vztahy mezi nimi obecnými předpisy o podílovém spoluvlastnictví. Pokud není spolumajiteli dohodnuto jinak, má právo využívat vynález každý ze spolumajitelů patentu.
- **Omezení účinků patentu.** Patent nepůsobí proti tomu, kdo před vznikem právo přednosti využíval vynález nezávisle na původci nebo majiteli patentu nebo kdo k tomu vykonal prokazatelná opatření (dále jen „předchozí uživatel“). Nedojde-li k dohodě, může předchozí uživatel požadovat u soudu, aby majitel patentu jeho právo uznal.
- **Doba platnosti patentu.** Patent platí dvacet let od podání přihlášky vynálezu.
- **Zánik patentu.** Patent zanikne, jestliže:
 - o uplyne doba jeho platnosti;
 - o majitel patentu nezaplatí ve stanovené lhůtě příslušné poplatky za udržování patentu v platnosti;
 - o majitel patentu se ho vzdá; v tomto případě patent zanikne dnem, kdy písemné prohlášení majitele patentu dojde Úřadu.
- **Zrušení patentu.** Úřad patent zruší, zjistí-li se dodatečně:
 - o že vynález nespĺňoval podmínky patentovatelnosti;
 - o že vynález není v patentu popsán tak jasně a úplně, aby jej mohl odborník uskutečnit;
 - o že předmět patentu přesahuje obsah původní-

ho podání přihlášky vynálezu nebo že předměty patentů udělených na základě rozdělení přihlášky přesahují obsah jejího původního podání nebo byli rozsah ochrany vyplývající z patentu rozšířeni;

- o že majitel patentu na něj nemá právo; zrušení v tomto případě Úřad provede na návrh oprávněné osoby.
- Týkají-li se důvody zrušení jen části patentu, patent se zruší částečně. Částečné zrušení patentu se provádí změnou jeho nároků, popisu nebo výkresů.
- Zrušení patentu má zpětnou účinnost ode dne počátku jeho platnosti.
- Návrh na zrušení patentu lze podat i po zániku patentu, prokáže-li navrhovatel právní zájem.
- **Řízení o udělení patentu.** Řízení o udělení patentu se zahajuje podáním přihlášky vynálezu u Úřadu.
- Splňuje-li předmět přihlášky vynálezu stanovené podmínky a přihlašovatel zaplatí příslušný správní poplatek podle zvláštních předpisů, Úřad udělí přihlašovatelovi patent; přihlašovatel se stává majitelem patentu. Majiteli patentu vydá Úřad patentovou listinu, v níž uvede jméno původce a jejíž součástí je popis vynálezu a patentové nároky, a udělení patentu oznámí ve Věstníku.
- **Evropská patentová přihláška.** Evropská patentová přihláška s účinky pro Českou republiku (dále jen „evropská patentová přihláška“), které bylo přiznáno datum podání, má v České republice stejné účinky jako přihláška vynálezu podaná k témuž datu. Požívá-li evropská patentová přihláška právo přednosti z dřívějšího data, než je den podání evropské patentové přihlášky, platí pro přiznání účinků přihlášky toto dřívější datum.
- **Účinky evropského patentu.** Patent udělený Evropským patentovým úřadem má stejné účinky jako patent udělený „úřadem“.
- **Rozsah ochrany z evropského patentu.** Pro stanovení rozsahu ochrany vyplývající z evropského patentu je rozhodné jeho znění v jazyce, v němž před Evropským patentovým úřadem probíhalo řízení o evropské patentové přihlášce; jestliže však z překladu patentového spisu poskytnutého Úřadu podle § 35c odst. 2 vyplývá ochrana užší než v jazyce řízení, třetí strany se mohou dovolávat tohoto překladu. Práva třetích osob, které na území České republiky v dobré víře využívaly nebo provedly vážné a účinné přípravy k využívání předmětu, který podle překladu platného v době před zveřejněním opraveného překladu Úřadem nespadal do rozsahu evropského patentu, využívat tento předmět nejsou dodáním nového překladu dotčena.
- **Udělování dodatkových ochranných osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin.** Úřad uděluje na látky chráněné na území České republiky platným patentem dodatková ochranná osvědčení (dále jen „osvědčení“), jestliže jsou účinnými látkami přípravků, které před uvedením na trh podléhají registraci podle zvláštních právních předpisů.
- Účinnou látkou je chemicky vyrobená látka nebo směs látek, mikroorganismus nebo směs mikroorganismů, které mají obecné nebo specifické léčebné nebo preventivní účinky ve vztahu k onemocněním lidí nebo

zvířat nebo které jim mohou být podány za účelem určení nemoci, zlepšení nebo úpravy zdravotního stavu anebo které jsou určené k ochraně rostlin nebo rostlinných výrobků.

- Přípravkem podle odstavce 1 je účinná látka nebo směs obsahující jednu nebo více účinných látek zpracovaných do formy, která je uváděná na trh jako léčivo nebo jako přípravek na ochranu rostlin.
- **Podmínky pro udělení osvědčení.** Úřad udělí osvědčení, jestliže k datu podání žádosti podle § 35i jsou splněny tyto podmínky:
 - o základní patent platí na území České republiky;
 - o přípravek obsahuje účinnou látku chráněnou základním patentem a je platně registrován jako léčivo nebo jako přípravek na ochranu rostlin podle zvláštních právních předpisů;
 - o na látku dosud nebylo uděleno osvědčení;
- **Udělení osvědčení.** Splňuje-li žádost o udělení osvědčení náležitosti a látka, pro niž je osvědčení žádáno, splňuje náležitosti podle zákona, udělí Úřad osvědčení, které запиše do patentového rejstříku.
- **Předmět a účinky osvědčení.** V mezích ochrany vyplývající ze základního patentu se ochrana osvědčením vztahuje na chemickou látku či směs látek, mikroorganismus nebo směs mikroorganismů, které jsou účinnou látkou registrovaného přípravku, a na každé užití předmětu patentu jako léčiva nebo přípravku na ochranu rostlin, které bylo povoleno před uplynutím doby platnosti osvědčení.
- Z osvědčení vyplývají stejná práva jako ze základního patentu; na osvědčení se vztahují stejná omezení a vyplývají z něj stejné povinnosti jako ze základního patentu.
- **Platnost osvědčení.** Osvědčení platí po dobu odpovídající době, jež uplynula mezi dnem podání přihlášky základního patentu a dnem první registrace umožňující uvést přípravek na trh v České republice jako léčivý přípravek či jako přípravek na ochranu rostlin, zkrácené o 5 let, nejdéle však 5 let ode dne, kdy toto osvědčení nabylo účinnosti. Osvědčení nabývá účinnosti uplynutím zákonné doby platnosti základního patentu.
- **Zánik osvědčení.** Osvědčení zaniká:
 - o uplynutím doby jeho platnosti;
 - o vzdá-li se jej jeho majitel;
 - o nezaplatí-li jeho majitel poplatky za udržování osvědčení v platnosti;
 - o jestliže přípravek nemůže být nadále uváděn na trh z důvodu zrušení či zániku registrace;
 - o zrušením osvědčení.
- Zánik osvědčení Úřad запиše do patentového rejstříku a oznámí ve Věstníku.

2.2.4. Zákon o ochraně průmyslových vzorů

- **Ochrana průmyslových vzorů.** Průmyslové vzory, které splňují podmínky podle tohoto zákona, zapisuje Úřad průmyslového vlastnictví (dále jen „Úřad“) do rejstříku. Ustanoveními tohoto zákona není dotčena ochrana poskytovaná shodným předmětům podle práva autorského, občanského, práva k ochranným znám-

kám, popřípadě jiným zvláštním právním předpisem.

- **Vymezení pojmů.** Pro účely zákona se rozumí průmyslovým vzorem vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení.
- **Podmínky ochrany.** Průmyslový vzor je způsobilý ochrany, je-li nový a má-li individuální povahu.
- Průmyslový vzor aplikovaný na výrobku, který představuje součástku složeného výrobku, nebo průmyslový vzor v takovém výrobku ztělesněn se považuje za nový a mající individuální povahu jen tehdy,
 - o jestliže součástka zůstává i po začlenění do složeného výrobku při běžném užívání výrobku viditelná, a
 - o jestliže viditelné znaky součástky splňují samy o sobě požadavek novosti a individuální povahy.
- **Novost.** Průmyslový vzor se považuje za nový, nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor. Průmyslové vzory se považují za shodné, jestliže se jejich znaky liší pouze nepodstatně.
- **Individuální povaha.** Průmyslový vzor vykazuje individuální povahu, jestliže celkový dojem, který vyvolává u informovaného uživatele, se liší od celkového dojmu, který u takového uživatele vyvolává průmyslový vzor, který byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti.
- **Zpřístupnění veřejnosti.** Pro účely posuzování podle § 4 a 5 se má za to, že průmyslový vzor byl zpřístupněn veřejnosti, byl-li zveřejněn na základě zápisu do rejstříku nebo vystaven, užíván v obchodě nebo jinak zveřejněn s výjimkou případů, kdy zpřístupnění nemohlo vejít ve známost v odborných kruzích činných v rámci Evropských společenství a specializovaných v daném oboru během normálních obchodních činností přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti. Průmyslový vzor však není považován za zpřístupněný veřejnosti tehdy, pokud s ním byla seznámena třetí osoba pod výslovnou či předpokládanou podmínkou důvěrnosti.
- **Rozpor s veřejným pořádkem nebo dobrými mravy.** Úřad do rejstříku nezapiše průmyslový vzor, který je v rozporu se zásadami veřejného pořádku nebo s dobrými mravy. Úřad do rejstříku nezapiše průmyslový vzor, je-li již v České republice zapsán shodný průmyslový vzor s dřívějším právem přednosti.
- **Rozsah ochrany.** Rozsah ochrany je dán vyobrazením průmyslového vzoru tak, jak je zapsán v rejstříku s výjimkou znaků, které jsou předurčeny technickou funkcí průmyslového vzoru, nebo znaků, které musí být nutně reprodukovány v přesném tvaru a rozměrech, aby mohl výrobek, v němž je průmyslový vzor ztělesněn nebo na kterém je aplikován, být mechanicky spojen s jiným výrobkem nebo umístěn do jiného výrobku, kolem něj nebo proti němu tak, aby oba výrobky mohly plnit svou funkci. Do rozsahu ochrany vyplývající ze zápisu průmyslového vzoru spadá každý průmyslový vzor, který nevyvolává u informovaného uživatele odlišný celkový dojem.

- **Počátek a doba trvání ochrany.** Ochrana zapsaného průmyslového vzoru trvá 5 let od data podání přihlášky. Vlastník zapsaného průmyslového vzoru může tuto dobu ochrany opakovaně obnovit, a to vždy o 5 let, až na celkovou dobu 25 let od data podání přihlášky průmyslového vzoru.
- **Právo na průmyslový vzor.** Právo k průmyslovému vzoru má původce nebo jeho právní nástupce. Spolupůvodce má právo na průmyslový vzor v rozsahu odpovídajícímu jeho podílu na vytvoření průmyslového vzoru. Přihlášku průmyslového vzoru je oprávněn podat ten, kdo má na něj právo, (dále jen „přihlašovatel“).
- **Spory o právo na průmyslový vzor.** Spory o určení práva na průmyslový vzor rozhodují soudy.
- **Odnětí ochrany.** Úřad na návrh odejme vlastníku zapsaného průmyslového vzoru ochranu, jestliže z rozhodnutí soudu zjistí, že mu právo na průmyslový vzor nepříslušelo.
- **Účinky zapsaného průmyslového vzoru.** Zápis průmyslového vzoru poskytuje jeho vlastníku výlučné právo užívat průmyslový vzor, bránit třetím osobám užívat jej bez jeho souhlasu, poskytnout souhlas s užíváním průmyslového vzoru jiným osobám nebo na ně právo na průmyslový vzor převést. Užíváním průmyslového vzoru se rozumí zejména výroba, nabízení, uvedení na trh, dovoz, vývoz nebo užívání výrobku, ve kterém je tento průmyslový vzor ztělesněn nebo na kterém je aplikován, nebo skladování takového výrobku k uvedeným účelům.
- Práva ze zapsaného průmyslového vzoru platí ode dne podání přihlášky. Nebyl-li průmyslový vzor zveřejněn, jeho vlastník může uplatňovat práva ze zápisu vůči třetím osobám jen tehdy, není-li průmyslový vzor užíván v dobré víře.
- **Vyčerpání práv:**
 - o Práva vyplývající ze zapsaného průmyslového vzoru se nevztahují na nakládání s výrobkem, ve kterém je průmyslový vzor spadající do rozsahu ochrany ztělesněn nebo na němž je aplikován, pokud byl tento výrobek uveden na trh v České republice vlastníkem zapsaného průmyslového vzoru nebo s jeho souhlasem.
 - o Práva vyplývající ze zapsaného průmyslového vzoru se nevztahují na nakládání s výrobkem, ve kterém je průmyslový vzor spadající do rozsahu ochrany ztělesněn nebo na němž je aplikován, pokud byl tento výrobek uveden na trh v Evropských společenstvích nebo jiném státě tvořícím Evropský hospodářský prostor vlastníkem zapsaného průmyslového vzoru nebo s jeho souhlasem.
- **Zánik práva ze zapsaného průmyslového vzoru.** Právo ze zapsaného průmyslového vzoru zaniká, jestliže:
 - o uplyne doba ochrany,
 - o vlastník průmyslového vzoru se ho vzdá; v tomto případě právo zanikne dnem, kdy tato skutečnost byla vyznačena v rejstříku. Váznou-li na průmyslovém vzoru práva třetích osob, Úřad zánik průmyslového vzoru vyznačí až poté, kdy obdrží od vlast-

níka průmyslového vzoru důkaz o tom, že tyto třetí osoby byly o tomto záměru vlastníka průmyslového vzoru informovány.

- **Zápis průmyslového vzoru do rejstříku.** Úřad запиše průmyslový vzor do rejstříku, jestliže tomu nebrání skutečnosti uvedené v zákoně a přihlašovatelí vydá o zápisu do rejstříku Úřad zveřejní zapsaný průmyslový vzor. Zápis průmyslového vzoru do rejstříku oznámí Úřad ve Věstníku Úřadu průmyslového vlastnictví (dále jen „Věstník“).
- **Rejstřík a údaje o průmyslových vzorech zveřejňované ve Věstníku.** Úřad vede rejstřík průmyslových vzorů, do něhož zaznamenává rozhodné údaje o zapsaných průmyslových vzorech.

2.2.5. Zákon o užitných vzorech

Technická řešení, která jsou nová, přesahují rámec pouhé odborné dovednosti a jsou průmyslově využitelná, se chrání užitnými vzory.

- Technickými řešeními podle tohoto zákona nejsou zejména:
 - o objevy, vědecké teorie a matematické metody,
 - o pouhé vnější úpravy výrobků,
 - o plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti,
 - o programy počítačů,
 - o pouhé uvedení informace.
- Užitnými vzory nelze chránit:
 - o technická řešení, která jsou v rozporu s obecnými zájmy, zejména se zásadami lidskosti a veřejné morálky,
 - o odrůdy rostlin a plemena zvířat, jakož i biologické reprodukční materiály,
 - o způsoby výroby nebo pracovní činnosti.
- Technické řešení je nové, není-li součástí stavu techniky. Stavem techniky pro účely tohoto zákona je vše, co bylo přede dnem, od něhož přísluší přihlašovatelí užitného vzoru právo přednosti, zveřejněno.
- Technické řešení je průmyslově využitelné, jestliže může být opakovaně využíváno v hospodářské činnosti.
- **Právo na ochranu užitným vzorem** má původce nebo jeho právní nástupce.
- **Původcem užitného vzoru** je ten, kdo jej vytvořil vlastní tvořivou prací.
- Užitné vzory zapisuje Úřad průmyslového vlastnictví (dále jen „Úřad“) do rejstříku užitných vzorů (dále jen „rejstřík“).
- **Účinky užitného vzoru:**
 - o Bez souhlasu majitele užitného vzoru nikdo nesmí technické řešení chráněné užitným vzorem při své hospodářské činnosti vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit.
 - o Majitel užitného vzoru je oprávněn poskytnout souhlas k využívání technického řešení chráněného užitným vzorem (licence) jiným osobám nebo na ně užitný vzor převést.
 - o Práva vyplývající z patentu uděleného na základě

příhlášky vynálezu s pozdějším právem přednosti nesmějí být v případě střetu vykonávána bez souhlasu majitele užitého vzoru.

- **Doba platnosti užitého vzoru.** Užité vzor platí čtyři roky ode dne podání přihlášky, popřípadě od podání dřívější přihlášky vynálezu se shodným předmětem. Doba platnosti zápisu užitého vzoru prodlouží Úřad na žádost majitele užitého vzoru až dvakrát vždy o tři roky.
- Užité vzor zanikne, jestliže:
 - o uplyne doba jeho platnosti;
 - o majitel užitého vzoru se ho vzdá; v tomto případě ochrana zanikne dnem, kdy písemně prohlášení majitele užitého vzoru dojde Úřadu.
- **Rejstřík.** Úřad vede rejstřík, do něhož zaznamenává rozhodné údaje o přihláškách užitého vzoru a o zapsaných užitéch vzorech.
- **Ve Věstníku** zveřejňuje Úřad skutečnosti týkající se užitého vzoru, jakož i úřední sdělení a rozhodnutí zásadní povahy.

2.2.6. Zákon o ochraně označení původu a zeměpisných označení

Zákon upravuje podmínky, za nichž lze získat ochranu označení původu, popřípadě zeměpisného označení pro zboží, jakož i právní účinky této ochrany.

- Pro účely tohoto zákona se rozumí:
 - o označením původu název oblasti, určitého místa nebo země (dále jen „území“) používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže kvalita nebo vlastnosti tohoto zboží jsou výlučně nebo převážně dány zvláštním zeměpisným prostředím s jeho charakteristickými přírodními a lidskými faktory a jestliže výroba, zpracování a příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území; za označení původu pro zemědělské výrobky nebo potraviny jsou pokládána i tradiční zeměpisná nebo zeměpisná označení pro zboží pocházející z vymezeného území, splňuje-li takové zboží ostatní podmínky podle tohoto ustanovení;
 - o zeměpisným označením název území používaný k označení zboží pocházejícího z tohoto území, jestliže toto zboží má určitou kvalitu, pověst nebo jiné vlastnosti, které lze přičíst tomuto zeměpisnému původu, a jestliže výroba nebo zpracování anebo příprava takového zboží probíhá ve vymezeném území;
 - o zbožím jakákoliv movitá věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k nabídce spotřebiteli; za zboží podle tohoto zákona se považují i služby;
 - o obecným názvem druhu zboží označení, které se stalo pro takovéto zboží běžným názvem, přestože se vztahuje k území, kde bylo toto zboží původně vyrobeno nebo uvedeno na trh.
- **Rejstřík.** Označení původu a zeměpisné označení se zapisuje do rejstříku označení původu a zeměpisných

označení (dále jen „rejstřík“), který vede Úřad průmyslového vlastnictví (dále jen „Úřad“).

- **Výluky ze zápisu:**
 - o Jako označení původu ani jako zeměpisné označení nemůže být do rejstříku zapsáno takové označení, jehož doslovné znění sice pravdivě označuje území, ze kterého zboží pochází, přesto je však způsobilé vyvolat mylnou domněnku, že zboží pochází z jiného území.
 - o Je-li žadatelem o zápis označení původu nebo zeměpisného označení do rejstříku pro víno zajištěn takový způsob užívání těchto označení, který není způsobilý vyvolat mylnou domněnku o skutečném původu zboží, mohou být při zachování zásady rovného postavení výrobců na trhu zapsána do rejstříku dvě nebo více označení původu nebo zeměpisných označení, která obsahují stejně psané nebo stejně znějící (homonymní) názvy míst.
 - o Jako označení původu ani jako zeměpisné označení nemůže být do rejstříku zapsán obecný název druhu zboží, a to bez ohledu na to, zda zboží pochází z takto vymezeného území.
 - o Jako označení původu či zeměpisné označení nemůže být pro shodné zboží s výjimkou stanovenou v odstavci 2 zapsáno označení shodné s již chráněným označením původu, zeměpisným označením, všeobecně známou známkou či zapsanou ochrannou známkou nebo označení shodné s názvem odrůdy rostlin nebo plemene zvířat, které by v důsledku této shody mohlo vést ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží.
- **Označení původu.**
 - o O zápis označení původu do rejstříku může požádat u Úřadu sdružení výrobců nebo zpracovatelů (dále jen „sdružení“) pro zboží vyrobené nebo zpracované anebo připravené na území a za podmínek vymezených v zákoně. Jednotlivá fyzická nebo právnická osoba může o zápis označení původu do rejstříku požádat, jestliže v době podání žádosti jako jediná vyrábí, zpracovává a připravuje zboží na území a za podmínek vymezených v zákoně.
 - o Splňuje-li další výrobce, popřípadě zpracovatel podmínky stanovené zákonem pro zápis označení původu do rejstříku a podmínky členství ve sdružení, které nesmějí být diskriminační ani nesmějí být v rozporu s právně závaznými pravidly hospodářské soutěže, má právo na přijetí za člena sdružení. Sdružení je povinno vydat na žádost členům osvědčení o členství.
 - o Obsahuje-li žádost o zápis označení původu do rejstříku potřebné náležitosti a není-li žádost zamítnuta, Úřad označení původu **zapiše do rejstříku a zápis oznámí ve Věstníku vydávaném Úřadem** (dále jen „Věstník“). **O zápisu vydá žadateli osvědčení.**
 - o **Účinky zápisu označení původu do rejstříku.** Ochrana označení původu vzniká dnem zápisu do rejstříku. Doba ochrany označení původu není časově omezena.

- o Zapsané označení původu je oprávněn užívat, zejména umisťovat na zboží, jehož se označení původu týká, každý, kdo vyrábí, zpracovává a připravuje zboží s odpovídající kvalitou či vlastnostmi na vymezeném území.
- o Na zapsané označení původu nelze poskytovat licenci.
- o Zapsané označení původu nesmí být poskytnuto jako zástava.
- o Zrušení zápisu označení původu zapiše Úřad do rejstříku a oznámí ve Věstníku.

• **Zeměpisná označení:**

- o Pro náležitosti žádosti o zápis zeměpisného označení do rejstříku, pro řízení o žádosti o zápis zeměpisného označení, pro zápis změn týkajících se zapsaného zeměpisného označení, pro obsah a kontrolu specifikace zemědělského výrobku nebo potraviny, pro účinky zápisu zeměpisného označení, změny zápisu zeměpisného označení a jeho zrušení se obdobně použijí ustanovení týkající se označení původu.
- **Rejstřík a Věstník.** Rejstřík je veřejný a každý má právo do něj nahlížet. Do rejstříku Úřad zapisuje tyto rozhodné údaje o označení původu a zeměpisném označení. Ve Věstníku Úřad oznamuje zápis označení původu, popřípadě zeměpisného označení do rejstříku, jeho zrušení a jiné důležité skutečnosti, které se označení původu, popřípadě zeměpisného označení týkají.
- Na žádost vydá Úřad výpis z rejstříku každému, kdo o to požádá. Výpis z rejstříku obsahuje údaje platné ke dni vystavení výpisu z rejstříku.
- **Vztahy k zahraničí:**
 - o Osoby, které mají trvalý pobyt nebo sídlo v České republice, mohou požádat o mezinárodní zápis označení původu podle mezinárodní smlouvy prostřednictvím Úřadu.
 - o Mezinárodní zápis označení původu se žádostí o ochranu v České republice má tytéž účinky jako zápis označení původu do rejstříku vedeného Úřadem.
- **Žádost o ochranu.** Žádost o ochranu označení původu a zeměpisných označení v Evropské unii, která se týká zemědělských výrobků a potravin vyrobených nebo zpracovaných anebo připravených na území, které se nachází v České republice, se podává u Úřadu. Žádost může podat jen osoba uvedená v zákoně, již svědčí právo k označení původu, popřípadě zeměpisnému označení.
- Úřad žádost postoupí Komisi založenou podle smlouvy o Evropských společenstvích včetně všech dokladů, o které se jeho zjištění opírají, ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy byla řádná žádost doručena Úřadu. O této skutečnosti bude Úřad informovat žadatele.
- Odmítne-li Komise zapsat označení původu nebo zeměpisné označení do rejstříku chráněných označení původu a chráněných zeměpisných označení, pozbývá účinnosti rovněž zápis do rejstříku vedeného Úřadem.
- **Práva ze zápisu označení původu a zeměpisného označení.** Zapsaná označení jsou chráněna proti:

- o jakémukoliv přímému či nepřímému obchodnímu užití zapsaného označení na zboží, na něž se zápis nevztahuje, pokud je toto zboží srovnatelné se zbožím zapsaným pod tímto označením nebo pokud užívání tohoto označení těží z dobré pověsti chráněného označení;
- o jakémukoliv zneužití, napodobení nebo připomínání, i když je skutečný původ zboží uveden nebo je chráněné označení přeloženo nebo doprovázeno výrazy jako „druh“, „typ“, „metoda“, „na způsob“, „napodobeno“ nebo podobným výrazem;
- o jakémukoliv jinému živému nebo klamavému údaji o zeměpisném původu, povaze nebo základních vlastnostech zboží uvedených na vnitřním či vnějším obalu, reklamních materiálech nebo dokumentech týkajících se příslušného zboží, jakož i proti použití přepravních obalů způsobilých vyvolat nepravdivý dojem o jeho původu;
- o všemu ostatnímu jednání, které by mohlo vést ke klamným domněnkám o skutečném původu zboží.
- Zapsané označení se nemůže stát druhovým označením zboží; pokud vlastní zapsané označení zahrnuje i název zboží, který je považován za druhový, není užití tohoto druhového názvu na odpovídajícím zboží porušením odstavce 1 písm. a) nebo b).
- **Ohrožení nebo porušení práva.** Každý se může u příslušného soudu domáhat, aby bylo zakázáno užívat zapsané označení pro srovnatelné zboží, které nesplňuje podmínky pro užívání označení původu či zeměpisného označení, a aby zboží označené způsobem, jímž došlo k ohrožení nebo porušení práv ze zapsaného označení původu, popřípadě zeměpisného označení, bylo staženo z trhu.

2.2.7. Závěr

Z ustanovení, která jsou vybrána z předpisů upravujících jednotlivá práva duševního vlastnictví vyplývá, že každé právo má svoji specifikaci. Pro posouzení porušení práv duševního vlastnictví z pohledu České obchodní inspekce, je důležité, aby expert, který ho bude provádět znal alespoň základní informace o posuzovaném právu. Jak jinak posoudit jestli je právo v okamžiku kontroly platné, koho požádat o dokumentaci potřebnou k rozpoznávání pravosti zboží, jaké jsou účinky práva a kdy dochází k porušení práva atd. Jsou to informace, bez kterých nelze rozhodnout o dalším postupu ČOI v daném případě.

3. Průběh činností ČOI při potírání porušování práv

V této části se seznámíme s průběhem činností České obchodní inspekce při potírání porušování práv duševního vlastnictví. Případ porušování práv rozdělíme na tyto části:

- Podnět ke kontrole

- Získání dokumentace
- Příprava kontroly
- Kontrola
- Správné řízení o pokutě a propadnutí/zabrání
- Řízení o zničení/humanita
- Závěrečné zpracování případu

a probereme si všechny kroky, které je potřeba učinit pro zdárné řešení případu.

3.1. Podnět ke kontrole

Podnět ke kontrole je základním impulsem, který spouští celý proces případné kontroly v oblasti potírání porušování některých práv duševního vlastnictví. Pracovník ČOI, kterého budeme pro naše účely nazývat „expertem“ (muže to být ředitel inspektorátu nebo inspektor specialista), musí provést kroky, které objasní, jestli se bude ČOI podnětem zabývat. Jedná se o:

- Sběr informací
- Rozhodovací proces

Postup při vyhodnocování podnětu

Při vyhodnocování podnětu je třeba se zabývat těmito okruhy zjišťování:

- **Je podnět v souladu s literou § 5a zákona o ČOI?**
Jedná se o rozhodování, jestli podnět podala oprávněná osoba. Zákon stanoví, kdo může podat podnět. Může to být:
 - o Vlastní iniciativa ČOI
 - o Výzva jiného státního orgánu
 - o Výzva spotřebitele
 - o Výzva majitele práva duševního vlastnictví
 - o Výzva jiné osoby s právním zájmem ve věci
 Lze říci, že podnět může podat kdokoli, s výjimkou podnikatele, který není spotřebitelem ve smyslu zákona o ochraně spotřebitele a zároveň není majitelem práva nebo jeho zástupcem nebo nemá jiný zájem ve věci. Právní zájem ve věci by musel podnikatel v rámci svého podnětu vysvětlit. Mohlo by se jednat o zájem osobnostní nebo majetkový, vždy se vztahující ke konkrétnímu právu duševního vlastnictví.
- **Vztahuje se podnět k regionu příslušného inspektorátu ČOI?**
Jedná se o rozhodování o místní příslušnosti podnětu. Bude-li podnět řešen expertem inspektorátu, který podnět přijal nebo expertem ústředního inspektorátu. Pokud se zboží, u kterého je podezření na klamání spotřebitele prodává v jednom konkrétním obchodě nebo městě, je přístup jiný, než když se prodává na tržističích v celé republice. Jinak řečeno, zda podnět vyzývá k provedení místní kontroly nebo zda má být na jeho základě prošetřena větší oblast trhu než je územní příslušnost daného inspektorátu. Pokud je zjištěn nadregionální význam podnětu je tento postoupen k dalšímu vyhodnocení ústřednímu inspektorátu.
- **Je podnět v rámci úkolů a příslušnosti ČOI?**
Úkol, který ČOI má je chránit spotřebitele před klamá-

ním. V tomto případě se jedná o podezření, že je porušován § 8 odst. 2 zákona o ochraně spotřebitele. Jedná se o porušení těchto práv:

- o **Porušení práv k ochranné známce.**
Padělek. Legální definice výrobku nebo zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví je uvedena v § 2 odst.1 litery zákona o ochraně spotřebitele. Padělek je výrobek nebo zboží, včetně jeho obalu, na němž je bez souhlasu majitele ochranné známky umístěno označení stejné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou, porušující práva majitele ochranné známky podle zvláštního předpisu (zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách, ve platném znění).
 - o **Porušení autorského práva nebo práva souvisejícího s právem autorským.Nedovolená napodobenina,** jíž je výrobek nebo zboží, které je rozmnoženinou nebo zahrnuje rozmnoženinu vyrobenou bez souhlasu majitele autorských nebo příbuzných práv nebo bez souhlasu majitele práv k průmyslovému vzoru, jestliže pořízení rozmnoženiny porušuje tato práva podle zvláštních právních předpisů (zákon č.121/2000 Sb. o právu autorském, o právu souvisejícím s právem autorským, v platném znění).
 - o **Porušení práv vlastníka průmyslového vzoru.** Ke klamání spotřebitele formou porušení některých práv duševního vlastnictví může dojít i porušením práv vlastníka průmyslového vzoru. Jedná se opět o nedovolenou napodobeninu ve smyslu předchozího odstavce. Zvláštním právním předpisem je zde zákon č.207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů, v platném znění.
 - o **Porušení práv majitele patentu.** Spotřebitel je klamán i v případě, kdy je mu nabízeno zboží nebo výrobky, které porušují práva patent nebo práva majitele dodatkového ochranného osvědčení pro léčiva a pro přípravky na ochranu rostlin. Jedná se o výrobek nebo zboží, porušující práva podle zvláštního právního předpisu (zákon č.527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích v platném znění).
 - o **Porušení práv majitele užitného vzoru.** Spotřebitel je klamán i v případě, kdy je mu nabízeno zboží nebo výrobky, které porušují práva k užitnému vzoru. Jedná se o výrobek nebo zboží, porušující práva majitele užitného vzoru podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech, v platném znění).
 - o **Porušení práv označení původu a zeměpisných označení.** Spotřebitel je klamán i v případě, kdy je mu nabízeno zboží nebo výrobky, které porušují práva označení původu a zeměpisných označení. Jedná se o výrobek nebo zboží, porušující práva k označení původu a zeměpisných označení podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 452/2001 Sb. o ochraně označení původu a zeměpisných označení, v platném znění).
- **Rozhodnutí o dalším průběhu.** Jedná se o rozhodnutí,

kdy na základě odpovědi na výše položené otázky, bud zahájíme přípravu kontroly nebo řízení zastavíme. Pro zastavení řízení musíme mít vždy důvod, o zastavení se sepíše záznam a seznámí se osoba, která podnět podala.

o Důvody pro zastavení řízení.

- Podnět k zahájení kontroly není relevantní. Podnět k zahájení kontroly není relevantní pakliže nesplňuje základní předpoklady podání. Např. jedná se o anonym nebo je nesrozumitelný, nejasný atd. Tato skutečnost byla již přezkoumána výše.
- Nejedná se o kontrolu klamání spotřebitele. Dalším z možných důvodů pro nepokračování řízení je to, že ČOI může jednat ve věci ochrany práv duševního vlastnictví jen pokud se porušením některého práva duševního vlastnictví naplnila skutková podstata klamání spotřebitele ve smyslu § 8 zákona o ochraně spotřebitele.
- Příslušnost ČOI není dána. ČOI není ve věci buď místně nebo věcně příslušná.

3.2. Získání dokumentace

Tento další krok v procesu činnosti ČOI je velmi důležitý a ovlivňuje kvalitu a úspěšnost kontroly jako takové. V rámci tohoto kroku je připravována dokumentace nutná pro posouzení otázky, zda se jedná o porušování práva duševního vlastnictví nebo ne.

Dokumentace se získává v procesu, ve kterém je nutno zjistit, zda příslušná dokumentace k podnětu již existuje a zda je kompletní a v pořádku a pokud neexistuje v učinění kroků k jejímu opatření. Podnět přijatý a relevantní pro další řízení je proto podroben dalšímu přezkumu v tom ohledu, zda k provedení kontroly na jeho základě existuje potřebná dokumentace nebo ne.

- **Dokumentace chybí.** Situaci, kdy k podnětu není k dispozici potřebná dokumentace je nutno řešit dle ustanovení § 8a zákona o ochraně spotřebitele a podle § 5a zákona o české obchodní inspekci. Dokumentace pro provedení kontroly, kterou požaduje podnět je získána tehdy, jsou-li učiněny následující kroky. Podnět vyvolal podezření, že je porušováno právo duševního vlastnictví, dále je nutno kontaktovat majitele pravděpodobně dotčeného práva z duševního vlastnictví a vyzvat ho k dodání příslušné dokumentace. Po přijetí dokumentace je nutno ji posoudit, zda je v pořádku a zda je kompletní a popřípadě vyžádat její doplnění. Pokud tomu tak je, dokumentace se přiřadí k podnětu.
- **Postup při získávání dokumentace:**
 - o **Zjištění majitele práva duševního vlastnictví.** Pracovník ČOI musí zjistit majitele práva duševního vlastnictví, jehož práva jsou pravděpodobně porušována. Tento krok je jeden z nejdůležitějších a v praxi často spojen s určitými problémy. Ne všechna práva duševního vlastnictví jsou vedeny registry, v nichž lze bezpečně informace o majiteli získat. Pokud takové registry existují, nezaručují,

že v nich budou nalezeny informace aktuální. Často se stává, že u zahraničních osob - majitelů není uveden stávající zástupce v České republice nebo je uveden kontakt na již neexistující právní kancelář nebo je uveden pouze zástupce, který byl pověřen registrací příslušného předmětu práva duševního vlastnictví a nadále není zmocněn ve věci jeho ochrany. Proto je často nutné pracně získávat informace přímo od majitelů v zahraničí a upozorňovat je na skutečnost, že s velkou pravděpodobností dochází k porušování jejich práv na území České republiky.

- o **Výzva k předložení dokumentace.** Pokud se podaří zjistit majitele práva je na základě § 8a zákona o ochraně spotřebitele a § 5a zákona o České obchodní inspekci vyzván k předložení dokumentace potřebné k posouzení výrobků nebo zboží, zda nedochází ke klamání spotřebitele ve smyslu porušování některých práv duševního vlastnictví (např. prodej padělků). Lhůta pro předložení je 15 dnů a začíná běžet od okamžiku, kdy byl majitel vyrozuměn. V případě, kdy majitel práva duševního vlastnictví předá ČOI nepravdivou, nepřesnou, neúplnou nebo neplatnou dokumentaci a vznikne-li na základě těchto podkladů rozhodnutím ČOI kontrolované osobě škoda, odpovídá za tuto škodu majitel práva duševního vlastnictví, § 8a zákona o ochraně spotřebitele.

- o **Přezkum přijaté dokumentace:** případně nutné doplnění. V tomto kroku je nutné přezkoumat, zda dodaná dokumentace splňuje předpoklady stanovené zákonem a zda je vhodná pro provedení kontroly. Pokud je zjištěno, že tomu tak není, je nutné majitele vyzvat k jejímu doplnění.

- **Přezkum zda je dokumentace řádná .** Majitel práva duševního vlastnictví je sám povinen veškeré změny a případné nedostatky v dokumentaci oznamovat a odpovídá za řádnost a kompletnost dokumentace § 8a zákona o ochraně spotřebitele. Pokud má však ČOI pochybnosti o oprávněnosti nebo věcné správnosti předložené dokumentace, písemně vyrozumí majitele práva duševního vlastnictví o této skutečnosti. Majitel je povinen ve lhůtě 15 dnů od doručení takového vyrozumění podat písemné stanovisko ke zjištěným vadám dokumentace. Dokumentace je řádná pokud je:

- **věcná.** Dokumentace je věcná pokud se vztahuje na právo duševního vlastnictví o jehož porušování jde a zároveň pokud umožňuje rozpoznat porušení práva, ke kterému se vztahuje. Dokumentace umožňuje rozpoznat porušení práva, tj že dokumentace je v takovém stavu, že umožní při kontrole na místě rozpoznat, zda dochází k porušování zákazu klamání spotřebitele formou

porušení konkrétního práva z duševního vlastnictví. Jde o vlastnost dokumentace velmi důležitou. Bez ní nelze při kontrole prokázat, že se skutečně jedná o porušení práva majitele a hrozí tak neúspěch kontroly.

- **pravdivá.** Jedním ze zákonných předpokladů dokumentace je její pravdivost dle ustanovení § 8a zákona o ochraně spotřebitele. Pakliže předložená dokumentace, ať již záměrně nebo z nedbalosti, neodpovídá skutečnosti, nese majitel odpovědnost za škodu, která tím je způsobena rozhodnutím kontrolního orgánu kontrolované osobě. Je tím bráněno šikaně v rámci konkurenčního boje nebo prostě šikaně ze strany třetích osob a zároveň je majitel práva tímto ustanovením zákon vybízen svůj majetek aktivně chránit a zabráňovat tak škodám.
- **přesná.** Dalším ze zákonných předpokladů je nutnost přesné dokumentace. Dokumentace musí přesně popisovat jak je možno rozpoznat porušení příslušných práv majitele (např. popis švů na oděvu chráněném ochrannou známkou, upozornění na detaily, jako třeba forma zipu nebo složení látky z něhož je originál vyráběn apod.).
- **platná.** Dokumentace musí dále splňovat podmínku platnosti. Informace, které obsahuje se musí vztahovat na daný podnět a musí být platné. Majitel tedy musí dbát na to a ČOI musí zabránit tomu, aby se nejednalo např. o již neplatnou ochrannou známku nebo o to, aby se kontrola zaměřila na již neplatnou kolekci textilu apod.
- o **Zařazení k podnětu.** Na závěr je nutné zařadit dokumentaci k podnětu, kterého se týká. Jedná se o administrativní krok.

3.3. Příprava kontroly

Příprava kontroly je dalším stádiem v řízení. Příprava se soustředí především na zajištění všech prostředků nutných k provedení kontroly na místě. Cílem je také připravit pracovníky ČOI na plánovanou akci, taky aby kontrola proběhla efektivně a úspěšně.

- **Případné složení jistoty** je přezkumem toho, zda je nutné před zahájením činností směřujících k plánování a realizaci vlastní kontroly zabezpečit náhradu nákladů s tím spojených a to pro případ, že podnět, který ke kontrole vedl nebyl důvodný, neboť kontrola neprokázala žádné nedostatky a porušení předpisů.
 - o Povinnost uhradit před zahájením vlastní kontroly přiměřenou jistotu je závislá na tom, zda podnět

podala oprávněná osoba nebo osoba s právním zájmem ve věci nebo nikoli. Oprávněnou osobu v tomto případě zmiňuje zákon o ochraně spotřebitele a je nutno ji proto definovat v jeho smyslu. Jazykovým a systematickým výkladem ustanovení § 8a ZO Sp je oprávněnou osobou rozuměna osoba majitele práva duševního vlastnictví, která je definována v tomtéž paragrafu. Pokud by se totiž pojem oprávněné osoby vykládal ve smyslu zákona o České obchodní inspekci (§ 5a ZCOI) byla by k placení jistoty povinna každá osoba oprávněná podat podnět k zahájení kontroly, což by bylo logické především v případě, kdy kontrolu zahajuje ČOI na vlastní podnět nebo na podnět jiného státního orgánu.

Zákon dále upravuje povinnost uhradit přiměřenou jistotu v případě, že se jedná o podnět podaný osobou s právním zájmem ve věci.

Jistina se tedy nemusí skládat v případech, kdy se jedná o vlastní podnět ČOI nebo je podán spotřebitelem nebo jiným orgánem státní správy. Toto je v praxi využíváno majiteli práva duševního vlastnictví, kteří jsou povinni jistotu skládat k tomu, aby svou povinnost obešli. Podnět tak podá „za“ majitele někdo třetí a uvede se jako „spotřebitel“.

Jistota určená k úhradě nákladů kontroly. Jistota nemůže být vyžadována pro zajištění nákladů spojených s jinou činností než je kontrola na základě podnětu.

Pro uložení povinnosti složit přiměřenou jistinu je nutné vymezit její výši. Toto vymezení se řídí § 8a ZO Sp. Základ pro výpočet výše jistoty je určen zákonem, a jsou jím průměrné náklady na výkon kontrolní činnosti za jednoho kontrolního pracovníka a den podle skutečnosti předcházejícího roku. Výši jistoty určí vedoucí dozorového orgánu.

- o **V řízení musí být upozorněno na následky nesložení přiměřené jistoty.** Následkem včasného a řádného nezaplacení jistoty je to, že dozorový orgán nemá povinnost podnět dál prošetřit a tedy věc odložit a vlastní kontrolu nezahájit ani ji neplánovat (§ 8a ZO Sp).
- o **Jistota je v určené výši a včas zaplacená** tehdy, pokud je suma určená ČOI složena na účet ČOI do 15 dnů od podání podnětu k jejímu zaplacení.
- **Plánování kontroly.** ČOI musí svou činnost dobře plánovat, neboť na dobré přípravě závisí úspěšnost kontroly a celková účinnost ochrany spotřebitele a majitele práva duševního vlastnictví. K plánování patří:
 - o určení cíle, který má kontrola naplnit,
 - o zajištění prostředků k provedení chystané kontroly a
 - o zanesení kontroly do plánu kontrol.**Cíle kontroly** vyplývají jak z podnětu samotného, tak okolností, které případ doprovází. ČOI může při plánované kontrole vycházet nejen z podnětu, ale sledovat i zájmy jiných subjektů (obecně spotřebitelů). Proto je nutné si před naplánováním samotné akce určit její cíle (mj. na co se kontrola

na místě bude zaměřovat, zda-li pouze na kontrolu dodržování práv k duševnímu vlastnictví nebo zda se budou kontrolovat i jiné možné nedostatky např. to, zda je zboží řádně oceněno apod.)

Zajištění zdrojů k naplnění cílů je dalším krokem plánování kontroly. Jde o to zajistit pro kontrolu techniku a zároveň dostatečné množství personálu, a to jak z řad ČOI, tak i z jiných státních orgánů, je-li to k provedení kontroly potřebné. K zajištění **technických prostředků** musí ČOI před kontrolou na místě zajistit její provedení i tím, že včas zajistí techniku nutnou k zdárnému provedení kontroly. Jde jak o běžné přístroje a o techniku speciální (měřiče, testovací technika apod.), tak o zdánlivě nepotřebné záležitosti jako např. pytle pro zboží nebo výrobky, které budou v průběhu kontroly zajišťovány atp. **Personální zajištění.** Jde o naplánování účasti expertů z řad inspektorů ČOI, dále o zajištění účasti tzv. odborně způsobilých osob a pracovníků jiných státních orgánů, jejichž účast na kontrole na místě je pro její zdárný průběh potřebná. Do personálního zajištění patří:

- Určení inspektorů pro kontrolu. Ředitel ČOI určí dle personální osazení jeho inspektorátu osoby, které se kontroly účastní jako inspektoři.
 - Zapojení experta/odborně způsobilé osoby. Během každé kontroly na místě musí být přítomen alespoň jeden inspektor nebo osoba, která je schopná na základě připravené dokumentace rozpoznat zda se v konkrétním případě skutečně jedná o porušení předpisů v oblasti práva duševního vlastnictví nebo ne. Proto musí ČOI před plánovanou kontrolou takovou osobu zajistit. ČOI buď má k dispozici vlastního experta nebo ho k dispozici nemá a pak je nucena zajistit si účast tzv. odborně způsobilé osoby (§ 6 ZCOI). Pod pojmem odborně způsobilé osoby se skrývá zároveň i další okruh osob, jejichž účast je při kontrole na místě nutná např. tlumočníci, soudní znalci atd.
 - Popřípadě spolupráce s ostatními institucemi. ČOI se může v rámci přípravy kontroly obrátit i na další státní nebo jiné instituce za účelem spolupráce při provedení kontroly na místě. Může se jednat např. o Policii ČR o celní orgány nebo o soukromoprávní instituce, které se zabývají např. ochranou nebo správou příslušných práv duševního vlastnictví (IFPI, OSA apod.). Přizvání opět spočívá na správním uvážení ČOI.
- Zařazení konkrétní kontroly do plánu.** Po té, co bylo zajištěno technické i personální zajištění zařadí se kontrola do plánu kontrol. Kontrole se tedy přiřadí konkrétní datum a místo v plánu vedeném ČOI.
- **Seznámení se s chystanou kontrolou.** Naplánovaná kontrola musí být v rámci její dobré přípravy také

zabezpečena tak, aby všichni její účastníci byli seznámeni s jejími cíli, konkrétními daty a údaji atd. Jde o organizační sladění postupu a zároveň seznámení po stránce věcně odborné. Je potřebné, aby před každou kontrolou na místě byli všichni její účastníci proškoleni odborníkem tak, aby mohli rozpoznat porušení práv duševního vlastnictví na místě. Jedná se o školení, které se soustřeďuje na cíle chystané kontroly a vychází jak z odborných znalostí vybraného experta, tak především z dokumentace pro účely kontroly připravené v předešlé fázi řízení.

- **Rozhodnutí o dalším postupu.** Na závěr činností v rámci příprav kontroly je nutno se rozhodnout o dalším postupu. Jedná se o rozhodnutí o tom, že kontrola se opravdu provede.

3.4. Kontrola

Hlavním bodem v činnosti ČOI je kontrola samotná. Pod tímto pojmem se skrývá jak kontrola vlastní – tedy kontrola na místě, tak i činnosti, které s kontrolou na místě bezprostředně souvisejí, a které na ní navazují.

Pro účely této části je používán termín kontroly na místě ve smyslu skutečné, fyzické kontroly např. na tržišti nebo v provozovně. Je-li používán termín kontrola, myslí se tím proces od zahájení kontroly na místě až po její dokončení na inspektorátu včetně projednání případných námitek.

Provedení kontroly na místě. Kontrola na místě je provedena tehdy, jsou-li učiněny všechny následující kroky od předání operativních informací až po vypracování kontrolního protokolu:

- o **Předání operativních informací.** Operativní informace se rozumí údaje o tom, jak bude konkrétní kontrola probíhat, rozdělení inspektorů dle potřeb daného místa atd. Informace o tom, kolik se na místě nachází objektů ke kontrole (např. kolik stánků, kolik prodejců) atp. Zároveň údaje o časovém plánu, vzájemné komunikaci mezi inspektory na místě atd.
- o **Zahájení kontroly na místě.** Kontrola je zahájena vstupem na kontrolované místo a prokázáním se služebním průkazem. Povinnosti s tím spojené jsou podrobně popsány v kontrolním řádu ČOI, který vychází ze zákona o státní kontrole.
 - **Případné provedení kontrolního nákupu.** ČOI pokud je to možné provádí před zahájením vlastní kontroly na místě (tedy v praxi dřív, než se inspektor prokáže svým průkazem nebo zmocněním ředitele ČOI) kontrolní nákup. Jde o zakoupení zboží nabízeného v provozovně za účelem prokázání prodeje zboží a získání informací o způsobu jeho prodeje.
 - **Povinnost prokázat se služebním průkazem.** Inspektoři ČOI se při plnění úkolů podle zákona o ČOI prokazují průkazy České obchodní inspekce bez vyzvání (§ 4 ZCOI). Při kontrole se lze prokázat také pověřením ředitele inspektorátu ČOI.

o **Zjištění stavu.** Pod zjištěním stavu se rozumí výsledky, které se v průběhu kontroly podařilo zjistit ohledně porušování práv duševního vlastnictví. K tomu, aby se dalo konstatovat porušení nebo dodržení příslušných předpisů musí ČOI disponovat oprávněními, které jí umožní stav věci prošetřit a na základě výsledku svého šetření zaujmout další opatření.

- **Oprávnění ke zjištění stavu.** Oprávnění inspektorů ČOI nutná k plnění jejich kontrolních úkolů jsou uvedena v § 4 ZCOI, a která jsou ve vztahu výkonu pravomocí ČOI ve věcech ochrany práv duševního vlastnictví. Jedná se o možnost vstupu do provozovny, kontroly totožnosti, oprávnění vyžadovat doklady, právo odběru vzorků, jakož i právo vstupu do objektů dalších osob (výrobce, dovozce či distributora). Jiná oprávnění, která umožňuje např. zákon o ochraně spotřebitele (možnost uzavření provozovny), nelze na případy ochrany spotřebitele před porušením zákazu klamavého jednání formou porušení některých práv z duševního vlastnictví aplikovat.
 - **Vstup do provozovny.** Inspektor má v rámci výkonu svých kontrolních úkolů právo vstoupit do provozovny kontrolované osoby (§ 4 ZCOI).
 - **Ověření totožnosti fyzických osob.** Dalším opatřením, které inspektor při kontrole na místě využívá je ověření totožnosti kontrolovaných fyzických osob.
 - **Vyžádání informací.** Dalším opatřením dle § 4 zákona o ČOI je vyžádání potřebných dokladů, údajů a písemných nebo ústních vysvětlení.
 - **Odebrání vzorků .** Dalším opatřením, které v praxi ČOI používá je odběr vzorků dle § 4 ZCOI. Je tak činěno tehdy, pokud nejde na místě na základě dokumentace spolehlivě zjistit, zda se jedná o zboží nebo výrobky, které porušují práva duševního vlastnictví. Z nabízeného, prodávaného nebo uskladněného zboží se odebere vzorek, který v dalším řízení slouží k posouzení otázky porušení předpisů.
 - **Vstup do objektů výrobce, dovozce a distributora.** Dalším z možných oprávnění, kterým inspektor ČOI disponuje je možnost vstupu do objektů výrobce, dovozce nebo distributora. Termín objekty byl použit záměrně, aby se tím umožnil vstup do skladů, provozoven nebo nebytových prostorů, ve kterých se nacházejí, dle podezření ČOI, zboží nebo výrobky, které jsou v rozporu se zvláštními předpisy.
 - **Vyžádání informací** dle ustanovení

§ 4 ZCOI. Jde o oprávnění inspektorů ČOI vyžadovat od distributorů, dovozců a výrobců kontrolovaného zboží nebo výrobků předložení příslušné dokumentace, poskytnutí informací a odborných vyjádření.

Při využívání oprávnění, které pracovníci ČOI mají jsou tyto obecné kroky:

- **Zjištění adresáta opatření.** Adresát opatření je fyzická osoba, která se nachází v provozovně, ať již sám podnikatel nebo jeho statutární zástupce nebo jiný zástupce (např. prodávač).
- **Nařízení opatření.** Totožnost je ověřena pokud osoba byla vyzvána k tomu, aby prokázala svou identitu.
- **Provedení opatření.** Opatření je provedeno tím, že je kontrolovaná fyzická osoba identifikována. Tomu může předcházet buď to, že kontrolovaná osoba ověření totožnosti odmítá nebo kontrolu totožnosti umožní dobrovolně.
- **Opatření na základě výsledků šetření.** Podle toho, co bylo fyzickou kontrolou na místě zjištěno, musí inspektor ČOI reagovat a zaujmout příslušná opatření.
 - o Opatření k zabránění dalšího porušování předpisů. Inspektor ČOI při zjištění porušení práv duševního vlastnictví musí uložit opatření ve formě zajištění zboží nebo výrobků, porušující tato práva nebo jejich uskladnění mimo dosah kontrolované osoby.
 - o Zajištění výrobků nebo zboží . Na základě ustanovení § 7b ZCOI je inspektor povinen při prokázání zajištění nabídky, prodeje nebo skladování výrobků nebo zboží, které neodpovídají zvláštním předpisům, zajistit tyto výrobky nebo zboží kontrolované osobě nebo osobě zúčastněné při kontrole. Jedná se o opatření, kterým je nutno reagovat za zjištěné porušování práv majitele některého práva duševního vlastnictví, jakož i na porušení zákazu klamání spotřebitele. Opatření tedy reaguje na zjištěný stav věci a zároveň znemožňuje v protiprávním jednání pokračovat.
 - o Uskladnění zajištěných věcí mimo dosah kontrolované osoby. Druhým možným opatřením, kterým lze zabránit dalšímu porušování předpisů je zajištění zboží a výrobků, které porušují zvláštní předpisy (tedy předpisy z oblasti práva duševního vlastnictví) jejich uskladněním mimo dosah kontrolované osoby, § 7b ZCOI. Jde tedy o zabavení těchto věcí. Tímto opatřením je fakticky omezeno dispoziční právo kontrolované osoby k těmto věcem a na rozdíl od pouhého zajištění je i umístěno mimo její dosah.
 - **Vypracování kontrolního protokolu.** Důležitým dokumentem, který je nutno na závěr fyzické kontroly vypracovat je kontrolní protokol, který obsahuje všechny informace o průběhu a výsledcích dané konkrétní kontroly. Jeho obsah je dán kontrolním řádem dle

zákona o státní kontrole (z. č. 552/1991 Sb. v platném znění). Proti kontrolnímu protokolu může kontrolovaná osoba podat námitku.

- **Dokončení kontroly na inspektorátu.** Kontrola je dokončena tehdy, pokud byly projednány případné námitky podané kontrolovanou osobou, dále pokud byla splněna informační povinnost ČOI vůči dalším orgánům státní správy a pokud bylo rozhodnuto o nákladech řízení.
- o **Informační činnosti.** ČOI inspekce je na základě zákona povinna informovat ostatní orgány státní správy jakož i jiné subjekty o provedené kontrole, o výsledcích kontroly a uložených opatřeních, popřípadě informovat dotčenou osobu. Povinnost informovat kontrolovanou osobu je dána tehdy, pokud tato nebyla přítomna kontrole na místě. Dotčenou osobou se tu tedy rozumí kontrolovaná osoba, která nebyla kontrole přítomna, především majitel podniku.
- o **Informování podatele.** ČOI je povinna dle ustanovení § 5a ZCOI informovat osobu, která podala podnět k provedení kontroly o tom, zda byla kontrola provedena, o jejím průběhu, výsledcích atd. Tuto povinnost ČOI plní až po případném dokončení správního řízení ve věci.
- o **Informování Policie ČR.** V tomto stádiu řízení může ČOI dle svého uvážení informovat Policii ČR o tom provedené kontrole. Jde o případy, kdy se kontrolou nepodařilo zjistit porušení příslušných předpisů, ačkoli podezření, že jsou práva duševního vlastnictví porušována existují. Zároveň informování Policie ČR slouží k tomu, aby ta mohla při svém řízení snadněji postupovat v rámci prokazování zavinění. Pokud se prokázalo, že byla kontrolovaná osoba informována o tom, že se dopouští porušování některých práv z duševního vlastnictví, nelze se v trestním nebo přestupkovém řízení odvolávat na neznalost situace a zároveň má Policie ČR ulehčeno prokazování formy a stupně zavinění.
- o **Případné projednání námitek.** Řízení o námitkách se provádí tehdy, byla-li námitka podána. Řízení se řídí zákonem o ČOI a zákonem o státní kontrole. Pokud byla námitka podána, proběhne řízení o této námitce. Může se jednat o námitku podanou proti kontrolnímu protokolu nebo námitku proti uloženému patření – zajištění věci nebo uskladnění věci mimo dosah kontrolované osoby.
- o **Rozhodnutí o nákladech řízení.** Další činností po provedené kontrole na místě je rozhodnutí o nákladech řízení, a to ve vztahu k přiměřené jistotě, která byla popřípadě před zahájením kontroly složena na účet ČOI a k případné náhradě za odebrané vzorky.

3.5. Správní řízení

Dalším krokem v postupu ČOI je provedení správního řízení o uložení pokut (pokuta a pořádková pokuta)

a řízení ohledně propadnutí nebo zabránění zajištěných výrobků nebo zboží. Řízení probíhá podle ustanovení zákona č. 500/2004 Sb. o správním řízení.

3.6. Řízení o zničení/humanita

Proto, aby se mohly věci a výrobky zlikvidovat, je nutné, aby byly splněny následující podmínky. Jde o pravomocné rozhodnutí o propadnutí nebo zabránění věci a pravomocné rozhodnutí o zničení. Ředitel inspektorátu určí, že zabrané nebo propadnuté výrobky nebo zboží budou zničeny, anebo jsou-li využitelné pro humanitární účely. Může určit, že budou poskytnuty k těmto účelům, a to bezplatně. Humanitárními účely se rozumí činnosti prováděné s cílem zajistit základní potřeby obyvatelstva, které se ocitlo v tíživé životní situaci nebo bylo postiženo mimořádnou událostí, kdy je opodstatněno využití mimořádných materiálních zdrojů. Postup poskytnutí zboží na humanitární účely stanoví § 7b ZCOI.

Uřčil-li ředitel inspektorátu, že zabrané nebo propadnuté výrobky nebo zboží budou zničeny, zničení se provede úředně pod dohledem tříčlenné komise jmenované ředitelem inspektorátu. O zničení sepíše komise protokol, který podepíše všichni tři členové komise. Zničení se provede na náklad kontrolované osoby, která tyto výrobky nebo zboží nabízela, prodávala nebo skladovala.

3.7. Závěrečné zpracování případu

Pod tento bod činnosti ČOI spadá především rozhodnutí o nákladech řízení, o kterých do této chvíle ještě nebylo rozhodnuto (skladné a náklady úředního zničení věci), dále činnosti informační a administrativní (vyhodnocení kontroly, případná kontrola toho, zda byla dodržena uložena opatření atd.).

- **Rozhodnutí o dalších nákladech řízení.** V případě, že bylo zboží nebo výrobky zajištěny mimo dosah kontrolované osoby je nutno rozhodnout o tom, kdo a v jaké výši ponese náklady za jejich uskladnění. Obdobně to platí i pro rozhodování o nákladech za úřední zničení věci, které však nese vždy kontrolovaná osoba.
 - o **Rozhodnutí o skladném.** Rozhodnutí o tom, kdo a v jaké výši bude hradit náklady za uskladnění zboží a výrobků. Náklady spojené s uskladněním zboží a výrobků, které porušují předpisy hradí kontrolovaná osoba. ČOI jí vyúčtuje tyto náklady a vyžádá ji k zaplacení.
 - o **Rozhodnutí o nákladech zničení.** Náklady spojené s úředním zničením zboží a výrobků, které porušují předpisy hradí kontrolovaná osoba, která tyto věci nabízela, prodávala nebo skladovala. ČOI jí vyúčtuje tyto náklady a vyzve ji k zaplacení.
- **Činnosti v rámci spolupráce s jinými orgány.** Na základě výsledků kontroly je ČOI povinna informovat další orgány státní správy o tom, jaká opatření byla proti kontrolované osobě uložena, jak kontrola dopadla a zda v dané věci byly uloženy sankce. Spolupráce mezi orgány státní správy v oblasti ochrany duševního

vlastnictví je založena jak na některých obecných normách např. § 13 ZCOI, tak především na meziresortních dohodách a dohodnuté praxi všech orgánů, které jsou na tomto poli činné.

- Velký význam pro efektivní spolupráci orgánů státní správy v oblasti vymáhání práv duševního vlastnictví je jejich vzájemná informační činnost. Je důležité, aby se tyto orgány dobře informovali o tom, jaká opatření byla uložena, jaké výsledky byly v rámci jejich konkrétní činnosti dosaženy a v jakém stádiu se o jiné případy nacházejí atd.
 - o **Informování Policie ČR.** ČOI může především informovat Policii ČR, a to v případech, kdy podle jejího názoru došlo k naplnění některé ze skutkový podstat trestného činu, v rámci ochrany duševního vlastnictví pak zejména dle ustanovení § 150-152 TZ (trestního zákona).
 - o **Informování cizinecké policie.** V případě, kdy se porušení předpisů na ochranu spotřebitele v souvislosti s porušením práv duševního vlastnictví dopustila osoba, která je dle cizineckých předpisů považována za cizince, je povinností o tom informovat cizineckou policii.
 - o **Informování živnostenských úřadů.** Na základě ustanovení § 14 ZCOI informuje příslušný živnostenský úřad o závažných porušeních podmínek pro výkon činností uvedených v § 2 ZCOI a to bez zbytečného odkladu.
- **Kontrola plnění uložených opatření.** Na základě ustanovení § 3 ZCOI provádí Česká obchodní inspekce systematickou kontrolu plnění opatření k odstranění zjištěných nedostatků a jejich příčin.
- **Vyhodnocení kontroly.** Mezi úkoly ČOI patří také zobecňování poznatků z výkonu kontroly a předcházení vzniku nedostatků, zejména včasným odhalováním jejich příčin, výchovným působením a zveřejňováním výsledků kontrol, § 3 ZCOI. Jedná se tedy o preventivní činnost a osvětu v oblasti ochrany a prosazování práv duševního vlastnictví.
- **Zařazení spisu.** Po provedení všech činností se provede administrativní krok – zařazení dokumentů, protokolů a dalších materiálů ohledně konkrétní kontroly do spisu a spis se archivuje.

4. Spolupráce

4.1. Spolupráce s orgány státní správy

Spolupráce mezi orgány státní správy v oblasti potírání porušování práv k duševnímu vlastnictví probíhá na dvou platformách. Obě jsou na meziresortní úrovni. První z nich vznikla v červenci roku 1997, kdy byla podepsána dohoda o spolupráci mezi čtyřmi orgány státní správy. Postupně vznikala potřeba spolupráce s dalšími subjekty, proto v současné době v rámci dohody spolupracuje celkem osm státních úřadů. Druhou platformou spolupráce je meziresortní poradní komise k potírání porušování

práv duševnímu vlastnictví působící při Ministerstvu průmyslu a obchodu.

4.1.1. Dohoda o spolupráci – historie

Dohoda o spolupráci v oblasti potírání porušování práv k duševnímu vlastnictví byla podepsána mezi Českou obchodní inspekcí, Policií české republiky, MF-GR Cel a Úřadem průmyslového vlastnictví dne 21.7.1997. Na základě potřeb spolupráce a vládních opatření přistupovaly k dohodě další úřady. V dnešní době se jedná o „Dohodu o spolupráci“ mezi osmi orgány státní správy, tzv. osmidohodu. Jsou to tyto úřady:

Česká obchodní inspekce
Policie ČR
Úřad průmyslového vlastnictví
MF-Generální ředitelství cel
MPO-odbor živnosti
MF-Ústřední finanční a daňové ředitelství
Ministerstvo kultury
Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Aktivity vyplývající z realizace dohody byly orientovány především do oblasti velkovýroby, distribuce, vývozu a dovozu pirátského zboží. Centrály (ústředí) jednotlivých institucí plní úlohu řídicí, koordinační a kontrolní a vlastní výkon opatření provádí územní útvary jednotlivých subjektů.

Jedním z prvních úkolů pracovního týmu, který byl na základě dohody sestaven bylo vytvořit zásady spolupráce, které by za tehdejšího stavu legislativy umožnily potírat porušování práv k ochranné známce. Byly vytvořeny „Zásady spolupráce při ochraně vnitřního trhu před porušováním práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu“, které určovaly postupy, informační toky a kontaktní místa tak, aby veškeré zjištění porušení předpisů mohlo být kvalifikováno buď jako správný delikt nebo jako trestný čin. Na základě zásad byly u ČOI pravidelně proškolení pracovníci k rozpoznávání pravosti textilního zboží světově proslulých ochranných známek a byly prováděny společné kontrolní akce. Významné bylo také uzavření dohody mezi ČOI a MPO-odborem živností o novém způsobu předávání informací mezi Živnostenskými úřady a inspektoráty ČOI.

Činnost dohody se také zaměřila na prodej na tržišťích, kde je prodáváno mnoho produktů, které porušují práva k duševnímu vlastnictví a kde se stále nedaří prosazovat fiskální zájmy státu a ochranu spotřebitele. Proto byla vypracována analýza stánkového prodeje a materiál s názvem „Komplexní řešení stánkového prodeje v ČR“, který se variantně zabýval řešením negativních jevů ve stánkovém prodeji a legislativními návrhy v oblasti potírání porušování práv k ochranné známce. Tyto návrhy byly převzaty i do textu „Koncepte boje proti kriminalitě v oblasti duševního vlastnictví“ schváleného vládou ČR v dubnu roku 1999.

Již od počátku existence „dohody“ pracovní tým cítil

potřebu zlepšit informovanost mezi jednotlivými úřady a zabýval se úvahami o vytvoření informačního systému pro oblast duševního vlastnictví. Až vládou schválená opatření zaměřená na boj proti kriminalitě v oblasti duševního vlastnictví a aktivita Úřadu průmyslového vlastnictví daly zelenou k vytvoření takového systému.

Informační systém vznikl v rámci Projektu Phare „Prosazování práv duševního vlastnictví“ a funguje na stránkách www.dusevniuvlastnictvi.cz od roku 2004.

4.1.2. Dohoda o spolupráci – současnost

Dohoda o spolupráci v oblasti potírání porušování práv duševního vlastnictví existuje oficiálně i v současné době. Je to však existence formální nebo skutečná? Pokusme si položit pár otázek, které by tento problém měly rozkrýt.

• Spolupracují úřady dohody při akcích zaměřených na potírání porušování práv?

Spolupracují, ale méně než před několika lety. Jeden z hlavních aktérů terénní spolupráce – Celní správa – byl vybaven novelou zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele v platném znění kompetencemi ke kontrole právnických a fyzických osob, které vyrábějí, skladují, distribuují, dovážejí, vyvážejí, nakupují, prodávají nebo dodávají výrobky na vnitřní trh nebo vyvíjejí jinou podobnou činnost na vnitřním trhu, společně s Českou obchodní inspekcí nebo samostatně, v případech důvodného podezření, že výrobky nebo zboží porušují některá práva duševního vlastnictví. Společně s kompetencemi k zajištění zboží, rozhodnutím o jeho propadnutí nebo zabrání, uložení pokuty, rozhodnutím o likvidaci a kompetencemi k likvidaci samotné, dostala Celní správa dostatečné kompetence k tomu, aby mohla provádět kontroly v oblasti duševního vlastnictví v celém procesu vzniku, distribuce a prodeje takového zboží a to jak na vnitřním trhu, tak i ve fázi jeho dovozu a vývozu. K tomu je Celní správa v určených oblastech i orgánem činným v trestním řízení. Je tedy v současnosti vybavena kompetencemi i skladbou a počtem pracovníků na to, aby v procesu potírání práv duševního vlastnictví vystupovala samostatně a nebyla jen orgánem, který zajišťoval např. pro ČOI ochranu jeho pracovníků a podílel se na těžké manuální práci při zajišťování zboží bez toho, že by si mohl vykazovat výsledky společné práce. I výsledky z poslední doby ukazují, že Celní správa pracuje především samostatně. Získání nových kompetencí Celní zprávy byly tím okamžikem, kdy se mělo ještě více jednat o spolupráci. Nebylo jistě záměrem změn v legislativě, aby se kompetence orgánů státní správy překrývaly, ale aby si dokázali rozdělit práci ku prospěchu věci, aby využily svých jedinečných předností a pokryly společně celý proces porušování práv duševního vlastnictví, od výroby či dovozu, až po prodej konečnému spotřebiteli.

• Předávají si orgány státní správy informace o porušení práv duševního vlastnictví tak, aby byly využity veškeré formy postihu takového jednání?

Informace si předávají, často však v podobě, která neumožní jejich využití k další činnosti. Příkladem může být oznamování případů porušování práv duševního vlastnictví Živnostenským úřadům. Ačkoli v praxi dochází k podání takových oznámení, nevedou v naprosté většině k tomu, aby bylo odebráno živnostenské oprávnění nebo aby bylo rozhodnuto o pozastavení provozování živnosti. V této oblasti je velký prostor pro zlepšení spolupráce. Nemají snad daná oznámení všechny náležitosti k tomu, aby mohl živnostenský úřad konat? Je možné stanovit minimální požadavky na formálně správně oznámení nebo existují další překážky pro konečné rozhodnutí živnostenského úřadu? Jde o spolupráci, o znalost činnosti druhého úřadu a zároveň i o plnění si zákonných informačních povinností!

• Využívají jednotlivé úřady znalostí a schopností pracovníků jiných orgánů státní správy ke vzdělávání a proškolení svých pracovníků v oblasti duševního vlastnictví?

Využívají, ale v současné době minimálně. Nejedná se o systematickou spolupráci v oblasti vzdělávání. Je důležité, aby pracovníci jednotlivých úřadů znali kontrolní pravomoci a kompetence druhých úřadů i postup práce orgánů činných v trestním řízení i trestné činy v oblasti duševního vlastnictví. Teprve potom jsou schopni vyhodnotit situaci v terénu a přizvat ke kontrole úřad, jehož práce bude efektivnější a jsou schopni zaslat použitelné oznámení.

O tom všem by měla být spolupráce při vzdělávání pracovníků v oblasti potírání porušování práv duševního vlastnictví. Nejde tedy jen o znalost předpisů, kterými se upravují jednotlivá práva duševního vlastnictví, ale i o to, jaké jsou kompetence úřadů, které svou činnost vyvíjejí ve stejné oblasti.

• Funguje dohoda i na jiné úrovni, než celostátní?

Pravidelná setkání pracovníků jednotlivých úřadů dohody neexistují. Na krajských a dříve i okresních úrovních, kde se odehrává organizace a metodické zabezpečení většiny akcí je spolupráce spíše nahodilá a ve většině případů postavená na osobní známosti jednotlivých pracovníků. Ta je jistě důležitá a přispívá k efektivnější spolupráci, ale jen tehdy, je-li podpořena vedoucími pracovníky územních celků, kteří spolupráci dokáží dát pevný rámec a jasná pravidla.

4.1.3. Návrh opatření

Z odpovědí je patrné, že Dohoda o spolupráci mezi osmi orgány státní správy v oblasti potírání porušování práv duševního vlastnictví funguje v současné době pouze formálně a naskýtají se dvě možnosti, jak situaci řešit. Buď spolupráci ukončit nebo jí dát nový impuls a navrhnout oblasti, ve kterých by měla své opodstatnění.

Co je tedy potřeba řešit spoluprací v oblasti potírání porušování práv? Mnohé lze vyčíst z Opatření zaměřených na boj proti kriminalitě v oblasti duševního vlastnictví schválených vládou České republiky usnesením již ze

dne 14.dubna 1999 č.330. Tato opatření, jejichž termíny realizace (mimo průběžných) byly vesměs do konce roku 1999 a měly mezirezortní charakter byly realizovány více či méně do ztracena. Přitom většina z nich po případné aktualizaci by jistě přinesla očekávaný výsledek.

Soubor opatření je tento:

I. Oblast mediálního působení

1. Popularizovat činnosti jednotlivých subjektů (včetně nevládních) působících v oblasti ochrany duševního vlastnictví formou diskusí, výstav, přednášek pro veřejnost atd. Podporovat diskusi o stávajících problémech na úseku ochrany duševního vlastnictví, zejména z pohledu mezinárodně právního a mezinárodně obchodního.

II. Oblast vzdělávání

2. Navrhnout a realizovat, v rámci systému dalšího vzdělávání příslušníků Policie České republiky, státních zástupců, soudců, pracovníků České obchodní inspekce, živnostenského odboru MPO, živnostenských úřadů, finančních úřadů a celních úřadů společné vzdělávací projekty orientované k vybraným problémům ochrany duševního vlastnictví.

III. Oblast analytická

3. V rámci vypracování Zprávy o bezpečnostní situaci v ČR analyzovat situaci na úseku porušování práv k duševnímu vlastnictví (každoročně k 30.5.).
4. Pro hodnocení účinnosti práce jednotlivých orgánů a institucí zabývajících se postupem proti nelegální činnosti v oblasti duševního vlastnictví (živnostenské úřady, Česká obchodní inspekce, Policie ČR, GŘ cel) stanovit konkrétní kritéria a dle těchto kritérií provádět pravidelně vyhodnocování v podkladech pro Zprávu o bezpečnostní situaci (případně dalších materiálech).

IV. Oblast organizační a technická

5. Připravit projekt (preventivně) bezpečnostních akcí zaměřených na potírání kriminality v oblasti duševního vlastnictví v součinnosti s ostatními zainteresovanými subjekty (jednotlivými službami Policie ČR, Českou obchodní inspekci, Generálním ředitelstvím cel, živnostenským odborem Ministerstva průmyslu a obchodu a j.).
6. Zpracovat jednotnou metodiku odhalování a vyšetřování ke skutkovým podstatám trestných činů a u přestupků a jiných správních deliktů také metodiku jejich sankcionování na úseku duševního vlastnictví ve své působnosti, a to s přihlédnutím k povinností dozorového orgánu při ukládání sankcí. Zajistit průběžnou aktualizaci této metodiky v závislosti na výskytu nových forem kriminality.

7. Zajišťovat koordinaci činnosti České obchodní inspekce a živnostenských úřadů při potírání nelegálního jednání v oblasti duševního vlastnictví.

8. Monitorovat každoročně všechny případy kriminality proti právům k duševnímu vlastnictví pro účely jejich pravidelného vyhodnocování z hlediska forem kriminality a z hlediska účinnosti postupu státních orgánů při jejím potírání. Při monitoringu spolupracovat s nevládními organizacemi zabývajícími se ochranou práv z duševního vlastnictví.

9. Provést analýzu vzájemných možností a potřeb pro zabezpečení informačního toku mezi subjekty působícími na úseku ochrany duševního vlastnictví a vytvářet právní, organizační a technické podmínky pro vytvoření jednotného informačního systému mezi všemi zainteresovanými subjekty a výsledky analýz.

V. Oblast legislativní

10. V rámci procesu rekonstrukce trestního práva navrhnout zavedení takových právních institutů, aby bylo možno efektivně a časově nenáročně postihovat i porušování práv k duševnímu vlastnictví.

11. Předložit návrh novely zákona č.634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, definující padělek a nedovolenou napodobeninu a návrh novely zákona č.64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, kde by měla být zakotvena pravomoc ČOI zabavit a zničit takovéto zboží.

VI. Oblast mezirezortní spolupráce

12. Rozšířit Dohodu o spolupráci při činnosti zaměřené zejména na porušování předpisů o nekalé soutěži, ochranných známkách, označení původu výrobků, užitých vzorech, průmyslových vzorech, vynálezech a autorském právu o Ministerstvo kultury jako další smluvní stranu.

13. Ustavit při Ministerstvu průmyslu a obchodu mezirezortní komisi pro potírání nelegálního jednání proti právům z duševního vlastnictví, a vybavit tuto komisi koordinační pravomocí při iniciaci legislativních a dalších opatření.

VII. Oblast mezinárodní spolupráce

14. Sledovat zahraniční aktivity při ochraně práv z duševního vlastnictví, získané poznatky analyzovat a využívat při plnění jednotlivých opatření z Koncepce.

Z rozboru jednotlivých opatření vyplývá, že se některá nepodařilo realizovat zcela a některá vůbec. Jedná se o opatření uvedená výše pod body č. 2 až 8. Co mají tato opatření společné? Vyžadují mezirezortní přístup a úzkou koordinaci a spolupráci mezi orgány státní správy

vy působící v oblasti potírání porušování práv duševního vlastnictví a jsou to opatření analytická, technická nebo organizační.

Jistě by stálo za zvážení provést důslednou revizi těchto opatření a navrhnout realizaci takových, která by řešila jejich podstatu.

4.1.4. Závěr

Spolupráce mezi orgány státní správy v oblasti potírání porušování práv duševního vlastnictví se dostala do bodu, kdy to navenek vypadá, že jí není potřeba, že všechny zainteresované subjekty mají své pravomoci a ty dokáží plně využívat bez toho, že by byla nějaká úzká spolupráce potřeba. Orgány mají i svá kritéria podle které svou práci hodnotí a statistické výsledky potírání porušování práv se neustále zlepšují.

Na druhou stranu se praktická a reálná situace v porušování práv duševního vlastnictví nelepší a má to své společenské, ekonomické a mezinárodněprávní důsledky. Nebylo by lepší, místo téměř každoročního zpracování stanovisek a podkladů pro mezinárodní jednání týkající se ochrany práv k duševnímu vlastnictví v ČR, a to zejména na půdě OSN/Evropská komise, a ve vztahu k USA, v souvislosti s hrozbou obchodně politických opatření v důsledku zařazení ČR na tzv. „Watch List zemí porušujících práva k duševnímu vlastnictví“ podle ustanovení Speciál 301 obchodního zákona USA, zajistit legislativně a personálně spolupráci mezi orgány státní správy v dané oblasti a vyžadovat po ní realizaci opatření vedoucí k nápravě stavu?

Nemusí to být nutně obnova tzv. Osmidohody, i když ta osvědčila svou životaschopnost při realizaci prvotních problémů s potíráním porušování práv duševního vlastnictví, ale je třeba, aby opatření, která se dají provést jen ve spolupráci, připravovali odborníci z úřadů, které přímo potírání porušování práv duševního vlastnictví provádějí.

4.2. Spolupráce s nevládními organizacemi a majiteli práv

Spolupráce s nevládními organizacemi a majiteli práv je v mnoha ohledech nezbytná k řádnému provedení kontroly.

4.2.1. Spolupráce s nevládními organizacemi

Hlavní spolupráce ČOI s nevládními organizacemi je zaměřena na kontroly, zda nejsou prodávány, nabízeny nebo skladovány výrobky nebo zboží porušující autorská nebo práva související s právem autorským. Jde o spolupráci s kolektivními správci práv souvisejících s autorským právem. Bez jejich spolupráce by nebylo možné identifikovat nedovolené napodobeniny ani zpracovat posudky o pravosti zboží. Celá oblast kontrol zaměřená na prodej, nabídku a skladování nedovolených napodobenin, jako jsou audio a audio

vizuální nosiče je na této spolupráci postavena a bez ní prakticky nemůže fungovat.

Pro ČOI je důležitá spolupráce především s těmito kolektivními správci:

• Mezinárodní federace výrobců fonografického průmyslu – IFPI

sídlo : 112 82 Praha 1, Senovážné náměstí 23
Jde o národní skupinu IFPI České republiky. Ta hájí zájmy výrobců fonografického průmyslu. Její kontroloři spolupracují na odhalování a dokumentování výroby, dovozů a distribuce pirátských nosičů, zejména MGF kazety a CD. Je způsobilá vypracovat a pro účely trestněprávního řízení předložit posudky o nelegálnosti nahrávky zaznamenané na nosiči. Má zastoupení takřka ve všech zemích světa, sídlo sekce pro Evropu je v Londýně.

• Česká protipirátská unie – ČPU, sídlo : 186 00 Praha 8, Pobřežní 22

Tato unie vyvíjí aktivity v oblasti boje s pirátskými video nahrávkami. Rámcově spolupracuje s národní skupinou IFPI České republiky. Je způsobilá vypracovat a pro účely trestněprávního řízení předložit posudky o nelegálnosti nahrávky zaznamenané na nosiči. Má zastoupení takřka ve všech zemích světa.

4.2.2. Spolupráce s majiteli práv

Spolupráce s majiteli práv je při potírání porušování práv duševního vlastnictví také nezbytná navíc určena zákonem. Jak jinak získat dokumentaci k rozpoznání pravosti zboží, kde nechat proškolit inspektory k rozpoznávání pravosti zboží, kde sehnat odborně způsobilé osoby k účasti při kontrolách, kde si nechat vypracovat posudky o pravosti zboží, než u majitelů práv nebo osob, které je zastupují.

4.3. Informační systém pro oblast vymáhání práv duševního vlastnictví

Účinná a kvalitní spolupráce obecně je založena především na přístupu k informacím. Jedno z opatření zaměřené na boj proti kriminalitě v oblasti duševního vlastnictví v nedaleké minulosti bylo provést analýzu vzájemných možností a potřeb pro zabezpečení informačního toku mezi subjekty působícími na úseku ochrany duševního vlastnictví a vytvářet právní, organizační a technické podmínky pro vytvoření jednotného informačního systému mezi všemi zainteresovanými subjekty. Na jeho základě byl vytvořen základní záměr informačního systému pro oblast duševního vlastnictví a jeho realizace byla rozdělena na dvě etapy.

Informační systém vznikl v rámci Projektu Phare „Pro-sazování práv duševního vlastnictví“ a funguje na stránkách www.dusevniuvlastnictvi.cz od roku 2004 a je uceleným informačním servisem pro všechny osoby a instituce, které se na potírání porušování práv duševního vlastnictví podílejí.

5. Závěr

Rozborem činnosti České obchodní inspekce v oblasti klamání spotřebitele formou porušování některých práv duševního vlastnictví jsme si ukázali, jak je její činnost náročná na odbornost pracovníků, na spolupráci i na vymýšlení kontrolních postupů. Přitom tato oblast je pro ČOI jen jednou z mnoha oblastí, ve kterých vyvíjí svou činnost, a za které nese dozorovou odpovědnost jak vůči státu, tak vůči spotřebitelům.

Mgr. Karel Šindelka

**Pravomoc a činnosti celní správy
v oblasti prosazování práv duševního
vlastnictví, spolupráce s ostatními
orgány státní správy a nevládními
organizacemi, opatření při porušování
práv z duševního vlastnictví**

Obsah:

1. Činnosti a opatření celních orgánů podle nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 a zákona č. 191/1999 Sb.	3
1.1 Základní právní předpisy upravující tuto oblast	3
1.2 Právní charakter nařízení Rady č. 1383/2003, vzájemný vztah Nařízení a zákona č. 191/1999 Sb.	4
1.3 Cíle Nařízení 4	
1.4 Základní pojmy podle Nařízení	5
1.4.1 Zboží porušující právo duševního vlastnictví (čl. 2 1 a) až c) Nařízení)	5
1.4.2 Padělky (čl. 2 odst. 1 písm. a) Nařízení).	5
1.4.3 Nedovolené napodobeniny (čl. 2 odst. 1 písm. b)	7
1.4.4 Držitel práva (čl. 2 odst.2).	7
1.5 Působnost Nařízení.	8
1.6 Žádost o přijetí celního opatření.	9
1.7 Postup celních orgánů v případě zjištění zboží podezřelého z porušení práva duševního vlastnictví.	9
1.7.1 Postup celních orgánů před přijetím opatření.	9
1.7.2 Postup celních orgánů po přijetí opatření	10
1.7.3 Určovací žaloba a řízení před soudem	13
1.8 Nakládání se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví	14
1.9 Přestupky a správní delikty podle části páté Zákona.	15
2. Pravomoci celních orgánů podle zákona o ochraně spotřebitele.	16
3. Využití zboží porušujícího práva duševního vlastnictví pro humanitární účely.	17

1. Činnosti a opatření celních orgánů podle nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 a zákona č. 191/1999 Sb.

1.1 Základní právní předpisy upravující tuto oblast

- nařízení Rady (ES) č. 1383/2003, o přijímání opatření celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo, v platném znění (dále jen „Nařízení“)
- nařízení Komise (ES) č. 1891/2004, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1383/2003 o zásahu celních orgánů proti zboží podezřelému z porušení určitých práv duševního vlastnictví a o opatřeních, která mají být přijata proti zboží, o kterém bylo zjištěno, že tato práva porušilo (dále jen „prováděcí nařízení“)
- zákon č. 191/1999 Sb., o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví a o změně některých dalších zákonů, v platném znění

související:

- zákon č. 13/1993 Sb., celní zákon
- nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství
- zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon
- zákon č. 527/1990 Sb., o vynálezech a zlepšovacích návrzích
- nařízení Rady (EHS) č. 1768/92 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro léčivé přípravky
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1610/96 o zavedení dodatkových ochranných osvědčení pro přípravky na ochranu rostlin
- zákon č. 207/2000 Sb., o ochraně průmyslových vzorů
- nařízení Rady (ES) č. 6/2002 o vzorech Společenství
- zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám
- nařízení Rady (ES) č. 2100/94 o odrůdových právech Společenství
- zákon č. 452/2001 Sb., o ochraně označení původu a zeměpisných označení
- nařízení Rady (EHS) č. 2081/92 o ochraně zeměpisných označení a označení původu zemědělských produktů a potravin
- nařízení Rady (ES) č. 1493/1999 o společné organizaci trhu s vínem
- nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 kterým se stanoví obecná pravidla pro definici, označování a obchodní úpravu lihovin
- zákon č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách

- nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství
- nařízení Rady (ES) č. 515/97 o vzájemné pomoci mezi správními orgány členských států a jejich spolupráci s Komisí k zajištění řádného používání celních a zemědělských předpisů
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon
- zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád

1.2 Právní charakter nařízení Rady č. 1383/2003, vzájemný vztah Nařízení a zákona č. 191/1999 Sb.

Nařízení je pramenem komunitárního práva, který lze přirovnat k vnitrostátnímu zákonu. Je závazné ve všech svých částech a všechny orgány členských států jsou povinny jej aplikovat přímo, aniž by bylo zapotřebí jakékoli transformace či inkorporace prostřednictvím vnitrostátního pramene práva¹. Přesto v některých případech nařízení připouští podrobnější či doplňující vnitrostátní úpravu k zajištění aplikace nařízení. Nařízení má bezprostřední účinky, tj. zakládá přímo práva a povinnosti jednotlivých subjektů. Pokud by jakýkoli vnitrostátní předpis byl v rozporu s nařízením (stejně jako v případě jakéhokoli jiného pramene evropského práva), platí princip přednosti komunitárního práva, který má za následek, že orgány členského státu mají povinnost národní normu neaplikovat, aniž by k tomu potřebovaly souhlas či rozhodnutí jakéhokoli legislativního či soudního orgánu. Primární právo rovněž umožňuje, aby Rada přenesla na Komisi svoje oprávnění k provedení Radou přijatých aktů. V případě Nařízení bylo na základě tohoto postupu vydáno prováděcí nařízení č. 1891/2004.

Nařízení č. 1383/2003 v některých svých částech přímo předvidá úpravu vnitrostátními předpisy (např. úprava zjednodušeného řízení nebo sankcí za porušení ustanovení Nařízení²). Odpovídajícím vnitrostátním předpisem je v České republice zákon č. 191/1999 Sb. o opatřeních týkajících se dovozu, vývozu a zpětného vývozu zboží porušujícího některá práva duševního vlastnictví. Jak je uvedeno výše, v případě zjištění rozporu např. mezi zákonem č. 191/1999 Sb. a Nařízením či prováděcím nařízením, jsou příslušné orgány včetně celních orgánů povinny v důsledku principu přednosti komunitárního práva ponechat vnitrostátní normu neaplikovanou.

1.3 Cíle Nařízení

Jak uvádí preambule Nařízení, způsobuje uvádění na trh zboží porušujícího práva duševního vlastnictví značnou škodu na jedné straně výrobcům a obchodníkům dodržujícím právní předpisy, na druhé straně spotřebi-

telům, kteří jsou klamáni a jejichž bezpečnost a zdraví mohou být dokonce v některých případech takovými výrobky ohroženy. Současná i předchozí úprava celních opatření proti zboží porušujícímu práva duševního vlastnictví si kladou za cíl ochránit vnitřní trh Společenství před těmito výrobky.

Nařízení stanoví mechanismy zabraňující uvedení zboží porušujícího práva duševního vlastnictví na celní území Společenství, propuštění do volného oběhu ve Společenství, umístění do režimu s podmíněným osvobozením od cla nebo umístění do svobodného celního skladu a rovněž jeho vývozu, zpětnému vývozu nebo opuštění celního území Společenství, spočívající v pozastavení jeho propuštění do jednotlivých celních režimů. Zároveň harmonizuje požadavky na žádosti o přijetí těchto opatření. Upravuje postupy směřující k tomu, aby ti, kdo jsou odpovědní za obchodování s takovým zbožím, byli připraveni o svůj hospodářský zisk a zároveň odrazování od dalšího porušení práv. Jde o postup podmíněný rozhodnutím vnitrostátního soudu o určení zboží za zboží porušující práva duševního vlastnictví a narozdíl od předchozí úpravy i postup zjednodušený, který takové rozhodnutí nevyžaduje.

Při přípravě Nařízení byla využita celá řada poznatků z provádění předchozí úpravy. Seznam chráněných práv duševního vlastnictví byl rozšířen o odrůdová práva, zeměpisná označení a označení původu. Byly zrušeny poplatky a zálohy.

1.4 Základní pojmy podle Nařízení

1.4.1 Zboží porušující právo duševního vlastnictví (čl. 2 1 a) až c) Nařízení)

Zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví ve smyslu Nařízení je takové zboží, které je možné zařadit pod jeden z bodů taxativního výčtu obsaženého v čl. 2 odst. 1 Nařízení, tj. „padělky“, „nedovolené napodobeniny“ a zboží, které v členském státě, v němž je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů, porušuje některé z práv duševního vlastnictví v tomto ustanovení vypočtené.

Při vymezení zboží porušujícího právo duševního vlastnictví v čl. 2 odst. 1 Nařízení se uplatňují dvě metody. V případě padělku a nedovolené napodobeniny se autoři Nařízení nespokojili s pouhým odkazem na komunitární, resp. vnitrostátní úpravu porušených práv duševního vlastnictví (ochranných známek, průmyslových vzorů a autorských práv resp. práv souvisejících s autorským právem), nýbrž se pokusili tyto pojmy autonomně definovat. Naproti tomu „zbytkové“ ustanovení písm. c) odkazuje na příslušné vnitrostátní a komunitární úpravy patentů, dodatkových ochranných osvědčení, odrůdových práv, označení původu a zeměpisných označení. Zboží, které porušuje některé z těchto práv podle jednotlivých předpisů je tedy automaticky zbožím porušujícím právo duševního vlastnictví ve smyslu Nařízení.

Za zboží porušující práva duševního vlastnictví se považuje rovněž šablona nebo matrice, která je zvlášť určena nebo přizpůsobena pro výrobu zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, porušuje-li používání těchto šablon nebo matric práva držitele tohoto práva podle práva Společenství nebo právních předpisů členského státu, ve kterém je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů.

1.4.2 Padělky (čl. 2 odst. 1 písm. a) Nařízení)

Padělkem ve smyslu Nařízení je v první řadě zboží včetně jeho obalu označené neoprávněně ochrannou známkou, která je totožná s ochrannou známkou platně zapsanou pro stejný druh zboží, nebo která nemůže být od této ochranné známky ve svých podstatných znacích odlišena, a tím porušuje práva držitele příslušné ochranné známky podle práva Společenství nebo členského státu, ve kterém je podána žádost o přijetí opatření celních orgánů. Za padělek označuje Nařízení rovněž jakýkoli symbol ochranné známky (včetně loga, etikety, nálepky, návodu k použití nebo záručního listu opatřených takovým symbolem, a to i tehdy, je-li předkládán samostatně) a obalové materiály označené ochrannými známkami padělků uvedenými samostatně, to vše za stejných podmínek jako zboží, tedy pokud je ochranná známka totožná či v podstatných znacích neodlišitelná od ochranné známky řádně zapsané pro stejný druh zboží.

Vzhledem k tomu, že Nařízení neodkazuje zcela na příslušné úpravy práva ochranných známek, je třeba na tomto místě tyto úpravy srovnat a poukázat na možné důsledky plynoucí z případných rozdílů.

a) *ochranná známka totožná s ochrannou známkou platně zapsanou nebo neodlišitelná v podstatných znacích*

Zákon 441/2003 Sb. o ochranných známkách chrání ochranné známky proti označením s nimi jednak shodným, jednak podobným, pokud zde z důvodu shodnosti nebo podobnosti existuje pravděpodobnost záměny ze strany veřejnosti. Obdobnou ochranu poskytuje nařízení č. 40/94.

Nařízení na tato ustanovení neodkazuje a vymezuje padělek jako zboží s ochrannou známkou totožné, nebo takové, které od ní nemůže být v podstatných znacích odlišeno. I přes rozdílnost definic v uvedených právních předpisech se domníváme, že by v soudní praxi měly být oba pojmy vykládány obdobně.

b) *ochranná známka platně zapsaná*

Nařízení požaduje, aby byla porušena ochranná známka „platně zapsaná“ pro určitý druh zboží. Naproti tomu zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách⁴ přiznává ochranu jak ochranným známkám zapsaným v pří-

¹ čl. 249 odst. 2 Smlouvy o založení Evropského Společenství

² čl. 11, 18 Nařízení

³ Nařízení Rady (ES) č. 3295/94, které na území ES implementovalo závazky plynoucí z dohody TRIPS

⁴ § 2 písm. d) zák. č. 441/2003 Sb. a další navazující ustanovení

slušných rejstřících (národních, mezinárodních a komunitárních ochranných známek), tak známkám všeobecně známým na území České republiky, v souladu s Pařížskou úmluvou na ochranu průmyslového vlastnictví a Dohodou o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví (TRIPS). Všeobecně známé známky chrání rovněž nařízení Rady č. 40/94 o ochranné známce Společenství. Všeobecně známou známkou je pak takové označení, které je natolik známé v příslušné části veřejnosti, že je chráněno prostřednictvím zmíněných právních předpisů i bez toho, že by bylo formálně zapsáno v rejstříku ochranných známek. Příslušná část veřejnosti může, ale nutně nemusí zahrnovat skutečné nebo potenciální spotřebitele daného typu výrobků a služeb, osoby činné v distribučních kanálech daného typu výrobků a služeb a obchodní kruhy zabývající se danými výrobky a službami.

S ohledem na to, že Nařízení výslovně požaduje, aby ochranná známka byla platně zapsána, se domníváme, že ochrana všeobecně známých nezapsaných ochranných známek prostřednictvím Nařízení není možná. V praxi však nejsou případy, kdy všeobecně známá ochranná známka není současně zapsána v příslušném rejstříku příliš časté.

c) ochranná známka zapsaná pro stejný druh zboží

Nařízení označuje za padělek pouze zboží, které je neoprávněně označeno ochrannou známkou porušující stanoveným způsobem ochrannou známkou zapsanou pro stejný druh zboží. Jak zákon o ochranných známkách, tak nařízení o ochranné známce Společenství a mezinárodní smlouvy v této oblasti přitom vymezují porušení práv k ochranné známce podstatně šířeji, když za porušení ochranné známky považují i užití označení, u něhož z důvodu shodnosti nebo podobnosti s ochrannou známkou a shodnosti nebo podobnosti výrobků nebo služeb existuje pravděpodobnost záměny na straně veřejnosti, včetně pravděpodobnosti asociace mezi označením a ochrannou známkou.

Vzniká tedy otázka, zda se ochrana poskytovaná Nařízením vztahuje i na případy, kdy je ochranná známka neoprávněně užitá pro výrobky nikoli shodné, ale pouze podobné výrobkům uvedeným v seznamu příslušné ochranné známky. Při doslovném výkladu předmětného ustanovení lze vyvodit, že spíše nikoli. Definitivní odpověď na tuto otázku však musí přinést rozhodovací praxe tuzemských soudů, případně Evropského soudního dvora.

Nelze pominout rovněž skutečnost, že jak zákon o ochranných známkách v souladu s evropskou směrnicí, tak nařízení o ochranné známce Společenství nařízení Rady č. 40/94 poskytují širší ochranu tzv. ochranným známkám s dobrým jménem, když stanoví, že nikdo nesmí v obchodním styku užívat označení shodné s ochrannou známkou nebo označení jí podobné pro výrobky a služby, které sice nejsou podobné těm, pro které je ochranná známka zapsána, avšak jde o ochrannou známku, která má dobré jméno v ČR resp. ES a jeho užívání by nepoctivě těžilo z rozlišovací způsobilosti

nebo dobrého jména ochranné známky nebo jim bylo na újmu.

Stejně jako v předchozím případě se domníváme, že Nařízení není možné použít na zboží, které je opatřeno ochrannou známkou shodnou s ochrannou známkou držitele práva nebo označením od ochranné známky držitele práva v podstatných znacích neodlišitelné, pokud je takové označení umístěno na zboží odlišném od výrobků zapsaných pro ochrannou známkou držitele práva, byť by se jednalo o ochrannou známkou s dobrým jménem. Ochrana poskytovaná držiteli práva prostřednictvím Nařízení je tedy značně užší než ochrana poskytovaná vlastníku ochranné známky prostřednictvím Nařízení o ochranné známce Společenství a zákona o ochranných známkách. Ne každé zboží, které porušuje práva k ochranným známkám lze tedy automaticky považovat za zboží porušující práva duševního vlastnictví ve smyslu čl. 2 Nařízení č. 1383/2003. Uvedený dvojnásobný metr je velmi problematický a do budoucna by bylo vhodné vymezení termínu „zboží porušujícího práva duševního vlastnictví“ v Nařízení sjednotit s úpravou obsaženou v předpisech o ochranné známce Společenství a zákonu o ochranných známkách.

1.4.3 Nedovolené napodobeniny (čl. 2 odst. 1 písm. b)

Pod nedovolenou napodobeninu zahrnuje Nařízení zboží porušující dva druhy práv duševního vlastnictví, průmyslové vzory a autorské právo, resp. práva související s autorským právem. Nařízení se přitom uplatní bez ohledu na to, zda je právo zapsáno podle vnitrostátních právních předpisů.

Nedovolenou napodobeninou je zboží, které představuje nebo obsahuje kopie pořízené bez souhlasu držitele práva nebo osoby jím oprávněné v zemi výroby, pokud výroba těchto kopií porušuje příslušné právo podle nařízení Rady ES 6/2002 o vzorech Společenství či příslušných vnitrostátních úprav, kterými jsou v České republice zákon č. 207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů a zákon č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

Průmyslovým vzorem ve smyslu zákona č. 207/2000 Sb. je vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálů výrobku samotného, nebo jeho zdobení. Obdobně je vymezen i vzor Společenství. Zápis průmyslového vzoru poskytuje jeho vlastníku výlučné právo jej užívat, bránit třetím osobám užívat jej bez souhlasu, poskytnout souhlas s užíváním průmyslového vzoru jiným osobám nebo právo na ně převést. Nařízení o vzoru Společenství navíc chrání i nezapsané vzory.

Nařízení dále chrání práva autorů k jejich autorským dílům tak, jak jsou vymezena v autorském zákoně, a práva související s právem autorským, za něž autorský zákon označuje práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, právo výrobce zvukové obrazového záznamu k jeho

záznamu, právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání, právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv. Poslední uvedené právo nakladatele na odměnu v souvislosti se zhotovením rozmnoženiny jím vydaného díla pro osobní potřebu vzhledem k povaze věci nepřichází v úvahu. Výlučné oprávnění majitele práva užití konkrétní předmět ochrany (autorské dílo, umělecký výkon, záznam) a udělit jinému oprávnění k užití zahrnuje právě i právo na jeho rozmnožování.

1.4.4 Držitel práva (čl. 2 odst. 2)

Dalším klíčovým pojmem Nařízení je pojem držitele práva, zahrnující držitele ochranné známky, autorského práva nebo práva s ním souvisejícího, práva k (průmyslovému) vzoru, patentu, dodatkového ochranného osvědčení, odrůdového práva, chráněného označení původu, chráněného zeměpisného označení a obecněji kteréhokoliv z práv uvedených v odstavci 1 článku 2. Držitelem práva ve smyslu Nařízení je dále jakákoliv jiná osoba oprávněná užívat kterékoli z těchto práv duševního vlastnictví nebo zástupce držitele práva nebo oprávněného uživatele.

Mezi zástupce považované za držitele práva zařazuje prováděcí nařízení výslovně kolektivní správce, jejichž jediným účelem nebo jedním z hlavních účelů je správa autorských práv nebo práv příbuzných, a dále seskupení nebo zástupce, kteří podali žádost o zápis chráněného označení původu nebo chráněného zeměpisného označení, jakož i šlechtitele. Zákon č. 191/1999 Sb. používá namísto pojmu držitel práva termín majitel práva, ovšem se stejným významem⁵. Tato odlišnost vyplývá z rozdílného překladu anglického termínu „right-holder“ v překladu Nařízení a zákona č. 191/1999 Sb.

1.5 Působnost Nařízení

Celní orgány přijímají podle Nařízení opatření, pokud existuje podezření, že zboží porušuje práva duševního vlastnictví v situacích taxativně vypočtených v čl. 1. Jsou jimi situace, kdy je zboží navrženo k propuštění do volného oběhu, režimu vývozu nebo zpětného vývozu nebo je odhaleno při provádění kontrol zboží vstupujícího na celní území Společenství nebo opouštějícího toto území, umístěného v režimu s podmíněným osvobozením od cla, zpětně vyváženého, které podléhá oznamovací povinnosti nebo umístěného do svobodného pásma nebo celního skladu

Z působnosti Nařízení je vyloučeno zboží opatřené ochrannou známkou nebo jiným právem duševního vlastnictví vyrobené se souhlasem držitele příslušného práva, které se bez souhlasu tohoto držitele ocitlo v některé ze situací uvedených v čl. 1 odst. 1 Nařízení. Stejně tak se Nařízení nevztahuje na citované zboží, pokud bylo vyrobeno na základě jiných podmínek, než byly dohodnuty s držitelem práva⁶.

Uvedená výlučka z působnosti Nařízení se v praxi vztahuje zejména na tzv. paralelní či šedé dovozy originálního zboží. Za paralelní neboli šedé dovozy bývá označován dovoz originálních výrobků, tedy zboží opatřené příslušným právem duševního vlastnictví, nejčastěji ochrannou známkou, buď přímo držitelem práva nebo s jeho souhlasem, které nebylo schváleno držitelem práva pro uvedení na určitý trh. Proti dovozu popsaného zboží nelze zasáhnout na základě Nařízení, byť takový dovoz může, při splnění podmínek stanovených zvláštními předpisy⁷, představovat porušení příslušného práva duševního vlastnictví.

Působnost Nařízení se dále nevztahuje na zboží neobchodní povahy přepravované v osobních zavazadlech cestujících v rámci limitů osvobození od cla. Vynětí z působnosti je podmíněno absencí jakýchkoli skutečností naznačujících, že zboží je součástí obchodní přepravy, vzhledem k tomu, že právě tento transport v zavazadlech cestujících je velmi často užíván k zakrytí právého účelu přepravy. Indicií naznačující obchodní povahu přepravy může být například celkové množství přepravovaného zboží stejného druhu.

Konečně se Nařízení rovněž nevztahuje i na některá další v textu Nařízení neuvedená práva duševního vlastnictví jakými jsou například práva k nezapsanému označení, práva k obchodní firmě nebo názvu právnické osoby chráněná prostřednictvím jiných právních předpisů⁸.

1.6 Žádost o přijetí celního opatření

Držitelé práv duševního vlastnictví mohou podat žádost o přijetí opatření celních orgánů pro případ, se zboží ocitne v některé ze situací uvedených v čl. 1 odst. 1 Nařízení. Žádost o přijetí opatření lze podat rovněž předtím, než se uvedené zboží ocitne v jedné z uvedených situací. V České republice je útvarem příslušným k přijímání a projednávání žádostí Celní ředitelství Hradec Králové (dále jen „celní ředitelství“). Majitelé komunitárních ochranných známek, průmyslových vzorů, odrůdových práv nebo označení původu či zeměpisných označení mohou v žádosti zároveň požadovat přijetí opatření celních orgánů v dalších členských státech ES.

Žádost se podává na předepsaném formuláři obsaženém v příloze č. 1 prováděcího nařízení a musí obsahovat náležitosti vymezené v čl. 5 Nařízení, a to údaje potřebné ke snadnému rozpoznání dotčeného zboží (technický popis zboží, informace ohledně druhu nebo charakteru podvodu) a jméno a adresu kontaktní osoby jmenované držitelem práva. Článek 5 demonstrativně vypočítává další typy informací, které mohou posloužit k snadnější orientaci celních orgánů.

K žádosti musí být připojeno prohlášení držitele práva, že přijímá odpovědnost vůči osobám dotčených situacemi, na které se vztahuje působnost Nařízení, v případě, že postup podle Nařízení bude přerušen v důsledku jednání nebo opominutí držitele, nebo v případě, že se

⁵ § 4 odst. 1 zák. č. 191/1999 Sb.

⁶ čl. 3 odst. 1 Nařízení

⁷ Např. § 11 zákona č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách

⁸ např. § 44 an. obchodního zákoníku, § 12 an. obchodního zákoníku

dodatečně zjistí, že zboží neporušuje právo duševního vlastnictví. Držitel práva rovněž vyjadřuje souhlas s tím, že za stejných podmínek ponese veškeré náklady vzniklé se zadržením zboží.

Žadatel je povinen prokázat, že je držitelem předmětného práva, a to v souladu s článkem 2 prováděcího nařízení. V případě práv zapsaných v rejstřících prokazuje držitel své oprávnění důkazem o zápisu v rejstříku nebo o podání žádosti o zápis, u autorských práv, práv příbuzných a práv k průmyslovým vzorům, která nejsou zapsána, jakýmkoli jiným důkazem autorství či původcovství.

Celní ředitelství projedná žádost a uvědomí žadatele písemně o svém rozhodnutí do 30 pracovních dnů od obdržení žádosti. Nařízení stanoví, že držitel práva se za vyřízení žádosti neukládá žádný poplatek. Pokud žádost neobsahuje předepsané náležitosti, může celní ředitelství rozhodnout, že žádost neprojedná. Takové rozhodnutí musí být odůvodněno a musí obsahovat poučení o odvolání. Žádost pak může být znovu podána pouze tedy, pokud bude řádně doplněna.

Je-li žádost schválena, stanoví celní ředitelství lhůtu pro přijetí opatření celními orgány, která činí nejdéle jeden rok a může být na žádost držitele práva prodloužena. Celní ředitelství o schválení žádosti neprodleně informuje příslušné celní úřady, které mají zásah provést, a rozhodnutí zašle držiteli práva.

Nařízení stanoví povinnost držitele práva informovat příslušný celní útvar (celní ředitelství) o zániku příslušného práva duševního vlastnictví.

1.7 Postup celních orgánů v případě zjištění zboží podezřelého z porušení práva duševního vlastnictví

1.7.1 Postup celních orgánů před přijetím opatření

V první fázi postupu při zjištění zboží podezřelého z porušování práva duševního vlastnictví je nutno rozlišit, zda jde o zboží, ohledně kterého byla již podána držitelem práva žádost o celní opatření, nebo o zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví držitele, který zatím nepožádal o přijetí celního opatření.

I v případě, že žádost o přijetí opatření nebyla podána nebo nebyla dosud schválena, může příslušný celní úřad pozastavit propuštění zboží nebo zboží zadržet. Zboží může být pozastaveno po dobu tří pracovních dnů od obdržení tohoto oznámení držitelem práva a deklarantem nebo držitelem zboží, jsou-li mu dva posledně jmenovaní známi. Cílem je umožnit držiteli práva podat žádost o přijetí opatření. Celní úřad může také zboží zadržet osobě, u které bylo zjištěno, a to bez ohledu na práva třetích osob. O zadržení zboží vydá celní úřad rozhodnutí a doručí je osobě, které bylo zboží zadrženo. Zadržené zboží může celní úřad ponechat osobě, které bylo zboží rozhodnutím zadrženo, přičemž v takovém případě musí současně této osobě uložit, že zboží nesmí používat, zcizit nebo s ním jiným způsobem nakládat.

V případě, že celní úřad zboží neponechá osobě, které bylo zadrženo, je tato osoba povinna k výzvě celního úřadu toto zboží vydat. V případě, že zboží není vydáno může být celním úřadem odňato. O vydání, případně odnětí zboží se vyhotoví úřední záznam podepsaný dvěma celníky a osobou, která zboží vydala. Druhops úředního záznamu se předá osobě, která zboží vydala, nebo které bylo zboží odňato.

V případě, že držitel práva ve stanovené lhůtě tří pracovních dnů od doručení vyzoomění celního úřadu nepodá u určeného celního orgánu žádost o přijetí opatření podle článku 5 Nařízení, musí celní úřad zadržené zboží vrátit osobě, které zboží vydalo nebo které bylo odňato. Pokud držitel práva podal žádost o přijetí opatření, pak celní úřad dále postupuje podle článku 9 Nařízení, přičemž lhůty 10 pracovních dnů pro sdělení držitele práva o zahájení soudního řízení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví podle článku 13 Nařízení a pro zjednodušený postup podle článku 11 Nařízení a § 14 odst. 1 zákona č. 191/1999 Sb. začínají běžet až dnem následujícím po dni obdržení žádosti o přijetí opatření přijaté celním orgánem určeným k tomuto účelu⁹. S ohledem na nepřilíš šťastnou formulaci uvedeného článku vzniká otázka, odkdy uvedenou lhůtu počítat. Termín použitý v článku 5 prováděcího Nařízení t.j. „*žádost o přijetí opatření přijatá celním orgánem*“ je nutno podle našeho názoru interpretovat tak, že běh uvedené desetidenní lhůty počíná dnem následujícím po dni, kdy Celní ředitelství Hradec Králové obdrží, tedy přijme, žádost držitele práva o přijetí opatření tedy dříve, než je žádost o opatření schválena. Tomuto výkladu nasvědčuje i terminologie použitá i jinde v textu Nařízení, kde se v souvislosti s akceptací žádosti držitele práva hovoří vždy o schválení, nikoli o přijetí žádosti. Pro tento výklad hovoří i text prováděcího Nařízení v anglickém jazyce¹⁰.

1.7.2 Postup celních orgánů po přijetí opatření

Tento postup je upraven v článku 9 až 15 Nařízení. Pokud má celní úřad, kterému bylo zasláno rozhodnutí o schválení žádosti držitele práva podle článku 8 Nařízení, za prokázané, že určité zboží je podezřelé z porušování práva duševního vlastnictví zahrnutého do rozhodnutí o přijetí opatření, může pozastavit propuštění zboží nebo zboží zadržet. Pro potvrzení podezření je možná předběžná konzultace s držitelem práva. V rámci této konzultace je možné a vhodné rovněž zaslat držiteli práva či jeho zástupci fotografie zboží podezřelého z porušení práva¹¹, nicméně celní úřad by neměl před vydáním rozhodnutí o zadržení zboží podezřelého z porušování práva duševního vlastnictví držiteli práva poskytovat údaje o deklarantu, příjemci, ode-

⁹ článek 4 Nařízení Komise (ES) č. 1891/2004 ze dne 21. října 2004 10 čl. 5 prováděcího Nařízení v anglickém jazyce obsahuje formulaci „*the time-limits referred to in Articles 11 and 13 of that Regulation shall be counted only from the day after the application is received*“

¹¹ Obdobně by mělo platit i pro postup podle čl. 4 Nařízení, tak aby bylo držiteli práva poskytnut dostatek podkladů pro rozhodnutí, zda podá žádost o přijetí opatření

sílateli, vlastníkoví ani držitelé zboží. O zadržení zboží vydá celní úřad rozhodnutí a o tomto zadržení zboží následně okamžitě uvědomí Celní ředitelství Hradec Králové, držitele práva a deklaranta nebo držitele zboží. Odvolání proti rozhodnutí o zadržení zboží nemá odkladný účinek.¹² Současně je celní úřad oprávněn informovat uvedené subjekty o skutečném nebo předpokládaném množství zboží a o jeho skutečné nebo předpokládané povaze. V rámci této informace může celní úřad rovněž zaslat držiteli práva na jeho žádost vzorky zadržného zboží.

Na žádost držitele práva mu celní úřad oznámí údaje o příjemci, odesílateli, deklarantovi, vlastníku nebo držiteli zboží, původ zboží a místo odkud bylo zboží dovezeno. Poskytnuté údaje nesmí držitel práva použít jinak, než v pro účely zahájení soudního řízení, resp. pro účely zjednodušeného řízení¹³. Porušení tohoto zákazu je sankcionováno vedle občanskoprávní odpovědnosti držitele práva rovněž možností pozastavení žádosti o přijetí opatření na zbývající dobu platnosti, respektive odmítnutím obnovy žádosti při dalším porušení¹⁴.

Poslední novelou zákona č. 191/1999 Sb. byla stanovena povinnost držitele, resp. majitele práva předložit celnímu úřadu na jeho písemnou výzvu do 15 dnů ode dne doručení písemné vyjádření, že zadržené zboží je padělkem nebo nedovolenou napodobeninou. Povinnou součástí tohoto vyjádření je doložka potvrzující, že údaje obsažené ve vyjádření jsou přesné, úplné, platné a pravdivé¹⁵.

Žadatelé t.j. držitelé práva a dotčeným osobám umožní celní úřad prohlídku zadržného zboží. Celní úřad může rovněž odebrat vzorky a poskytnout je držiteli práva na jeho výslovnou žádost, a to pouze za účelem analýzy a usnadnění dalšího řízení. Analýza zboží je prováděna na výhradní odpovědnost držitele práva. Pokud by v důsledku analýzy zboží došlo k poškození či zničení analyzovaných vzorků, pak odpovědnost za vzniklou škodu ponese držitel práva, a to zejména v případě, pokud by později bylo zjištěno, že se nejedná o zboží porušující práva duševního vlastnictví. Pokud to okolnosti dovolí, musí být vzorky po dokončení analýzy vráceny. Pokud je to vhodné, musí být vráceny dříve, než je zboží propuštěno, nebo je ukončeno jeho zadržení.

Oznámení celního úřadu o zadržení zboží je rozhodující pro počátek lhůt pro předání souhlasu se zničením zboží resp. pro zahájení řízení o určení, že zboží porušuje právo duševního vlastnictví. Tyto lhůty činí deset pracovních dnů, v případě zboží podléhajícího zkáze tři pracovní dny. Lhůty mohou být celním úřadem prodlouženy na základě žádosti držitele práva o dalších deset pracovních dnů, s výjimkou třídenní lhůty pro oznámení o zahájení řízení v případě zboží podléhajícího zkáze.

V souvislosti s počítáním výše uvedených lhůt je třeba zmínit, že celní úřady v praxi často zasílají držiteli

práva sdělení o zadržení zboží podezřelého z porušení jeho práva duševního vlastnictví nejprve elektronicky prostřednictvím e-mailu. V rámci elektronické komunikace mají tato sdělení různou podobu, nejčastěji jsou tato sdělení přikládána k e-mailové zprávě jako přílohy ve formátu MS WORD a mají podobu nepodepsaných sdělení na hlavičce příslušného celního úřadu. Méně častěji mají tyto informace vlastní formu e-mailové zprávy. Tato sdělení zaslána prostřednictvím elektronické pošty jsou následně zasílána držiteli práva rovněž v písemné podobě prostřednictvím sdělení zasílaného zpravidla do vlastních rukou adresáta. V této souvislosti vzniká otázka, zda běh lhůty 10 pracovních dnů podle článku 11 a 13 Nařízení počítat od dne následujícího po datu doručení sdělení prostřednictvím elektronické pošty držiteli práva nebo jeho zástupci či teprve od dne následujícího po doručení sdělení v písemné podobě. Nařízení ani prováděcí Nařízení formu doručování písemností explicitně neupravují. Dílčím způsobem je tato otázka upravena v článku 10 Nařízení, kde je uvedeno, že pro účely neprodleného oznámení celnímu útvaru nebo úřadu uvedenému v čl. 9 odst. 1, že bylo zahájeno řízení za účelem určení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví držitele práva, se použijí vnitrostátní předpisy. Vzhledem k tomu, že způsob doručování informace o zadržení zboží podezřelého z porušování práva duševního vlastnictví držiteli práva není výslovně zmíněn v Nařízení ani v zákoně č. 191/1999 Sb., bude se způsob doručování řídit správním řádem, jenž subsidiárně platí pro řízení před celními orgány¹⁶.

Možnost elektronického doručování písemností upravuje § 19 odst.3 správního řádu, kde se uvádí, že nevylučuje-li to zákon nebo povaha věci na požádání účastníka řízení správní orgán doručuje na adresu pro doručování nebo elektronickou adresu¹⁷, kterou mu účastník řízení sdělí, zejména může-li to přispět k urychlení řízení; taková adresa může být sdělena i pro řízení, která mohou být u téhož správního orgánu zahájena v budoucnu. Správní řád rovněž obsahuje zvláštní úpravu elektronického doručování písemností určených do vlastních rukou adresáta.¹⁸ U písemností doručovaných do vlastních rukou platí, že písemnost je doručena v okamžiku, kdy převzetí doručované písemnosti potvrdí adresát zprávou opatřenou jeho zaručeným elektronickým podpisem.¹⁹

Domníváme se tedy, že řádné elektronické doručení písemností, včetně sdělení o zadržení zboží podezřelého z porušení práva duševního vlastnictví držiteli práva, je možné pouze za předpokladu, že o to držitel práva konkrétní celní úřad požádal a že doručované sdělení obsahuje elektronický podpis příslušného celního orgánu. U písemností doručovaných do vlastních rukou je navíc nezbytné písemné potvrzení doručení písemnosti opat-

¹⁶ viz § 31c zákona č. 191/1999 Sb.

¹⁷ zde správní řád obsahuje odkaz na zákon o elektronickém podpisu č. 227/2000 Sb.

¹⁸ vymezení písemností doručovaných do vlastních rukou obsahuje § 19 odst. 4 správního řádu č. 500/2004 Sb.

¹⁹ viz zákon č. 227/2000 Sb. o elektronickém podpisu

řené zaručeným elektronickým podpisem držitele práva nebo jeho zástupce. Pokud doručení písemností celním úřadem, včetně sdělení o zadržení zboží nesplňuje shora popsané podmínky, pak i v případě, že jsou doručeny na elektronickou adresu držitele práva či jeho zástupce, se podle našeho názoru nejedná o řádné doručení těchto písemností ve smyslu správního řádu a takovéto doručení nemůže zakládat počátek běhu lhůty 10 pracovních dní podle článku 11 a 13 Nařízení. Domníváme se, že v takovém případě uvedená desetidenní lhůta začne běžet teprve dnem následujícím po řádném doručení tohoto sdělení v souladu se správním řádem, tedy zpravidla po doručení sdělení prostřednictvím doručovatele poštovních služeb.

Zjednodušené řízení (čl. 11 Nařízení, § 14 odst. 1 zák. 191/1999 Sb.)

Nařízení umožňuje ve svém článku 11 členským státům, aby stanovily zjednodušený postup, použitelný se souhlasem držitele práva, vedoucí ke zničení zboží na základě souhlasu některé z vyjmenovaných dotčených osob a stanoví bližší podmínky pro tyto vnitrostátní úpravy. Česká republika tuto možnost využila; zjednodušené řízení je upraveno v § 14 odst. 1 zák. 191/1999 Sb. Podstata zjednodušeného řízení spočívá v tom, že v jeho rámci není rozhodováno, zda zadržené zboží podezřelé z porušení práva duševního vlastnictví toto právo skutečně porušuje, ale zboží je zničeno na žádost držitele práva, pokud jsou splněny požadované zákonné podmínky.

Podmínkou zničení zboží je ve zjednodušeném řízení písemná informace držitele práva celnímu úřadu o tom, že zadržené zboží porušuje právo duševního vlastnictví, a předložení písemného souhlasu deklaranta, držitele nebo vlastníka zboží s jeho zničením celnímu úřadu. Souhlas může být celnímu úřadu předložen deklarantem, držitelem nebo vlastníkem zboží rovněž přímo. Lhůta pro předložení souhlasu činí 10, resp. 3 pracovní dny. Celní úřad následně vyzve deklaranta, vlastníka nebo držitele zboží, aby se v přiměřené lhůtě vyjádřil k žádosti držitele práva o zničení zboží. Nařízení a zákon č.191/1999 Sb. navíc stanoví domněnku udělení souhlasu se zničením zboží v případě, že deklarant, držitel nebo vlastník zboží nevnese v předepsané lhůtě námitky. Česká republika využila možnost danou Nařízením a stanoví v § 14 odst.2, že jsou-li předepsané podmínky splněny, provede celní úřad zničení zboží na náklady a odpovědnost dovozce, resp. vývozce zboží, narozdíl od Nařízení, které primárně předjímá zničení na náklady a odpovědnost držitele práva.

Pokud deklarant, držitel nebo vlastník zboží podají v předepsané lhůtě námitky stejně jako ve všech ostatních případech, kdy nejsou naplněny předpoklady pro použití zjednodušeného řízení, musí být zadržené zboží vráceno osobě, které bylo zadrženo, pokud ve lhůtě 10 pracovních dnů od oznámení o zadržení zboží či prodloužené lhůtě nebylo celnímu úřadu oznámeno majitelem práva, že byla podána k příslušnému soudu žaloba o určení zboží za zboží porušující právo duševního vlastnictví. V souvislosti se zjednodušeným řízením je třeba

uvést, že tento institut zůstává i přes poslední novelu zákona č. 191/1999 Sb. zcela neprovázán s navazujícími ustanoveními upravujícími podání soudní žaloby, což v praxi velmi oslabuje jeho použitelnost majiteli práv. Důvod spočívá v tom, že i když jeden ze subjektů vyjmenovaných v § 14 odst. 1 písm. a) zákona č. 191/1999 Sb. t.j. deklarant, vlastník nebo držitel poskytne svůj souhlas se zničením zboží před uplynutím lhůty 10 ti-pracovních dnů a tento souhlas je v této lhůtě předán prostřednictvím držitele práva celnímu úřadu či se souhlasem celního úřadu přímo tomuto orgánu nelze zaručit, že takto zahájení řízení bude ukončeno vydáním rozhodnutí o zničení zboží. Postačí totiž, pokud jakýkoli z uvedených subjektů podá ve lhůtě určené celním úřadem proti zničení námitky a tím znemožní vydání rozhodnutí o zničení zboží. Námitky nemusí být podle našeho názoru odůvodněny a tedy postačí pokud takové podání bude mít předepsané obecné náležitosti podání podle správního řádu²⁰. Námitky proti zničení zboží mohou být podány ve stanovené lhůtě, která bude v praxi zpravidla přesahovat lhůtu 10-ti pracovních dnů (případně prodlouženou na 20 pracovních dnů) pro oznámení držitele práva o zahájení řízení o ručení, že zboží porušuje práva duševního vlastnictví držitele práva. V praxi se tedy může stát, že pokud po marném uplynutí lhůty pro podání žaloby nebude vydáno rozhodnutí o zničení zboží, nebude mít celní úřad nadále zákonnou možnost zboží zadržovat a zboží bude muset být propuštěno²¹. Je tedy nutno doporučit držitelům práva, aby jako pojistku vždy podávali žalobu k soudu a to i v případech, kdy se jim podaří získat řádný souhlas se zničením zboží a požádat o vydání rozhodnutí o zničení zboží ještě před uplynutím stanovené lhůty.

1.7.3 Určovací žaloba a řízení před soudem

Držitel práva má, jak je výše uvedeno, povinnost do deseti pracovních dnů ode dne přijetí sdělení o zadržení zboží sdělit celnímu úřadu, že bylo zahájeno řízení, jež má stanovit, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví podle vnitrostátního práva.

V souladu s čl. 10 Nařízení se při rozhodování o tom, zda bylo porušeno právo duševního vlastnictví, použijí vnitrostátní předpisy, které v případě České republiky stanoví, že orgány rozhodujícími o této věci jsou soudy²², a to na základě určovací žaloby. Ve výše uvedené lhůtě je tedy držitel práva povinen oznámit celnímu úřadu, že bylo podáním žaloby²³ zahájeno soudní řízení. Vzniká otázka, zda postačí „prosté“ písemné oznámení celnímu úřadu či zda je celní úřad oprávněn požadovat, aby držitel práva zahájení řízení prokázal, tj. např. kopií žaloby s podacím razítkem soudu, či zda je dále oprávněn posuzovat, zda podáním takové žaloby bylo řízení řádně zahájeno. Domníváme se, že výklad rozšiřující

²⁰ § 37 odst. 2 správního řádu

²¹ § 9 odst. 5 zákona č. 191/1999 Sb.

²² § 14 odst. 2 zák. 191/1999 Sb.

²³ § 82 odst. 1 o.s.ř.

povinnost nad rámec sdělení celnímu úřadu o zahájení řízení není v souladu s Nařízením ani zákonem 191/1999 Sb. Bez ohledu na to lze však držitelům práva doporučit, aby celní úřad informovali podrobněji a aby případnými konzultacemi zabránili možným procesním chybám spočívajícím např. v nesprávném petitu žaloby.

Nařízení obecně vymezuje předmět soudního řízení jako rozhodování o tom, zda bylo podle vnitrostátního práva porušeno právo duševního vlastnictví. V této souvislosti je třeba se pozastavit nad otázkou přípustného znění petitů určovacích žalob. Zákon 191/1999 Sb., jako vnitrostátní předpis, kterým se bude soud v souladu s čl. 10 Nařízení řídit, ve znění před poslední novelou vymezoval předmět řízení podrobněji a dával návod, jak formulovat petit žaloby v § 11 odst. 3 a § 14 odst. 2když stanovil, že soud určí, zda se v daném případě jedná o zboží, jehož výrobou a úpravou byla porušena práva k duševnímu vlastnictví žalobce. V současné době je terminologie zákona sjednocena s Nařízením, tj. jako předpoklad zničení resp. dalších variant postupu stanoví určení, že zadržené zboží je zbožím, kterým jsou, resp. byla porušena práva duševního vlastnictví. Domníváme se ovšem, že požadavky Nařízení a zákona jsou rovněž splněny, pokud je výsledkem řízení určení, že zadržené zboží je padělkem, resp. nedovolenou napodobeninou a tudíž ve smyslu čl. 2 odst. 1 Nařízení zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví. Vzhledem k tomu, že mezi výše zmíněnými petity žalob jsou pouze drobné významové odlišnosti, je třeba je podle našeho názoru považovat za rovnocenné.

Oprávněn k podání žaloby je držitel práva tak, jak je vymezen v čl. 2 odst. 2 Nařízení (viz. výše). Na tomto místě je třeba uvést, že v řízení o žalobě na určení zboží za zboží porušující práva duševního vlastnictví není třeba zkoumat a prokazovat naléhavý právní zájem, který zde vyplývá přímo z právního předpisu.²⁴

Neméně důležitou otázkou soudního řízení je otázka pasivní legitimity. Nařízení ani zákon nedávají přímou odpověď na otázku, kdo má být v soudním řízení žalovaným, domníváme se však, že je možné ji dovodit z § 11 odst. 1 zák. 191/1999 Sb., které vymezuje osoby, jejichž identifikační údaje sdělí celní úřad držiteli práva, aby „mohl uplatnit ochranu svého práva“, tj. ve světle dalších ustanovení podat výše vymezenou určovací žalobu. Těmito osobami jsou deklarant, vlastník nebo držitel zboží a dále jeho příjemce a odesílatel.

V případě, že zboží porušuje práva duševního vlastnictví ve smyslu Nařízení, je výsledkem soudního řízení rozsudek o určení (viz. výše problematika petitů), který je předpokladem uplatnění navazujících ustanovení o nakládání se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví. Stejně účinky jako rozsudek má dle našeho názoru i soudem schválený smír, vzhledem k § 99 odst. 3 OSŘ, který stanoví, že schválený smír má účinky pravomocného rozsudku.

²⁴ viz rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 3 Cmo 318/2005 z 27.2.2006

V případě, že je soudem rozhodnuto, že zboží neporušuje práva duševního vlastnictví, bude zboží vráceno osobě, které bylo zadrženo, stejně v jako dalších případech, kdy nejsou splněny podmínky pro zničení zboží.²⁵

1.8 Nakládání se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví

V případě úspěchu držitele práva v řízení o určovací žalobě, tj. rozhodne-li pravomocně soud, že zadržené zboží porušuje držitelova práva duševního vlastnictví, nemůže toto zboží být uvedeno na celní území Společenství, propuštěno do volného oběhu, odstraněno z celního území Společenstvím, vyvezeno, zpětně dovezeno ani propuštěno do režimu s podmíněným osvobozením od cla či umístěno do svobodného celního pásma nebo skladu. Takové zboží bude zničeno na náklady deklaranta, vlastníka nebo držitele zboží s výjimkou případů, kdy je zboží přenecháno ve prospěch státu a deklarant, vlastník nebo držitel práva je sám nezničil, nebo kdy bylo rozhodnuto o propadnutí nebo zabrání zboží. Pokud není celnímu úřadu znám, nebo není-li zjištěn, vlastník nebo držitel zboží, zajistí celní úřad zničení na náklady držitele práva.

Zadržené zboží bude rovněž zničeno na náklady a odpovědnost deklaranta, vlastníka nebo držitele zboží, pokud držitel práva splní podmínky pro zjednodušené řízení, a to bez potřeby ověřit, zda bylo právo duševního vlastnictví porušeno. Před zničením je třeba odebrat vzorky zboží, které by mohly sloužit jako důkaz v případném soudním řízení.

Zničení zboží bude provedeno na základě rozhodnutí vydaného na žádost držitele práva pod dohledem tří celníků. Pokud je zničení výsledkem zjednodušeného řízení, vyhotoví se o něm pouze úřední záznam.

Ve vhodných případech může soud rozhodnout, že před dalším nakládáním s padělkou postačí z nich odstranit ochranné známky (§ 14 odst. 3 zákona 191/1999 Sb.). Nařízení omezuje ve svém čl. 17 tento postup na výjimečné případy, s ohledem na cíle právní úpravy celních opatření, mezi něž patří účinné zbavení osob podílejících se na porušování duševního vlastnictví hospodářského zisku plynoucího z takové činnosti. Tuto možnost je tedy třeba vždy pečlivě zvažovat.

Nařízení umožňuje vedle zničení zboží rovněž další možnosti nakládání se zbožím porušujícím práva duševního vlastnictví mimo obchodní toky, pokud nezpůsobí újmu držiteli práva a bez zatížení státní pokladny (pokud nestanoví vnitrostátní předpisy jinak). Zákon 191/1999 Sb. upravuje možnost využití padělků pro humanitární účely (viz. dále).

1.9 Přestupky a správní delikty podle části páté Zákona

Zákon č. 191/1999 Sb. upravuje v části páté řadu skutkových podstat přestupků a správních deliktů právníc-

²⁵ § 9 odst. 5 zák. č. 191/1999 Sb.

kých osob a fyzických osob podnikajících. K projednání těchto přestupků je v prvním stupni příslušný celní úřad, v jehož územním obvodu byl přestupek zjištěn. Tento celní úřad rovněž vybírá a vymáhá pokuty, které uložil.

Přestupku resp. správního deliktu se dopustí ten, kdo podá celní prohlášení na propuštění zboží, kterým jsou porušena práva duševního vlastnictví, do volného oběhu nebo režimu vývozu a také ten, kdo podá žádost o propuštění takového zboží ke zpětnému vývozu nebo o jeho umístění do svobodného celního pásma nebo svobodného celního skladu. Třetí skutkovou podstatu upravenou v části páté naplní ten, kdo přepraví na celní území Společenství, vlastní, drží, skladuje nebo prodává na území České republiky zboží porušující práva duševního vlastnictví, které uniklo celnímu dohledu. Sankcionováno je dále nedodržení podmínek pro nakládání se zadržným zbožím resp. zbožím bezúplatně převedeným k huma nitárním účelům (posledně jmenovaná skutková podstata pouze v případě právnických osob a fyzických osob podnikajících).

Za tyto delikty lze uložit dvoji sankci, a sice pokutu a propadnutí zboží. Horní hranice pokut je odstupňována podle typové závažnosti skutkových podstat a v jednom případě i podle rozsahu porušení povinností a v nejzávažnějším případě dosahuje 20 mil. Kč. Společně s pokutou i samostatně je možné uložit jako sankci propadnutí zboží, které náleží pachateli a bylo užito nebo určeno ke spáchání správního deliktu nebo bylo správním deliktem získáno nebo nabyto za zboží správním deliktem získané.

Pokud zboží porušující práva duševního vlastnictví náleží pachateli, kterého nelze za delikt stíhat nebo nenáleží pachateli (nebo ne zcela) a vyžaduje-li to bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obecný zájem, rozhodne celní úřad o zabránění zboží. Pokutu resp. propadnutí zboží lze jak v případě přestupku, tak v případě správního deliktu uložit do jednoho roku ode dne, kdy se celní úřad o porušení zákona dozvěděl, nejpozději však do šesti let ode dne spáchání deliktu.

Poslední novelou bylo do zákona vloženo ustanovení, které stanoví možnost právnícké osoby zprostit se odpovědnosti v případech, kdy prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možné požadovat, aby porušení právní povinnosti zabránila. Zůstává nejasné, proč se toto ustanovení nevztahuje i na fyzické podnikající osoby.

Vlastníkem propadlého a zabraného zboží se stává stát. Příjmy z prodeje takového zboží jsou příjmem státního rozpočtu, stejně jako pokuty.

2. Pravomoci celních orgánů podle zákona o ochraně spotřebitele

Řadu pravomocí v oblasti ochrany duševního vlastnictví dává celním orgánům zákon č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele („ZoOS“), když stanoví, že celní orgány

vykonávají dozor nad dodržováním některých povinností tímto zákonem stanovených, zejména dodržováním zákazu klamání spotřebitele²⁶. Související ustanovení obsahuje rovněž zákon č. 191/1999 Sb.²⁷

Zákon stanoví, že nikdo nesmí klamat spotřebitele²⁸, zejména uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné, dvojsmyslné nebo přehnané údaje anebo zamlčet údaje o skutečných vlastnostech výrobků nebo služeb či úrovni nákupních podmínek. Za klamání spotřebitele se považuje také nabídka nebo prodej výrobků nebo zboží porušujících některá práva duševního vlastnictví, jakož i skladování těchto výrobků nebo zboží za účelem jejich nabídky a prodeje²⁹.

Pojem výrobku resp. zboží porušujícího práva duševního vlastnictví tak, jak je definován zákonem o ochraně spotřebitele, zahrnuje padělky, nedovolené napodobeniny a výrobky nebo zboží porušující práva majitele patenty, užitého vzoru, dodatkového ochranného osvědčení, označení původu nebo zeměpisného označení podle příslušných zvláštních předpisů. Výčet chráněných práv duševního vlastnictví se tedy nijak výrazně neliší od seznamu práv chráněných Nařízením (nezahrnuje z něj pouze odrůdová práva). Odlišná od nařízení je ovšem definice padělku³⁰, která je širší než v Nařízení a bližší pojetí obsaženému v zákoně o ochranných známkách.

Při kontrole dodržování zákazu klamání spotřebitele jsou celní úřady oprávněny za podmínek stanovených § 23b ZoOS samostatně nebo společně s Českou obchodní inspekcí kontrolovat fyzické a právnícké osoby, vstupovat do objektu výrobce, dovozce nebo distributora a vyžadovat předložení příslušné dokumentace a poskytnutí pravdivých informací, ověřovat totožnost kontrolovaných fyzických osob a jejich zástupců, požadovat od kontrolovaných osob potřebné doklady, údaje a vysvětlení a odebírat za náhradu vzorky potřebné k posouzení, zda jde o výrobky nebo zboží porušující práva duševního vlastnictví.

Při prokázaném zjištění porušení zákazu klamání spotřebitele spočívajícím v nabídce nebo prodeji výrobků nebo zboží porušujících práva duševního vlastnictví je celník povinen uložit zajištění tohoto zboží, které je celní úřad oprávněn nadále uskladnit mimo dosah kontrolované osoby. Kontrolované osoby jsou povinny toto zboží vydat, při odmítnutí vydání bude zboží odňato. Opatření k zajištění se oznamuje ústně, je třeba o něm neprodleně

26 § 23 odst. 6 ZoOS

27 § 32 a 33 zák. č. 191/1999 Sb. *Vztah těchto ustanovení k obdobným ustanovením ZoOS není zcela jasný.*

28 § 2 odst. 1 písm. a) *spotřebitelem se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která nakupuje výrobky nebo užívá služby za jiným účelem než pro podnikání s těmito výrobky nebo službami*

29 § 8 ZoOS

30 § 2 odst. 1 písm r) *padělek, jímž je výrobek nebo zboží, včetně jeho obalu, na němž je bez souhlasu majitele ochranné známky umístěno označení stejné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou, porušující práva majitele ochranné známky podle zvláštního předpisu (z. o ochranných známkách), dále veškeré věci nesoucí taková označení (značky, loga, etikety, nálepky, prospekty, návody k použití, doklady o záruce apod.), a to i tehdy, jsou-li uváděny samostatně, a samostatně obaly, na nichž je umístěno takové označení.*

vyhotovit úřední záznam a jeho kopii předat kontrolované osobě. Proti tomuto opatření má kontrolovaná osoba možnost do tří pracovních dnů ode dne seznámení s ním (ústním oznámením nebo předáním kopie záznamu) podat písemné námitky, které ovšem nemají odkladný účinek. O námitkách rozhodne bez zbytečných průtahů ředitel celního úřadu.³¹

Pokud bude zjištěno, že zajištěné zboží neporušuje práva duševního vlastnictví, opatření o zajištění písemně zruší ředitel celního úřadu a zboží musí být vráceno bez zbytečných průtahů a v neporušeném stavu s výjimkou vzorků použitých pro posouzení. Jinak trvá zajištění do doby, než je ředitelem celního úřadu pravomocně rozhodnuto o propadnutí nebo zabránění zboží. Pokud ředitel celního úřadu určí, že pravomocně propadlé nebo zabrané zboží má být zničeno, provede se pod dohledem tříčlenné komise zničení zboží na náklady kontrolované osoby, které je nabízela, prodávala nebo skladovala. Propadlé nebo zabrané výrobky mohou být rovněž poskytnuty k humanitárním účelům.³²

Zákon o ochraně spotřebitele upravuje rovněž součinnost celních orgánů s majiteli porušených práv duševního vlastnictví. Tito jsou na vyzvání povinni předložit celnímu orgánu dokumentaci potřebnou k provedení posouzení výrobků nebo zboží, a to do 15 pracovních dnů ode dne vyzvání. Majitelé práv odpovídají za pravdivost, přesnost, úplnost a platnost předané dokumentace a v případě porušení této povinnosti odpovídají za škodu způsobenou rozhodnutím vydaným na základě jimi předaných podkladů.³³

Kontrola podle ustanovení zákona o ochraně spotřebitele může být prováděna z podnětu majitele práva duševního vlastnictví nebo jiné osoby, která prokázala právní zájem ve věci. Tyto osoby jsou povinny složit přiměřenou jistotu ve výši určené vedoucím příslušného orgánu, která slouží k úhradě nákladů na provedení kontroly v případech, kdy nebude prokázána oprávněnost podnětu.³⁴ Toho, kdo podal podnět, celní úřad informuje o výsledcích kontroly.³⁵

Sankce za porušení zákazu klamání spotřebitele nabídkou nebo prodejem výrobků nebo zboží porušujících práva duševního vlastnictví zahrnují kromě výše uvedeného propadnutí zboží pokutu až do výše 50 mil. Kč. Pokuta ve stejné výši může být uložena rovněž při porušení ustanovení § 8a ZoOS, stanovícího povinnosti majitelů práv a dalších osob. Pokutu do výše 5 tis. Kč lze uložit v blokovém řízení. Pokud spolupůsobí v některém případě při kontrole více orgánů, ukládá pokutu ten, který zahájil řízení jako první, přičemž zúčastněné orgány jsou povinny se navzájem o zahájení řízení informovat. Výše uvedené pokuty lze uložit do tří let ode dne porušení příslušné povinnosti.

31 § 23c odst. 1-4 ZoOS

32 § 23c odst. 5-7 ZoOS

33 § 8a odst. 1 a 4 ZoOS

34 § 8a odst. 2 a 3 ZoOS

35 § 23b odst. 5 ZoOS

3. Využití zboží porušujícího práva duševního vlastnictví pro humanitární účely

Jak bylo již výše zmíněno, zákon č. 191/1999 Sb.³⁶ i zákon o ochraně spotřebitele³⁷ umožňují, aby pravomocně propadlé nebo zabrané padělky, resp. další výrobky porušující práva duševního vlastnictví byly bezplatně převedeny k humanitárním účelům. Přejímajícími organizacemi mohou být organizační složky a příspěvkové organizace státu nebo územních samosprávných celků, zřízené za účelem poskytování sociální péče nebo působící v oblasti zdravotnictví nebo školství a jiné nepodnikatelské právnícké osoby se stejným předmětem činnosti, za předpokladu splnění požadavků delší doby činnosti v oblasti humanitární péče (nejméně dva roky) a absence daňových nedoplatků, nedoplatků na platbách sociálního zabezpečení a jakýchkoli soudních řízení vedených proti nim (posledně uvedený pouze podle ZoOS).

Předpokladem poskytnutí výrobků pro humanitární účely je zdravotní nezávadnost a bezpečnost výrobků a zejména odstranění ochranných známek a dalších prvků porušujících práva duševního vlastnictví spolu s označením výrobků neodstranitelným nápisem „humanita“ tak, aby nebyla snižována důstojnost osob, které budou tyto výrobky následně užívat. Odstranění ochranných známek a dalších výše uvedených prvků a označení nápisem „humanita“ je povinna provést na své náklady přejímající organizace, která je rovněž povinna přijmout odpovídající opatření k zabránění zneužití výrobků poskytnutých k humanitárním účelům a jejich opětovnému uvedení do obchodního styku. Přejímající organizace je dále povinna po zákonem stanovenou dobu 3 let vést evidenci příslušných dokladů o příjmu výrobků a nakládání s nimi.

Převod zboží porušujícího práva duševního vlastnictví se uskutečňuje na základě smlouvy uzavřené přejímající organizací s Generálním ředitelstvím cel, přičemž tato smlouva musí vedle obvyklých podstatných náležitostí obsahovat vymezení poskytnutých výrobků, ustanovení o smluvní pokutě pro případ porušení závazků přejímající organizací a konkrétní účel, ke kterému budou převáděné výrobky využity.³⁸

Dodržování zákonných a smluvních povinností přejímajících organizací v souvislosti s poskytováním výrobků porušujících práva duševního vlastnictví je oprávněn kontrolovat celní úřad. Celní úřady rovněž vykonávají dozor nad dodržováním obecného zákazu nabídky, prodeje a vývozu výrobků nebo zboží, které byly poskytnuty pro humanitární účely a označeny nápisem humanita, stanoveného zákonem o ochraně spotřebitele, v jehož rámci mají obdobná oprávnění jako v případě kontroly dodržování zákazu klamání spotřebitele.³⁹

36 § § 14a zák. č. 191/1999 Sb.

37 § 23c odst. 6 a 9-13 ZoOS

38 § 23c odst. 11 ZoOS, § 14 odst. 9 zák. č. 191/1999 Sb.

39 § 7b, § 23 odst. 6 ZoOS

Dr. Michael Kaspar

**„Mezinárodní organizace v oblasti
duševního vlastnictví, nejdůležitější
mezinárodní smlouvy, právní rámec
ochrany a prosazování práv EU“**

Obsah

Obsah	2
1. Úvod	4
2. Mezinárodní dohody	7
2.1 Dohody přesahující ochranná práva	8
2.1.1 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883	8
2.1.2 Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPs) z roku 1994	9
2.2 Dohody v oblasti ochrany ochranné známky	12
2.2.1 Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek z roku 1891	12
2.2.2 Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek z roku 1996	13
2.2.3 Známková práva v Evropské unii	14
2.3 Dohody v oblasti patentové ochrany	16
2.3.1 Smlouva o patentové spolupráci z roku 1970	16
2.3.2 Smlouva o patentovém právu a substantivní smlouva o patentovém právu	18
2.3.3 Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) z roku 1973	18
2.3.4 Úmluva o evropském patentu pro společný trh z roku 1989	19
2.4 Dohoda v oblasti autorského práva a práv příbuzných	20
2.4.1 Revidovaná Bernská úmluva na ochranu děl literárních a uměleckých z roku 1908	20
2.4.2 Všeobecná úmluva o autorském právu z roku 1952	21
2.4.3 Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském z roku 1996	21
3. Instituce v oblasti mezinárodní ochrany duševního vlastnictví a jejich práce	22
3.1 Instituce, jejich úkoly a kompetence	22
3.1.1 Mezinárodní úroveň	22
3.1.2 Evropská úroveň	23
3.1.2.1 OHIM jako instituce Evropského společenství pro ochranu známky	24
3.1.2.2 EPO/ EPÚ jako instituce evropské patentové ochrany	24
3.1.3 Národní úroveň	
3.2 Spolupráce institucí v praxi	27
3.3 Směrodatný právní rámec jednání národních výkonných institucí	28
4. Dodatek	29
4.1 AIPPI / AIPPIDE	29
4.2 Německé sdružení pro průmyslovou právní ochranu a autorská práva (GRUR)	30
4.3 Spolkový svaz německých patentových právních zástupců (BdP)	30
4.4 Iniciativa Německé hospodářství proti produktovému a známkovému pirátství (APM)	31
4.5 Evropský patentový institut (EPI)	31
4.6 Bureau International de L'Edition Mécanique (BIEM)	31
4.7 International Trademark Association (INTA)	32

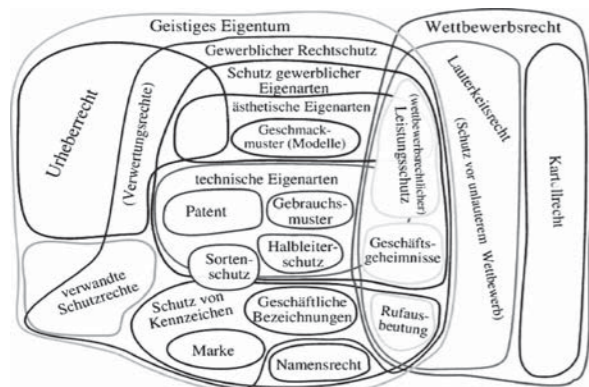
1. Úvod

Předmětem nehmotného majetkového práva jsou práva a povinnosti související s výsledky tvůrčí činnosti lidí. Může se jednat například o nápady, vynálezy, koncepce nebo i díla. Základ nehmotného majetkového práva tvoří „duševní vlastnictví“, které získá ten, kdo odvede duševní práci, popř. vytvoří označení. Duševní vlastnictví poskytuje vlastníku práva výhradní právo, které mu umožňuje chránit svůj duševní výtvar proti jakémukoli zásahu třetí strany. Myšlenkovou paralelou duševního vlastnictví je vlastnictví hmotných nebo nehmotných věcí.

„Průmyslová ochrana“ představuje dílčí část ochrany duševního vlastnictví. Zahrnuje oblast, v níž se nehmotný majetek stává předmětem hospodářské soutěže. Zvláštní ochraně se těší vlastnická práva, ale upravuje i práva obecně.

Středem zájmu průmyslové právní ochrany je ochrana označení (např. ochranné známky), technických vlastností (např. patentů) a ochrana práv autora na využití díla.

Kromě této ochrany, která slouží především vlastníku práv, poskytuje další ochranu označením, technickým vlastnostem a právům autora na využití díla i právo upravující podmínky hospodářské soutěže. To se nezaměřuje ani tak na ochranu vlastníka práv, jako na ochranu účastníků hospodářské soutěže před jejich konkurenty. Konkurent, který si zajistí užívací práva k nehmotným majetkovým předmětům jejich vytvořením nebo zaplacením, nemá být vystaven nekalé soutěži jiných účastníků na trhu, kteří chtějí sklízet ovoce ze stromů, které sami nezasadili, nebo za ně alespoň nezaplatili. Následující obrázek má znázornit uspořádání této mnohovrstvé a komplexní problematiky.

http://de.wikipedia.org/wiki/Bild:Geistiges_Eigentum_und_Wettbewerbsrecht.png

V úvodu se znovu zmíním o třech nástrojích průmyslové právní ochrany, které tvoří střed tohoto obrázku.

Z historie vzniku **ochrany známky** vyplývá, že byla a je prima facie ochranou procedurálně orientovanou na vzájemné uznávání ochranné známky. Tomuto duševnímu vývoji odpovídá i skutečnost, že dlouho neexistovala definice, která by byla závazná pro více států. Ohledně definice ochranné známky se proto odkazuje na článek 4

Nařízení Rady (ES) č. 40/94 o ochranné známce Společenství, kde se uvádí:

Ochrannou známkou Společenství může být jakékoliv označení schopné grafického ztvárnění, zejména slova, včetně vlastních jmen, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho balení, pokud jsou způsobilá rozlišit výrobky nebo služby jednoho podniku od výrobků nebo služeb jiných podniků.

§ 3 německého Zákona o ochranných známkách (Markengesetz) tuto definici ještě doplňuje o akustické značky a trojrozměrné výtvary. Dále jsou chráněny i obchodní označení (názvy firem) a zeměpisná označení a označení původu. Znamky musí být zásadně zaregistrované, pokud mají být chráněné. Výjimku tvoří pouze všeobecně známé známky nebo známky s rozlišovací schopností. Zde vede k získání průmyslové právní ochrany už samotná proslulost známky.

Patent je naopak svrchovaně udělovaným průmyslovým ochranným právem k vynálezu. Poskytuje časově omezené monopolní právo, které vlastníku umožňuje zakázat využívání jeho patentovaného vynálezu.

Podobně jako v oblasti známkového práva neexistuje žádná mezinárodně závazná jednotná definice předpokladů pro udělení patentu. Dle § 1 německého Patentového zákona se patent uděluje, jestliže vynález, který je předmětem žádosti, je *nový* je výsledkem vynálezecké činnosti a je průmyslově využitelný.

Patent se uděluje na základě žádosti. Pokud stejný objev učinilo nezávisle na sobě více lidí, pak náleží právo k patentu a z patentu tomu, kdo ho ohlásil jako první. Patent je volně přenositelný, může se zpeněžit a je dědičný.

Na rozdíl od značkového a patentového práva je u **autorského práva** nutno rozlišovat. Na jedné straně existuje osobnostní právo autora, které zahrnuje všechna práva k vytvořenému dílu, jako právo na zveřejnění, nebo zákaz zcizení. Na druhé straně máme práva k využití díla, která jsou předmětem průmyslové právní ochrany. Jedná se především o práva na rozmnožování, šíření a zpracování a všechna další práva, která lze z díla odvodit. K právům na využití díla patří i následná práva, která z nich vyplývají – tedy nároky na zveřejnění nebo obchodní zapůjčování. V Německu je osobnostní právo právem výhradním, které náleží jen duševnímu tvůrci, a je mezi živými lidmi nepřenositelné. Autorské právo lze neomezeně dědit. Na rozdíl od výše uvedených průmyslových ochranných práv autorské právo nevzniká zápisem do rejstříku, ale pouze a výhradně dokončením díla.

Následující tabulka shrnuje v kostce značkové, patentové a autorské právo:

	Značkové právo	Patentové	Autorské právo
Autorské právo	ochrana označení (rozlišení zboží, služeb nebo podniků)	ochrana technických vynálezů (výrobku nebo postupu)	ochrana duševních literárních, uměleckých nebo vědeckých děl
Důvod	ochrana rozlišení	odměna pro vynálezce a za zveřejnění	ochrana a odměna autora
Řízení	registrace prostřednictvím DPMA/HABM nebo rozlišovací schopností	udělené DPMA nebo EPA	vytvořením díla → žádné řízení není nutné
Předpoklady	rozlišovací schopnost	nový vynález	vlastní duševní tvorba
Rozsah ochrany	ochrana proti neoprávněnému využívání známky	ochrana proti jakémukoli využívání vynálezu (i vůči paralelnímu vynálezu)	ochrana proti nepovolenému rozmnožování a rozšiřování
Převoditelnost	neomezená	neomezená	jen v případě úmrtí, za života nelze převést
Doba ochrany	neomezeně; každých 10 let nutno prodloužit	20 let	70 let od smrti autora

2. Mezinárodní dohody

Výchozím bodem průmyslové právní ochrany a ochrany duševního vlastnictví mezinárodními úmluvami je situace v průmyslové právní ochraně na konci 19. století. V tomto období probíhala ochrana duševního vlastnictví a průmyslová právní ochrana výhradně na národní úrovni, a proto byla teritoriálně omezená. Za hranicemi států, v němž byla podána přihláška, už ochranné právo nepůsobilo. Aby se tato ochrana rozšířila za národní hranice a příslušné národní hospodářství mohlo vzhledem k narůstající internacionalizaci získat lepší ochranu, uzavřela řada států mezinárodní dohody.

Sblížení obsahových otázek bylo možné jen ve velice omezené formě. Cesta, kterou si účastníci smluv zvolili, byla spíše technického rázu. Dohodli se na zjednodušení a sbližení přihlašovacího řízení. Ochranná národní práva si pak měla zachovat požadovanou ochranu formou jejich uznání ostatními členskými státy.

Některé úmluvy se týkají jen ochrany známky, patentu i autorského práva, jiné pokrývají i jednotlivé speciální oblasti. Proto si dále nejprve představíme ty úmluvy, které platí pro všechny dílčí oblasti. Poté budou následovat specializovaná ujednání pro značkové, patentové a autorské právo.

2.1 Dohody přesahující ochranná práva

V oblasti dohod přesahujících ochranná práva jsou nejdůležitější Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z 20.03.1883 a Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Agreement on Trade-

Related Aspects of Intellectual Property Rights, TRIPs) z roku 1994.

2.1.1 Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví z roku 1883

Pařížská úmluva na ochranu průmyslového vlastnictví (Pařížská úmluva) byla uzavřena 20. března 1883 a naposledy revidována v roce 2004. Je možná nejdůležitější, ale rozhodně první multilaterální dohodou na poli duševního vlastnictví. Její členské státy, v současné době 171 zemí, tvoří dle článku 1 Pařížské úmluvy „Unii na ochranu průmyslového vlastnictví“.

Předmětem Pařížské úmluvy byla a zůstává ochrana patentů, užitkových vzorů, průmyslových vzorů a ochranných známek (článek 1 Pařížské úmluvy). Jejím účelem bylo překonat potíže při obchodování vyplývající z rozdílných národních ustanovení jednotlivých zemí. Pařížská úmluva však ne zvolila cestu společného jednotného práva, ale stanovila vzájemné uznávání příslušných národních práv. To v podstatě zahrnovalo uznání příslušného jiného systému právní ochrany za rovnocenný.

Jedním z nejdůležitějších ustanovení Pařížské úmluvy je dle článku 2 stejný přístup k příslušníkům každé unijní země ve všech ostatních unijních zemích, pokud jde o ochranu průmyslového vlastnictví. Každá unijní země musí poskytnout i každému cizinci stejná práva a privilegia, které poskytuje na poli duševního vlastnictví příslušníkům vlastního státu. Každý cizinec, který má v unijním státě zaregistrované ochranné právo, má stejnou ochranu a stejné právní prostředky proti zásahu do svých práv jako tamní občan.

Dalším zásadním ustanovením v mezinárodní oblasti bylo zajištění prioritního práva dle článku 4 Pařížské

úmluvy. Pokud budou přihlášena dvě registrovaná práva se stejným obsahem, bude chráněno to právo, které bylo přihlášeno dříve. V národních přihlašovacích řízeních se vždy jedná o národní přihlášky, a tak se v podstatě může stát, že ve dvou rozlišných zemích budou prakticky současně podány přihlášky dvou registrovaných práv stejného obsahu, které budou zaregistrovány. Vzájemné uznání dvaou navzájem si odporujících – čistě národních – vlastnických práv by pak nebylo možné. Aby se tento rozpor vyřešil, Pařížská úmluva připouští, aby přihlašovatel směl v následujících měsících uplatnit své prioritní právo mezinárodně. Může svou známku přihlásit i v jiné unijní zemi. Pokud podá přihlášku v případě ochranné známky do šesti měsíců po prvním přihlášení, může se odvolat na datum své první přihlášky. V případě ohlášení patentu činí tato lhůta dokonce 12 měsíců. Konkrétním důsledkem je, že i další unijní země mohou uznat datum podání jeho první přihlášky v jeho vlasti a s ní spojené prioritní právo. To je velká výhoda, zvláště pokud registračnímu právu nedopomůže k prioritě a ochrannému právu jednotlivá přihláška pro různé země.

Velký význam má i ustanovení o všeobecně známých známkách v článku 6bis Pařížské úmluvy. Všeobecně známé známky získaly svým užíváním v obchodním styku dostatečnou rozlišovací schopnost, a proto jsou uznávány a chráněny i v ostatních unijních zemích, nejen v zemi svého původu. Unijní země nesmějí do národního registru známek zaregistrovat tovární nebo obchodní známku, u níž hrozí záměna se všeobecně známou známkou. Tato zásada platí, přestože všeobecně známá známka není zaregistrovaná. Tato ochrana má velký význam pro tzv. světové známky, jako Coca-Cola, IBM nebo Mercedes-Benz.

Velkou úlevu pro přihlašování známek představoval článek 6^{quinquies} Pařížské úmluvy. Obsahuje tzv. ustanovení „*telle-quelle*“. Známky, které byly v zemi původu řádně prověřené, se nebudou znovu ověřovat v rámci registračního řízení v unijní zemi. V každé jiné unijní zemi budou připuštěny k přihlášení a chráněny *telle-quelle*, tedy tak, jak jsou.

2.1.2 Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPs) z roku 1994

Průmyslovou právní ochranu strukturálně jiného druhu se pokouší poskytovat TRIPs (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property) z roku 1994. Byla vypracována společně se Všeobecnou dohodou o clech a obchodu (GATT), která se stala po Uruguayském kole podkladem pro zřízení Světové obchodní organizace (WTO). GATT je Všeobecná dohoda o clech a obchodu (General Agreement on Tariffs and Trade), která má především zajistit zrušení cel a jiných obchodních překážek a odstranit diskriminaci v mezinárodním obchodu. Úkolem TRIPs v této souvislosti je minimalizovat deformace a překážky mezinárodního obchodu a současně podpořit nezbytnou účinnou a přiměřenou ochranu duševního vlastnictví. Dohoda TRIPs se tedy zcela vymyká tradici Pařížské úmluvy.

Z této dějinné souvislosti je jasné, že Dohoda TRIPs přistupuje k průmyslové ochraně práv zcela odlišným

způsobem, než zamýšlela Pařížská úmluva. V popředí stojí svoboda mezinárodního obchodu, který má chránit duševní vlastnictví jen potud, pokud to bude „přiměřené“. V preambuli se dále uvádí, že je nutné zajistit, aby se opatření a postupy na prosazení průmyslové ochrany nestaly samy o sobě překážkami oprávněného obchodu. Obsahově dohoda TRIPs zaručuje ta práva, která již mají v průmyslové právní ochraně delší tradici. Mezi základní práva patří především zásada stejného zacházení, zacházení podle nejvyšších výhod a zásada vyčerpání práv.

Zásada stejného zacházení zavazuje členské země Dohody, aby příslušníkům jiných členských zemí poskytl zacházení neméně příznivé, než jaké poskytuje svým vlastním občanům. V důsledku toho je nutné se všemi podniky z členských zemí Dohody TRIPs zacházet v oblasti průmyslové právní ochrany stejně jako s tuzemskými podniky.

Zásada zacházení podle nejvyšších výhod zavazuje členské státy Dohody, aby ihned a bezpodmínečně přiznaly jakékoli výhody, přednosti, výsady a/nebo osvobození v oblasti průmyslové právní ochrany přiznané příslušníkům některé jiné země i příslušníkům všech ostatních členských států.

Článek 6 Dohody TRIPs stanoví, že urovnání sporů na základě této Dohody nesmí být provedeno na úkor vyčerpání práv v oblasti duševního vlastnictví, popř. v rozporu s nimi.

Dohoda TRIPs představuje pro členské země z technického hlediska minimální požadavky. Uvádí např. minimální ochrannou lhůtu pro autorské právo 50 let od smrti autora. Národní výjimky v autorském právu musí být omezeny na minimum.

Zvláštní problém představuje i v rámci TRIPs ochrana softwaru, kterou se doposud nepodařilo v mezinárodním měřítku jednotně vyřešit. Existují spory, zda článek 27 TRIPs nabízí základ pro softwarové patenty a zda je alespoň zcela nezakazuje.

Článek 27 zní takto:

Článek 27
Patentovatelný předmět

S výhradou ustanovení odstavců 2 a 3 mohou být uděleny patenty na jakékoli vynálezy bez ohledu na to, zda jde o výrobky nebo výrobní postupy ve všech technických oblastech, za předpokladu, že jsou nové, obsahují tvůrčí činnost a jsou průmyslově využitelné.5) S výhradou odstavce 4 článku 65, odstavce 8 článku 70 a odstavce 3 tohoto článku budou patenty dostupné a patentová práva využitelná bez diskriminace, pokud jde o místo vynálezu, oblast techniky a skutečnost, zda jde o výrobky dovezené nebo místně vyrobené.

...

...

Středem této diskuze je otázka, zda je softwarový vynález nový, zda není nasnadě a zda je průmyslově využitelný. Jestli se vlastně nejedná o vynálezy, které jsou nasnadě, popř. nejde o žádné technické novinky. Německý Úřad pro patenty a ochranné známky k tomu zaujal následující stanovisko:

„Ani Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (Agreement on Trade-Related Aspects

of Intellectual Property = TRIPs) nevedla k jinému posouzení patentovatelnosti. Když odhlédneme od problému, jakou formou se má Dohoda TRIPs aplikovat – zda přímo nebo zprostředkovaně (...), nevedlo by ani aplikování článku 27 odst. 1 Dohody TRIPs k dalekosáhlé ochraně. Jeho formulace, že patenty mají být udělovány na jakékoli vynálezy ve všech technických oblastech, totiž potvrzuje názor, který doposud převládá výhradně v německém patentovém právu: že pojem technika je jediným použitelným kritériem pro vymezení vynálezů oproti výsledkům duševní činnosti a předpokladem patentovatelnosti je technický charakter inovace a nový technický přínos ke stavu techniky (v rozhodnutí Spolkového soudního dvora „Verifikation logiky“ se mluví o „dodatečném potvrzení“ judikatury ustanovením článku 27 odst. 1 Dohody TRIPs). Také výjimky definované § 1 odst. 2 a odst. 3 Patentového zákona (PatG), nelze považovat za rozpor s článkem 27 odst. 1 Dohody TRIPs, protože jsou založeny na myšlence absence technického charakteru těchto předmětů.“

Převedeno na společný jmenovatel: německá judikatura tedy vychází z toho, že software není patentovatelný, protože – bez ohledu na to, jaký technický obsah jeho program realizuje – spočívá vždy na stejném technickém základu. Vzhledem k předchozímu softwarovému vývoji chybí potřebná vynálezecká činnost, která je pro registraci nezbytná. Nový softwarový program dle tohoto názoru představuje nový technický přínos stejně málo, jako nové literární dílo.

Důsledkem této myšlenky je, že článek 10 odst. 1 Dohody TRIPs chrání počítačové programy stejně jako literární díla dle Bernské úmluvy na ochranu děl literárních a uměleckých (1971).

Pokud se na Dohodu TRIPs podíváme z perspektivy výše uvedených úprav, zdá se, že se z evropského pohledu nepodařilo pro ochranu známek a patentů příliš udělat. Přesto však představuje i z evropského pohledu zajímavý vývoj.

V porovnání s dosavadními dohodami totiž vedla ke značnému teritoriálnímu rozšíření aplikace průmyslové právní ochrany. Stala se totiž dodatkem k zakládacím listinám Světové obchodní organizace (WTO), a tak každá země, která se chtěla stát jejím členem, musela současně ratifikovat i Dohodu TRIPs. Tímto způsobem bylo zajištěno, že každý, kdo k tomuto hospodářskému svazku přistoupí, musí současně poskytnout minimální ochranu duševnímu vlastnictví. Je však nutné konstatovat, že tato minimální ochrana je současně i ochranou pasivní, pokud členské země nejsou povinny převzít ustanovení TRIPs do svých národních právních systémů. Členové splní své povinnosti již tím, že aplikují ustanovení obsažená v Dohodě TRIPs. Na rozdíl od jiných srovnatelných dohod zde však existuje možnost dodržování ustanovení také prosadit. Země, které nezačnou aplikovat minimálně materiální obsah ustanovení TRIPs, mohou být zavázány k prosazení Dohody mechanismy, které má WTO k urovnáním sporů. Navíc tyto země podléhají i obchodním sankcím.

Je nutno zvážit i to, že minimální standard, který

Dohoda požaduje, představuje pro mnoho vývoje vých zemí a zemí třetího světa velkou novinku, jejíž prosazení a zajištění představuje i značné břemeno. V těchto zemích bylo částečně nutné změnit nebo nově vytvořit celé národní právo k průmyslové právní ochraně.

2.2 Dohody v oblasti ochrany ochranné známky

Oblast ochrany charakterizují smlouvy odvozené od Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví, např. Madridská dohoda o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek z roku 1891, protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek z roku 1996 a Nařízení Rady ES o ochranné známce Společenství. Toto nařízení tvoří podobně jako Dohoda TRIPs ochranu, která je institucionálně oddělená od Pařížské úmluvy a zaměřuje se přinejmenším také na ochranu obchodu. Nařízení Rady ES o ochranné známce Společenství pokračuje v duševní tradici Pařížské úmluvy.

2.2.1 Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek z roku 1891

Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek (Madridská dohoda) je zvláštní dohodou dle článku 19 Pařížské úmluvy. Byla vytvořena v roce 1891 a zabývá se výhradně známkovým právem. Momentálně má 78 členů. I její členové tvoří supranacionální unii států pro mezinárodní registraci ochranné známky označené symbolem R v kroužku. Jedinou registrací se získává ochrana známky pro všechny členské země uvedené v přihlášce.

Před získáním mezinárodní ochranné známky musí přihlašovatel nejprve přihlásit svou ochrannou známku u národního Úřadu pro patenty a ochranné známky. Poté tam může podat i žádost o mezinárodní registraci dle Madridské dohody. Příslušný Úřad pro patenty a ochranné známky tuto žádost předá Mezinárodnímu úřadu pro duševní vlastnictví v Ženevě.

Zde se známka bez dalšího ověřování, dle ochrany *telle-quelle* (tak, jak je), mezinárodně zaregistruje. Poté je přihláška zveřejněna v mezinárodním věstníku „Les Marques Internationales“. Současně jsou informovány národní úřady zemí uvedených v přihlášce. Až tam se žádost o registraci mezinárodní ochranné známky obsahově přezkoumá. Kontroluje se především to, zda její registraci nebrání absolutní nebo relativní překážky ochrany. Národní úřady mají na předběžné přezkoumání jeden rok a během této lhůty mohou využít možnost odmítnutí ochranného práva dle článku 5 Madridské dohody, a tím odmltnout zaregistrování známky ve své zemi. Právní prostředky proti tomuto rozhodnutí je nutné podávat výhradně u příslušných národních úřadů dle příslušného národního práva.

Na základě skutečnosti, že Madridská dohoda o mezinárodním zápisu ochranných známek je založena na Pařížské úmluvě, náleží uživatelům i tak důležitá práva

jako národní zacházení nebo prioritní přihláška dle čl. 4 odst. 2 a čl. 4bis odst. 1 Madridské dohody.

2.2.2 Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek z roku 1996

Protokol k Madridské dohodě o mezinárodním zápisu ochranných známek (Protokol k Madridské dohodě) je účinný od 01.04.1996. Ačkoli má doplňovat Madridskou dohodu, v průběhu jednání se změnil na svébytnou mezinárodní smlouvu, která se v některých bodech od Madridské dohody liší.

Obsahově představuje zvláštní znění Madridské dohody, jež akceptovaly i ty státy, které z vnitrostátních důvodů nechtěly přistoupit k Madridské dohodě, především USA, Japonsko a Velká Británie.

Kromě jiných změn bylo nejdůležitější, že nyní není k získání mezinárodní ochranné známky nutné zaregistrovat si nejprve národní ochrannou známku. Stačí jen podání přihlášky. Lhůta pro kontrolu jednotlivých národních úřadů pro patenty a ochranné známky byla z 12 měsíců prodloužena na 18, což umožňuje obsáhlejší rešerše. Tyto rozdíly ukazují, že Protokol k Madridské dohodě je svébytnou smlouvou, která je však obsahově těsně spjata s Madridskou dohodou.

Otázka aplikovatelnosti obou dohod není obecně jednotná. Zásadně platí tzv. safeguard-clause, podle níž má Madridská dohoda přednost před Protokolem o Madridské dohodě, pokud země původu a stát uvedený v přihlášce ratifikoval obě smlouvy. V ostatních případech se otázka aplikace těch kterých ustanovení řídí tím, kterou smlouvu země původu popř. země uvedená v přihlášce ratifikovaly.

2.2.3 Známková práva v Evropské unii

Ne neproblematiká je ochrana známky na úrovni legislativy Evropského společenství, protože ta se dá aplikovat vždy jen tam, kde jí smlouva dodává legislativní kompetence, nebo kde je získá jako dodatečné oprávnění, protože má jiné legislativní úkoly v souvislosti se známkovým právem. Smlouva o založení Evropského společenství navíc obsahuje výslovnou zásadu, že tato smlouva se nijak nedotýká pravidel stavu, formy či typu vlastnictví platných v členských státech (čl. 222 Smlouvy)

Komise ES už dříve postřehla, že průmyslová ochranná práva jsou sice důležitým předpokladem pro dosažení hospodářského úspěchu, ale současně mohou být značnou překážkou pro funkční vnitřní trh. Odstranění překážek pro vnitřní trh je také právním východiskem libovolného opatření Společenství v této oblasti. Proto se v úvodu Nařízení Rady o ochranné známce Společenství praví:

„Harmonický rozvoj hospodářských činností a trvalý vyvážený rozmach ve Společenství je vhodné podporovat dotvořením vnitřního trhu, který řádně funguje a nabízí podmínky obdobné těm, které existují na trhu vnitrostátním: pro vytvoření takového trhu a posílení jeho jednot-

nosti je nutné nejen odstranit překážky volného pohybu zboží a služeb a vypracovat systém, který zajistí, že nedojde k narušení soutěže, ale navíc je nutné vytvořit právní podmínky umožňující podnikům přizpůsobit své činnosti v oblasti výroby a distribuce zboží a služeb dimenzím společného trhu. Jednou z nevhodnějších právních možností, které by podniky za tímto účelem musely mít k dispozici, je použití ochranných známek, kterými by mohly své zboží nebo služby rozlišit v celém Společenství bez ohledu na hranice.“

V úvodu Nařízení se dále uvádí:

„pro uskutečnění těchto cílů Společenství... ..je nutné vytvořit společný režim pro ochranné známky, který podnikům umožní získat na základě jediného řízení ochranné známky Společenství, kterým je poskytnuta jednotná ochrana a mají účinky na celém území Společenství. Tak se uplatní zásada jednotné povahy ochranné známky Společenství, pokud toto Nařízení nestanoví jinak.“

Tuto koncepční a kompetenční základnu doplňuje interpretace článku 222 Smlouvy o založení Evropského společenství (Smlouvy) Evropským soudním dvorem. Dle článku 222 Smlouvy mají pravidla stavu, formy či typu vlastnictví platná v členských státech zůstat nedotčená. Evropský soudní dvůr toto ustanovení interpretuje v ustálené judikatuře tak, že Společenství musí na základě tohoto článku Smlouvy zajistit existující stav v členských státech, tzn. existenci průmyslových ochranných práv, a nechat je tudíž nedotčená. Výkon těchto ochranných práv se však může stát předmětem práva Společenství. To platí, i pokud se zákazy zaprotokolované ve Smlouvě týkají i výkonu ochranných práv. Podle výkladu Evropského soudního dvora článek 222 Smlouvy naopak nezakazuje, aby na základě kompetenčních norem Nařízení ES byla učiněna legislativní opatření k výkonu existujících ochranných práv a vytvořena nová vlastnická práva.

Na základě této koncepční struktury vznikla jak Směrnice EHS o sblížení právních předpisů o ochranných známkách, tak i Nařízení Rady o ochranné známce Společenství (Nařízení Rady č. 40/94 Sb.).

Cílem známkového práva je navzájem sblížit úroveň ochrany různých známkových práv členských států. Za tímto účelem stanoví Směrnice EHS jednotné minimální standardy národní ochrany známky, které se považují za nezbytné k zajištění fungování společného trhu.

Jiným směrem se vydává Nařízení Rady o ochranné známce Společenství. Jak již vyplývá z úvodních bodů citovaných výše, usiluje o vytvoření jednotné známky s jednotným účinkem na celý vnitřní trh, na kterou by se daly aplikovat právní důsledky jen v rámci Společenství. Jinými slovy, byla by vytvořena nová ochranná známka pro celý trh, s níž by evropský vnitřní trh zacházel tak, jako by šlo o jednotný národní trh. Tím se harmonizuje pohled na úrovni ES s pohledem národních známkových práv. Známková Společenství dle Nařízení Rady je tedy jednotným majetkovým předmětem, který mohou právní opatření zahrnout jako celek. To však naopak neznamená, že by se známka jako taková nedala rozdělit nebo že by se licence na známku Spole-

čerství nedaly omezit na jednotlivé členské státy nebo na určité teritorium.

Zavedení ochranné známky Společenství vedle existujících národních a mezinárodních systémů ochranných známek vede systémově ke koexistenci, která se neobejde bez interakce. Zásadně platí princip koexistence systémů ochranných známek, což však může vést k potížím v otázkách kolize ochranných známek. Koexistenci systémů umožňují obecné zásady platné shodně ve všech systémech a rámech systémů přesahující kritéria priority, nebo i nebezpečí záměny. Právo na známku Společenství však z materiálního hlediska nemůže vzniknout bez ohledu na to, zda v některém členském státu neexistuje národní známka nebo mezinárodně registrovaná známka pro některý členský stát. Pokud dřívější registrace poskytuje takové národní popř. mezinárodně registrované známce nějakou výhodu, může se to považovat za relativní překážku ochrany pro zápis ochranné známky Společenství. Totéž platí i naopak.

Pokud se zaměříme na právní důsledky neoprávněného užívání známky Společenství, zjistíme, že systém známky Společenství pouze doplňuje národní ochranné systémy. Nařízení Rady upravuje pro případ neoprávněného užívání pouze nárok na zákaz užívání a odkazuje vlastníka kvůli dalším nárokům, především na informace, na náhradu škody a na zničení, na příslušné národní právní řády.

Obsahově vysvětlení vyžaduje i vztah známkového práva EU a Madridské dohody popř. Protokolu k Madridské dohodě. Od 01.01.2004 přistoupilo Evropské společenství k Protokolu k Madridské dohodě. V důsledku toho představují základní známku pro mezinárodní registraci (mezinárodní známku) nejen národní známky, ale i ochranná známka Společenství. Stačí, když Společenství označí Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu (OHIM) za „úřad původu“. „Jako celek“ se dá za EU mezinárodně registrovat i národní základní známka. V tomto případě se v mezinárodní žádosti označí za „úřad určení“ Společenství a OHIM. Protože se k Protokolu k Madridské dohodě připojily Japonsko, Austrálie i USA, dají se tímto způsobem pokrýt nejdůležitější mezinárodní trhy.

2.3 Dohody v oblasti patentové ochrany

I v oblasti patentové ochrany existují různé další úpravy, které částečně navazují na Pařížskou úmluvu. Předmětem následující analýzy jsou Smlouva o patentové spolupráci (PCT) z roku 1970, Smlouva o patentovém právu, Úmluva o udělování evropských patentů /Evropská patentová úmluva z roku 1973 (EPC) a Úmluva o evropském patentu pro společný trh z roku 1989.

2.3.1 Smlouva o patentové spolupráci z roku 1970

Na Pařížskou úmluvu z roku 1891 bezprostředně navazuje Smlouva o patentové spolupráci (Patent Cooperation Treaty, PCT). Členské země uzavírají zvláštní dohodu

dle Pařížské úmluvy. I tuto smlouvu ovlivnila historie vzniku národních patentových práv. Proto se spolupráce členských zemí PCT redukuje pouze na procesní a technické otázky. Účelem smlouvy je shrnout minimální předpoklady pro přihlášení patentu ve smluvních státech – patentová rešerše a ověření patentu – v jednotném mezinárodním řízení, aby měl přihlašovatel co možná nejefektivnější možnost získat národní patent v každém z určených států.

Za tímto účelem se postup PCT dělí do dvou kroků: na mezinárodní a národní fázi.

V prvním kroku, v mezinárodní fázi, dochází k podání přihlášky, rešerším, přezkoumání a zveřejnění. Přihláška a rešerše jsou povinné, zatímco přezkoumání je fakultativní. Úkoly této mezinárodní fáze jsou rozděleny mezi čtyři různé úřady. Příslušnými přihlašovacími úřady jsou Evropský patentový úřad se sídlem v Mnichově a jeho pobočky v Berlíně a Haagu. Rešerše provádí International Search Authority, přezkoumání se věnuje International Preliminary Examination Authority a zveřejnění zajišťuje World Intellectual Property Organisation. Každá patentová přihláška z členské země PCT může být podána i jako mezinárodní přihláška.

V tomto řízení jsou podání přihlášky a rešerše povinné, zatímco přezkoumání je fakultativní. Jakmile je přihláška PCT doručena Evropskému patentovému úřadu, Úřad provede formální kontrolu a pokud je přihláška bez závad, uzná za datum mezinárodního podání den doručení přihlášky. Toto datum má stejnou prioritu jako národní přihláška odpovídající předpisům.

Rešeršní orgán provede povinnou, ale předběžnou rešerši a dá jí k dispozici jak přihlašovatel, tak i WIPO. Rešerše má za úkol zjistit současný stav techniky.

Přezkoumné řízení je v mezinárodní fázi fakultativní. Přihlašovatel o něj musí požádat před uplynutím 19. měsíce ode dne přihlášení. Předmětem zkoumání je vyhotovení předběžného znaleckého posudku, který je pro členské státy nezávazný. Posuzuje novost přihlášeného vynálezu, určuje, zda je výsledkem vynálezecké činnosti a dá se průmyslově využít, jak požaduje článek 33 Pařížské úmluvy. Také tato kontrolní zpráva se předává přihlašovatelům i WIPO.

Druhá, národní fáze mezinárodní patentové přihlášky probíhá u příslušných národních úřadů v určené zemi. Přihlašovatel však musí v každé z požadovaných zemí podat žádost a překlad své patentové přihlášky. Pro přezkoumání a udělení patentu platí v určených zemích vždy národní předpisy. V této druhé fázi se zvlášť projeví národní charakter patentového práva a omezenost pokusu o zjednodušení řízení vytvořením unie. Národní patentové úřady, které musí aplikovat své národní patentové předpisy, jsou oprávněné vytknout nedostatky v přihlášce, provádět korektury a rešerše a popř. doplnit provedené fakultativní přezkoumné řízení.

Vzhledem k rozsáhlým možnostem zásahů národních patentových úřadů se naskytá otázka, v čem je řízení PCT pro přihlašovatele výhodnější. Tyto výhody spočívají v tom, že může podat přihlášku v *jediném* jazyce. Další výhodou je,

že přihláška prostřednictvím řízení PCT je z hlediska nákladů výhodnější, jestliže se požaduje fakultativní přezkoumání. Pokud se na základě přezkoumání ukáže, že patent nelze přihlásit, dá se přihláška stáhnout dříve, než rozhodnou příslušné národní patentové úřady v různých určených zemích, což je z hlediska nákladů náročná záležitost. Kromě toho statistiky dokazují, že se podstatně zkrátily čekací doby přihlašovatelů v jednotlivých částech řízení.

2.3.2 Smlouva o patentovém právu a substantivní smlouva o patentovém právu

Smlouva o patentovém právu (PLT) je nová smlouva, která byla uzavřena v roce 2000. Spravuje ji WIPO. Uzávěřelo ji 53 států a evropských patentových organizací, ale platí teprve ve 14 zemích.

Smlouva o patentovém právu sjednocuje určité formální požadavky v souvislosti s přihláškou a zachováním patentu, které jsou na úrovni národních práv upraveny velice odlišně. Smlouva o patentovém právu stanoví třeba předpoklady pro přiznání data podání přihlášky žádosti o patent, upravuje formální požadavky takové žádosti a určuje úkony, při kterých není možné jmenovat zástupce. Dále snižuje objem nutných překladů a předchází ztrátě práva v důsledku proměškání lhůty tím, že národnímu zákonodárci předepisuje poskytnutí určitých právních prostředků.

Cílem harmonizace práva je vytvoření administrativních postupů souvisejících s patentovou ochranou, které by byly přívětivější k těm, co je používají, a také efektivnější. Smlouva o patentovém právu má uchazečům o patent a vlastníkům patentů usnadnit získání ochrany jejich vynálezů v řadě zemí.

Zajímavě vypadají současná jednání o SPLT, substantivní smlouvě o patentovém právu. Jde o pokus dosáhnout zjednodušení i na materiálně právní úrovni v oblasti mezinárodního patentu. Všechny dosavadní smlouvy a úmluvy totiž jen harmonizují řízení a sdružují přihlášky, a tak by tato smlouva mohla představovat významný krok ke skutečně mezinárodnímu patentu, který v tomto smyslu dodnes stále neexistuje.

2.3.3 Úmluva o udělování evropských patentů (Evropská patentová úmluva) z roku 1973

Evropská patentová úmluva (EPC) je mezinárodní smlouva, která byla podepsána v roce 1973 na konferenci 16 evropských států v Mnichově a vstoupila v platnost v roce 1977. Vytvořila základ pro vznik Evropské patentové organizace (EPO) a Evropského patentového úřadu.

Také Evropská patentová úmluva je zvláštní dohodou dle Pařížské úmluvy. Proto i ona zachovává její důležité zásady, jako zásada stejného přístupu a priorita. Současně to však vede i k tomu, že dle Evropské patentové úmluvy vznikají pouze národní patentová práva, ne jednotné nadnárodní patentové právo. Evropský patent tak poskytuje svému vlastníku ode dne oznámení v každém

smluvním státě, pro který byl udělen, stejná práva, která by mu poskytl národní patent udělený v tomto státě. Z logiky této myšlenky pak vyplývá, že porušení patentu se musí projednávat dle národního práva a s použitím příslušné národní právní ochrany.

Evropská patentová úmluva byla vytvořena k centralizaci udělování patentů mezi evropskými státy a k harmonizaci rozdílných patentových práv smluvních států. K materiálně právní harmonizaci však dochází jen v tom směru, že druhá část dohody (článek 52 až 74 Evropské patentové úmluvy) obsahuje předpisy k materiálnímu patentovému právu, především co se týká novosti, úrovně vynálezecké činnosti a průmyslové využitelnosti. Dochází k podstatnému zjednodušení řízení společným a zjednodušeným přihlašovací a udělovacím řízením (články 75 až 98 Evropské patentové úmluvy).

K získání patentu musí přihlašovatel podat žádost a dle článku 75 Evropské patentové úmluvy záleží jen na něm, zda ji podá přímo u Evropského patentového úřadu, nebo u příslušného národního úřadu. Podobně jako v národních řízeních provádí Evropský patentový úřad nejprve vstupní a formální kontrolu. Souběžně s tím začíná rešerše. 18 měsíců po přihlášení se přihláška zveřejní – článek 93 Evropské patentové úmluvy. Přihlašovatel má dle článku 67 Evropské patentové úmluvy předběžnou ochranu.

I zde se vlastní řízení zahajuje až žádostí o přezkoumání, která prověřuje patentovatelnost vynálezu. Pokud přezkumné řízení skončí úspěšně, je patent udělen a zveřejněn, čímž se vlastníku práv dostává plné právní ochrany. Po zveřejnění patentu však může po dobu 9 měsíců kdokoli podat námitku proti udělení patentu. Proti veškerým rozhodnutím Evropského patentového úřadu je zásadně přípustná stížnost, o níž rozhodují speciální komory Evropského patentového úřadu zabývající se stížnostmi. Ty mají určitou nezávislost, a proto se dají srovnávat se soudy. Stížnost musí být podána do dvou měsíců po doručení napadeného rozhodnutí.

Právního postavení spojeného s evropským patentem se dá dosáhnout dvěma způsoby: buď podáním žádosti o udělení evropského patentu u Evropského patentového úřadu nebo u příslušného národního patentového úřadu. Tuto možnost jsme již v hrubých rysech vykreslili. Kromě toho existuje i druhá cesta: prostřednictvím přihlášky mezinárodní známky (známky označené symbolem R v kroužku), která se v rámci druhé, národní přihlašovací fáze označuje i jako EU. Taková přihláška se také označuje jako Euro-PCT-přihláška a poskytuje přihlašovatel v konečném efektu právní pozici srovnatelnou s evropským patentem. Je však nutné si uvědomit, že na toto řízení se aplikují dvě různé úmluvy. Přitom platí přednostně předpisy PCT: ustanovení Evropské patentové úmluvy se aplikují jen subsidiárně.

2.3.4 Úmluva o evropském patentu pro společný trh z roku 1989

Nevýhody dosavadní právní a registrační praxe,

která sdružuje různé národní patenty jen po technické stránce řízení, jsou už dlouho známé. Právě z tohoto důvodu byla 05.10.1989 podepsána v Luxemburgu Úmluva o evropském patentu pro společný trh. Za cíl si klade vytvoření jednotného patentu pro celou Evropu, a to i z materiálně právního hlediska. Především se mají sjednotit i registrační předpoklady a oblast patentové ochrany. K cílům uvedeným v úmluvě o evropském patentu pro společný trh patří i to, že má být ustaven soud pro patenty Společenství, jehož kompetence se budou vztahovat na celé Společenství, čímž by byla umožněna efektivnější a rychlejší právní ochrana.

Kromě formulace cílů nedošlo v úmluvě o evropském patentu pro společný trh k žádnému významnějšímu vývoji, nebo dokonce právně závazným dohodám.

2.4 Dohoda v oblasti autorského práva a práv příbuzných

Autorské právo je ochranné právo pro oblast literatury, vědy a umění. K nejdůležitějším mezinárodním dohodám patří revidovaná Bernská úmluva na ochranu děl literárních a uměleckých, Všeobecná úmluva o autorském právu a Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO) o právu autorském z roku 1996, která doplňuje obě výše uvedené smlouvy o ustanovení, která bis dato na základě technických novinek neobsahovaly.

2.4.1 Revidovaná Bernská úmluva na ochranu děl literárních a uměleckých z roku 1908

Bernská úmluva je smlouva podle mezinárodního práva přijatá roku 1886 ve švýcarském Bernu. Její členové, v současné době 162 zemí, tvoří podobně jako u Pařížské úmluvy Unii. V následujících letech se úmluva často přepracovávala. Proto od roku 1908 mluvíme o revidované Bernské úmluvě.

Na poli autorského práva je východiskem minimálně pro většinu mezinárodních úmluv, a tak je stejně důležitá jako Pařížská úmluva pro oblast známkového a patentového práva. Podobně jako Pařížská úmluva totiž definuje zásady, na které se vztahují jiné úmluvy, částečně ve formě zvláštních dohod k revidované Bernské úmluvě.

V revidované Bernské úmluvě došlo poprvé k odůvodnění uznání autorského práva mezi suverénními národy, protože do té doby bylo autorské právo stejně jako průmyslová ochranná práva čistě teritoriálním ochranným právem. Významnou novinkou byl princip asimilace dle článku 5 revidované Bernské úmluvy, který zajišťuje vzájemné uznávání zahraničních děl a rovnoprávný přístup k nim, stejně jako Pařížská úmluva garantuje stejný přístup ke všem občanům členských zemí jako k vlastním občanům. Kromě toho revidovaná Bernská úmluva stanoví v článku 8 a následujících

určitá minimální práva náležející autorovi v cizí zemi i v případě, že její právní řád tato práva vlastním státním příslušníkem neposkytuje.

Dále revidovaná Bernská úmluva garantuje automatický vznik ochrany dokončením díla. Autor nemusí procházet žádným registračním řízením nebo provádět zápisy copyrightů, aby získal ochranu pro své dílo. Ochranná lhůta byla stanovena minimálně na 50 let od smrti autora.

2.4.2 Všeobecná úmluva o autorském právu z roku 1952

Ustanovení revidované Bernské úmluvy se v podstatě osvědčila. Od samého počátku se však vnímalo jako chyba, že některé státy se nikdy nestaly členy revidované Bernské úmluvy. K těmto státům patří, popř. patřily i tak vlivné země jako USA nebo dřívější SSSR. V případě USA nedošlo k jejich přístupu k revidované Bernské úmluvě proto, že by si prosazení těchto ustanovení vyžádalo rozsáhlé strukturální změny amerického práva.

Proto byla podepsána Všeobecná úmluva o autorském právu (WUA), která obsahuje v mnoha oblastech méně striktní ustanovení než Bernská úmluva. Proto členové WUA – na rozdíl od revidované Bernské úmluvy – nevytvořili žádnou unii. Členové WUA se jen zavázali, že přijmou veškerá nezbytná ustanovení, aby poskytl autorům dostatečnou a účinnou ochranu. WUA v oblasti garantovaných minimálních práv zřetelně zaostává za právy poskytnutými revidovanou Bernskou úmluvou, popř. staví v určitých oblastech poskytování práva větší překážky. Ochranná lhůta dle revidované Bernské úmluvy činí 50 let po smrti autora, zatímco WUA garantuje ochranu pouze 25 let po jeho smrti. Ochranná lhůta pro fotografická díla a užitě umění může být dokonce i kratší. Minimálně však musí trvat 10 let. WUA navíc stanoví, že právní ochrana v mnoha zemích vzniká jen ve spojení s poznámkou o copyrightu, pokud to národní právo požaduje. A tak dílo musí obsahovat, především v USA, značku ©, jméno autora a rok prvního zveřejnění.

WUA však rozhodně neposkytuje méně práv než revidovaná Bernská úmluva. Např. asimilační princip garantovaný WUA v ničem nezaostává za asimilačním principem zaručeným revidovanou Bernskou úmluvou.

2.4.3 Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví o právu autorském z roku 1996

Smlouva Světové organizace duševního vlastnictví (WIPO Copyright Treaty, WCT) je stejně jako Smlouva o patentovém právu (PLT) novou smlouvou. Byla uzavřena v roce 1996. Vypracovala ji a spravuje WIPO. Představuje zvláštní dohodu dle článku 20 revidované Bernské úmluvy. Cílem této smlouvy je vytvořit rámcové podmínky pro harmonizaci národního autorského práva s požadavky digitálních síťových médií. Určuje, jaký software a která nová média spadají pod ochranu autorského práva. Navíc WCT reguluje šíření, pronájem a zveřejňování takových práv. Dle WCT

je počítačový program nutné považovat za literární dílo ve smyslu článku 2 revidované Bernské úmluvy, a tím je přirozeně chráněn autorským právem. Stejná ochrana se dle článku 5 WCT vztahuje i na databáze.

Mezi úmluvy, které mezinárodně upravují práva příbuzná k právům autorským patří především: Římská úmluva na ochranu výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových organizací z r. 1961, Ženevská úmluva na ochranu výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému kopírování z r. 1971 a Bruselská úmluva o šíření programů prostřednictvím satelitů z r. 1974.

3. Instituce v oblasti mezinárodní ochrany duševního vlastnictví a jejich práce

3.1 Instituce, jejich úkoly a kompetence

3.1.1 Mezinárodní úroveň

Světová organizace duševního vlastnictví (World Intellectual Property Organisation - WIPO) je celosvětová organizace zaměřená na duševní vlastnictví se sídlem v Ženevě. Byla založena roku 1970. V roce 1974 se stala specializovanou agenturou OSN. Historicky souvisí s Mezinárodním sekretariátem Pařížské úmluvy z roku 1883 a Bernskou úmluvou na ochranu děl literárních a uměleckých z roku 1886.

Jejím cílem je celosvětová podpora duševního vlastnictví mezinárodní spolupráci států a mezinárodních organizací, a zaručení administrativní spolupráce organizací duševního vlastnictví. Úkoly WIPO jako světové organizace duševního vlastnictví nezahrnují jen průmyslové nehmotné statky, jako známkové nebo patentové právo, ale i autorské právo. V současné době je členy WIPO 182 zemí, což je 90 % všech zemí na světě.

WIPO je zastřešující organizací v oblasti duševního vlastnictví a rozsáhle se podílí na mezinárodním vývoji a uzavírání nových dohod. Přebírá proto dva hlavní úkoly, které mají různou funkční úroveň.

Stala se diplomatickou konferencí, na které se mohou pokojnou cestou (mediací) i prostřednictvím smířčích soudů řešit i sporné body mezi členskými státy.

Kromě toho je organizací s výkonnou funkcí, která uzavírá řadu mezinárodních smluv a úmluv a spravuje je. K nim patří nejen Pařížská úmluva a revidovaná Bernská úmluva. WIPO spravuje takřka všechny důležité mezinárodní dohody na poli duševního vlastnictví. K těmto dohodám patří v oblasti známkového práva Madridská dohoda a Protokol k Madridské dohodě, v oblasti patentového práva Smlouva o patentové spolupráci (PCT), Smlouva o patentovém právu (PLT) a Substantivní smlouva o patentovém právu (SPLT). WIPO spravuje i Smlouvu WIPO o právu autorském (WCT).

WIPO nespravuje smlouvy, které se strukturálně výrazně liší od Pařížské úmluvy, od revidované Bernské úmluvy a od smluv uzavřených na jejich základě. V této souvislosti je nutné uvést například Dohodu o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPs), kterou spravuje Světová obchodní organizace (WTO), Všeobecnou smlouvu o autorských právech, která spadá pod Unesco a často je považována za „diskontní vydání“ revidované Bernské úmluvy. Pod WIPO samozřejmě nespádají ani ta ujednání, která byla přijata v rámci Evropského společenství.

Správa smluv nezahrnuje jen pravidelnou kontrolu, zda není nutné provést případné revize či smlouvy harmonizovat. Úkolem správce smluv je i podpořit realizaci smluv. Proto WIPO nejen zajišťuje (dílejší) úkoly ze spravovaných smluv, jejichž provedením je výslovně pověřena, jako např. přihlašovací úřad pro mezinárodní patenty a známky nebo při zveřejnění výsledků mezinárodní fáze patentové přihlášky dle PCT. Shromažďují se zde i všechny přihlášky známek i patentů, a centrálně se zpracovávají, ještě než se případně předají jednotlivým národním úřadům.

WIPO se snaží podpořit mezinárodní průmyslovou právní ochranu poradenskou činností, vzděláváním, informacemi a materiály o možnostech ochrany vynálezů a známek.

Prováděním všech těchto úkolů je pověřen výkonný orgán WIPO, kterým je mezinárodní sekretariát.

3.1.2 Evropská úroveň

Již jsem se zmiňoval o tom, že WIPO nespravuje různá ujednání na evropské úrovni. To nesouvisí jen se skutečností, že některé z těchto dohod jsou ujednáními Evropského společenství. Hlavním důvodem je, že řada evropských států vytvořila přijatými ujednáními standardy, které přesahují minimální požadavky jiných mezinárodních úmluv. Tyto státy urazily na cestě obsahového sblížení práva mnohem delší cestu, než se podařilo ujit na mezinárodní úrovni. Nejvíce se to projevuje v oblasti známkového práva. Koncepce známky Společenství na úrovni ES výrazně přesahuje to, čeho se podařilo dosáhnout na mezinárodní úrovni. Nejen proto, že přijetím Směrnice EHS o sblížení právních předpisů o ochranných známkách (89/104 EHS) došlo ke skutečnému materiálně právnímu sblížení příslušných národních známkových práv. Na základě Nařízení Rady (ES) č. 40/94 byl navíc poprvé vytvořen právní prostor, který známkou platné stejnou měrou v řadě států.

Tyto základní strukturální rozdíly vyžadují existenci institucí, které mohou nestranně přistupovat k tomuto okruhu účastníků a vyhoví obsahovému i právnímu nároku.

3.1.2.1 OHIM jako instituce Evropského společenství pro ochranu známky

OHIM je Úřad pro harmonizaci ve vnitřním trhu. Je to úřad Evropského společenství, který je pověřen přihlašování a správou evropských vzorů, modelů, ale pře-

devším ochranných známek. Byl založen ve španělském Alicante na základě čl. 2 Nařízení Rady (ES) č. 40/94 (Nařízení o známce Společenství).

Zaváděná známka Společenství nabízí tu výhodu, že jednou registrací u OHIM lze získat jednotnou ochranu ve všech zemích Evropy. Přihlášku lze podat nejen u národního úřadu, ale i přímo u OHIM. Tam se po vstupní prověrce a předběžné rešerši, zda neexistují starší zaregistrované známky, ověřuje, zda se přihláškou známky neporuší absolutní překážky registrace dle článku 7 Nařízení o známce Společenství. Pokud takové překážky neexistují, známka se zveřejní ve Věstníku ve všech úředních jazycích Evropského společenství. Poté začíná běžet tříměsíční lhůta, během níž může kterákoli třetí strana podat námitku proti registraci ochranné známky. Proti definitivnímu rozhodnutí OHIM je možné podat stížnost, kterou projednávají speciální komise pro stížnosti při OHIM. Rozhodnutí komisí lze napadnout podáním žaloby k prvoinstančnímu soudu určenému Evropským soudním dvorem. I v tom je nápadná koncepční odlišnost známky Společenství. V žádné jiné oblasti průmyslové právní ochrany neexistuje za hranicemi států příslušná soudní moc.

Svým postavením centrálního úřadu pro ochranné známky pro Evropu získal OHIM postupem let rychle na významu. V neposlední řadě k tomu přispělo i množství zpracovaných a spravovaných známek Společenství. V roce 2006 bylo přihlášeno více než 77 000 známek Společenství. Počet spisů ochranných známek spravovaných OHIM se mezitím již vyšplhal na více než 550 000.

3.1.2.2 EPO/ EPÚ jako instituce evropské patentové ochrany

Evropská patentová organizace (EPO) je mezistátní organizací se sídlem v Mnichově. Byla vytvořena na základě Evropské patentové úmluvy z roku 1977 (Úmluvy o udělování evropských patentů). V jejím vymezení oproti Úřadu pro harmonizaci ve vnitřním trhu se poukazuje na to, že nejde o instituci Evropského společenství.

EPO se skládá ze správní rady a Evropského patentového úřadu (EPÚ), který je nejspíš její nejdůležitější částí. Zatímco správní rada plní legislativní úkoly, Evropský patentový úřad je orgánem výkonným. Má také sídlo v Mnichově a pobočky v Haagu, Berlíně, Vídni a Bruselu.

EPÚ má za úkol podporovat inovaci, konkurenceschopnost a hospodářský růst ve prospěch občanů Evropy. Na rozdíl od německého DPMA nebo jiných národních patentových úřadů spadají do kompetence EPÚ výhradně patenty. Výhodou patentového řízení dle Evropské patentové úmluvy je, že národní patent není nutné přihlašovat ve více evropských zemích. Požadované *národní* patenty se dají získat při jednom řízení.

Pokud tuto úmluvu a její účinky porovnáme s právní situací v oblasti známkového práva na úrovni Evropského společenství, zjistíme výrazné rozdíly.

Nejzřetelnější je rozdíl v různých národních patentech udělovaných v jednotném řízení a v jednotné známce pro celý vnitřní trh.

Výrazné rozdíly existují i v oblasti právní ochrany. Evropská patentová organizace s Evropským patentovým úřadem sice představují centrální úřad provádějící rešerše a kontroly, čímž bylo vytvořeno společné přihlašovací a udělovací řízení. Ale jednotlivé provedené kroky lze napadnout i ve společném námitkovém řízení. Proti rozhodnutím v námitkovém řízení lze podat jako další právní prostředek stížnost ke komoře pro stížnosti. Řízení probíhají v Evropském patentovém úřadě. Jenže tím je společná jurisdikce vyčerpána.

Všechny ostatní právní otázky musí vyjasnit národní soudy. Tyto soudy musí na základě protokolu k článku 69 Evropské patentové úmluvy ohledně obsahu patentového práva rozhodnout, zda k výkladu mají být a budou použity i národní patenty a rozsah jejich ochrany. Takové řízení má přece jinou právní kvalitu než řízení v oblasti Evropského známkového práva, kde existuje pro všechny členské státy Evropského společenství závazný výklad společné nejvyšší instance, Evropského soudního dvora.

Evropský patentový úřad se stal nejdůležitější institucí na poli průmyslové právní ochrany, protože zpracovává největší podíl celosvětově udělovaných patentů a v současné době disponuje centralizovanou kompetencí 32 členských států, které na něj přenesly i vůdčí roli na poli rešerší a věcných ověřování. V roce 2006 bylo na světě uděleno 62 780 patentů, z toho 32 483 udělil Evropský patentový úřad. Na druhém místě se s výrazným odstupem umístily USA s 14 834 patenty a Japonsko s 12 044 patenty.

3.1.3 Národní úroveň

Příslušné národní úřady pro patenty a ochranné známky jsou v každodenní praxi nejdůležitějšími aktéry v oblasti ochrany patentů a známek, jak zcela zřetelně vyplývá z předchozích úvah. Zmiňované úmluvy zpravidla znamenají zjednodušení řízení za účelem snazšího získání příslušných národních ochranných práv a příslib mnohostranného rovnocenného posuzování zahraničních žadatelů ve srovnání s žadateli tuzemskými. Ve většině případů supranacionální řízení končí materiální právní kontrolou a registrací národních úřadů. Vynikajícími příklady jsou řízení o přihlášení patentů dle smlouvy o patentové spolupráci (PCT) a Evropské patentové úmluvě. U těchto národních řízení pak existuje odpovídající právní ochrana na národní úrovni. Na tom nic nezmění ani to, že v oblasti známkového práva již existují v ne nevýznamné, ale prostorově omezené oblasti instituce, které ji již přesahují. Nejpozději v případě porušení ochranných práv jsou pak totiž znovu kompetentní instituce toho státu, v němž došlo k porušení práv.

Národní úřady pro ochranné známky a patenty mají velký význam, proto se podrobněji zmíním o jednom z nich, o Německém úřadu pro ochranné známky a patenty (DPMA) se sídlem v Mnichově a pobočkami v Berlíně a Jeně.

Jde o spolkový úřad, jehož nadřízeným orgánem je Spolkové ministerstvo spravedlnosti. Úkolem DPMA je udělovat a spravovat průmyslová ochranná práva. DPMA je kromě jiných práv, například registrovaných a užitných

vorů, kompetentní i k udělování patentů a registraci ochranných známek.

K registraci *ochranné známky* je nutné známku nejprve přihlásit u DPMA dle § 32 zákona o ochranných známkách. Nejprve se prověřuje, zda jsou splněny formální předpoklady přihlášky. Poté se kontroluje, zda registraci nebrání absolutní překážky ochrany ve smyslu § 8 zákona o ochranných známkách. K tomu může dojít, když známce chybí rozlišovací schopnost nebo se v obecném jazyce používá jako druhové označení. Pokud tomu tak není a přihláška je po formální stránce správná, známka se zveřejní v registru známek a poté ve Věstníku DPMA. Od tohoto okamžiku může kterákoli třetí strana podat během tří měsíců od zveřejnění námitku proti registraci ochranné známky. Pokud je námitka úspěšná, ochranná známka se vymaže. V opačném případě se námitka zamítne a známka nabude právní moci.

U *patentu*, který je chráněn nejspíš nejdůležitějším ochranným právem, musí přihlašovatel podat žádost o udělení patentu. DPMA pak prověří, zda přihláška neobsahuje zjevné věcné chyby a zda přihlášený vynález vůbec může být patentově chráněn. Aby mohlo dojít k udělení patentu, je ještě nutné podat žádost o přezkoumání. Tím se zahajuje vlastní řízení o udělení patentu. Kontrolní pracovník patentového úřadu analyzuje, zda je vynález patentovatelný, tzn. zda je vynález nový, průmyslově využitelný a je výsledkem vynálezecké činnosti. Pokud tyto předpoklady splňuje, udělí se patent a DPMA poté zveřejní oznámení o udělení patentu. Poté začíná tříměsíční lhůta, během níž může kterákoli třetí strana podat protest proti udělení patentu. V případě protestu patent znovu prověřuje grémium, které ho buď odvolá, nebo potvrdí, čímž patent nabude právní moci.

3.2 Spolupráce institucí v praxi

Právní závazek ke spolupráci národních a supranacionálních institucí v oblasti průmyslové právní ochrany se v podstatě omezuje na tři oblasti. K nim patří výměna informací, dílčí spolupráce v odstupňovaném registračním řízení a oblast vzájemné úřední a právní pomoci.

Výměna informací o již registrovaných právech rozsáhle probíhá uveřejněním příslušných dat na internetu. Dále je nutné poukázat i na publikování informací příslušných institucí v jejich věstnicích. Do oblasti výměny informací spadají i rozsáhlé aktivity v mezinárodní spolupráci. Tak např. Evropský patentový úřad spolupracuje již od roku 1983 s japonským patentovým úřadem (JPO) a americkým patentovým úřadem (USPTO). Cílem je optimalizace globálního patentového systému strategickou spoluprací a střednědobě i sblížením řízení, především výměnou informací, vědění a kompetencí. V roce 1999 byl v rámci této spolupráce vytvořen TriNET, trojstranná datová síť, která úřadům umožňuje vzájemně procházet údaje v přihláškách partnerských úřadů. Tyto tři patentové úřady si navzájem poskytují přístup ke zveřejněným patentovým spisům, aby tak docílily lepšího zpracování patentových přihlášek.

Dílčí spolupráce registračních úřadů hraje roli ve všech řízeních, kde je nařízen odstupňovaný postup, který rozlišuje společnou mezinárodní úroveň řízení a národní kontrolní úroveň. Zde je nutné poukázat především na Smlouvu o patentovém právu (PLT) a řízení o přihlášení patentu dle Evropské patentové úmluvy (EPC). V příslušných smlouvách je vždy jasně definováno rozhraní, které stanoví, jaké dokumenty, v jakém jazyce a s jakou závazností je nutné předat a kdo je příslušný pro publikaci konkrétních částí řízení v tom kterém orgánu. Obsahují tedy jasná a jednoznačná ustanovení týkající se kompetencí a formy, která upravují koexistenci a vzájemnou spolupráci úřadů. Jinak je spolupráce v těchto oblastech opět omezena na předávání a výměnu informací, jak vyplývá např. z článku 130 Evropské patentové úmluvy (EPC).

Další úrovní spolupráce, jejíž intenzita se v závislosti na jednotlivých oblastech průmyslové právní ochrany a jednotlivých úmluvách liší, je úřední a právní pomoc. Také zde se odkazuje na článek 131 EPC. Zatímco pod úřední pomoci je nutné rozumět vzájemnou podporu poskytnutím informací a nahlédnutím do spisů, u právní pomoci se jedná o dokazování a jiné soudní úkony, které národní soudy provádějí pro Evropský patentový úřad v rámci řízení, které tento úřad zahájil. Evropský patentový úřad musí na příslušné místo podat žádost o právní pomoc.

3.3 Směrodatný právní rámec jednání národních výkonných institucí

Průmyslové ochranné právo je právem národním. To platí jak pro materiální obsah úprav, tak i pro právní záruky spojené s ochranným právem. Jak státní ochranu vlastníka práv příslušnou národní exekutivou, tak i jurisdikční ochranu v rámci registračního řízení, popř. v rámci ochrany proti porušení ochranných práv zajišťují zpravidla národní instituce dle národního práva. Tato zásada vyplývá z koncepce průmyslové právní ochrany a platí s výjimkou zvláštních situací v evropském známkovém právu.

Mezinárodní dohody zpravidla nezakládají žádné vnitrostátně závazné právo. Aby platily vnitrostátně, musí být ratifikovány popř. je nutný národní transformační zákon. Tento národní zákon se pak aplikuje.

Zde sporné mezinárodní dohody nezakládají ani žádná subjektivní veřejná práva sloužící alespoň jako ochrana soukromých osob. Předmětem sporných ujednání bývají zpravidla závazky smluvních států vůči ostatním členským státům.

Obsahově jsou předmětem těchto ujednání ustanovení, která se týkají čistě postupů, a závazky jednat s osobami (fyzickými i právníckými) z jiných členských států dle národního práva jako s vlastními občany.

Toto pojetí potvrzuje např. rozhodnutí Rakouského patentového úřadu (oddělení stížností) z 06.08.1992 (Rakouský patentový věstník 1993, strana 96). Komora pro stížnosti v něm konstatuje, že předpisy Evropské patentové úmluvy ohledně úřední a právní pomoci neposkytují žalovatelný nárok soukromníkům. Práva a povinnosti související s informacemi prý se nedají aplikovat na soukromé osoby.

Omezené výjimky existují jen v oblasti známkové ochrany. Ty se vztahují jednak k Nařízení o známce Společenství (Nařízení Rady č. 40/94/ES) a k Směrnici EHS o sblížování právních předpisů o ochranných známkách (89/104/EHS).

U Nařízení o známce Společenství vyplývá její bezprostřední národní platnost z článku 249 Smlouvy o Evropském společenství. Dle odstavce 2 této normy platí Nařízení Evropského společenství přímo a musí být aplikována jako národní právo. Při důkladnějším zkoumání však zjistíme, že se tím zakládají pouze velice omezená subjektivní práva přihlašovatelů nebo vlastníků ochranných práv, která by byla platná na národní úrovni.

Občané Evropského společenství skutečně získávají právní nárok na určité řízení a poté případně na zaregistrování určité značky v celé Evropě.

Občané Společenství získávají i různé další nároky, aby mohli zasáhnout vůči porušovateli práv. V článku 9 odst. 1 a 2 Nařízení o známce Společenství existuje nárok zakázat třetím stranám používání určitých označení v obchodním styku a v článku 11 i nárok vůči jednatelům, popř. zplnomocněným osobám, které zneužijí důvěru vlastníka práv registrací ochranné známky na své jméno, v článku 10 Nařízení o známce Společenství nárok vůči vydavatelům lexikonů, slovníků atd. na to, aby reprodukce ochranné známky byla opatřena označením, že se jedná o zapsanou ochrannou známku, a v článku 9 odst. 3 věť 2 Nařízení o ochranné známce Společenství nárok na přiměřenou náhradu za jednání učiněná po zveřejnění přihlášky ochranné známky Společenství a zveřejnění zápisu.

Jedná se sice o subjektivní práva soukromých osob spočívající na právu Evropského společenství, která musí být dojit povšimnutí v národním právu, ale tyto nároky nabudou na významu až v následné právní ochraně před soudem. Aplikace těchto nároků ve správní praxi je zjevně vyloučena. Z hlediska správní praxe lze aplikovat pouze bezprostředně platné předpisy týkající se přihlašovacího řízení. Kromě toho je i jasné, že zde uvedené nároky představují ochranu plnou mezer. Přihlašovatel, popř. vlastníci ochranných práv je jinak v právní ochraně odkázán na příslušné národní právo.

Nejobtížnější oblastí v právní praxi je nárok na uplatnění Směrnice EHS o sblížování právních předpisů o ochranných známkách (89/104/EHS). Sice i zde platí zásada, že lze aplikovat výhradně národní právo, protože směrnice jsou dle článku 249 odst. 3 Smlouvy o Evropském společenství orientované pouze na členské státy a nemají bezprostřední nárok na uplatnění jako Nařízení ES. Z judikatury Evropského soudního dvora však vyplývá povinnost vykládat ty národní právní předpisy, které se týkající prosazení směrnice Evropského společenství, v souladu se směrnici. V důsledku toho má každá státní instituce členského státu ES jasnou povinnost vykládat národní právo přesně tak, jak směrnice předpokládá. Jiná měřítko výkladu, např. historický, gramatický nebo účelový výklad nebo výklad

na základě vzájemných vztahů národních norem, jsou nepřipustná.

4. Dodatek

Jako doplněk k výše uvedenému výkladu s krátkým popisem úřadů a institucí, které se podílejí na průmyslové právní ochraně, se ještě krátce zmíním o několika nestátních organizacích působících v oblasti průmyslové právní ochrany.

4.1 AIPPI / AIPPIDE

Mezinárodní sdružení na ochranu průmyslového a duševního vlastnictví (Association Internationale pour la Protection de la Propriété Industrielle - AIPPI) je politicky neutrální mezinárodní sdružení se sídlem ve Švýcarsku. AIPPIDE je německá národní skupina AIPPI. AIPPI bylo založeno už dávno, v roce 1897 v Bruselu, a má kořeny v Pařížské úmluvě na ochranu duševního vlastnictví z roku 1883. Jeho cílem je podpora mezinárodní ochrany průmyslového vlastnictví a ostatních duševních vlastnictví a napomáhání jejich dalšímu rozvoji. Chce také přispět k rozvoji, rozšíření a zkvalitnění mezinárodních úmluv a smluv o ochraně průmyslového vlastnictví a ostatních duševních vlastnictví. Těchto cílů se snaží dosáhnout především jejich publikováním, pořádáním kongresů, jednání a dalších setkání, výkladem stanoviska Sdružení vládám, mezistátním korporacím a národním, regionálním a mezinárodním organizacím. AIPPI má přísnou organizační strukturu. Administrativně je vedeno profesionálním generálním sekretářem, kterého kontroluje další grémium – „bureau“. V současné době má AIPPI více než 8500 členů z asi 60 zemských a regionálních skupin. Ve své dlouhé historii již zformulovalo více než 500 rezolucí a vyjádření k právním otázkám projednávaným před národními úřady a mezinárodními grémii a především před Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO), jejichž hlavními cíli byly především další vývoj, rozšíření a harmonizace mezinárodní průmyslové ochrany. AIPPIDE se tematickými a personálními propojeními snaží o těsnou spolupráci s německým Sdružením pro průmyslovou právní ochranu a autorská práva.

4.2 Německé sdružení pro průmyslovou právní ochranu a autorská práva (GRUR)

GRUR se také může pochlubit dlouhou historií. Bylo založeno roku 1891. Dnes má více než 4000 členů a sídlí v Berlíně. Práce Sdružení je zaměřena na další vědecký vývoj, na rozšíření průmyslové právní ochrany a autorských práv a na právo upravující podmínky hospodářské soutěže. Za tímto účelem se ve výborech, na kongresech a ve vědeckých publikacích vysvětlují otázky průmyslové právní ochrany a autorských práv. Dalším úkolem je podpora zákonodárných orgánů a úřadů v otázkách průmyslové právní ochrany a autorských práv. Rozdělením

do mnoha okresních skupin GRUR působí v celé spolkové republice, centrálně je však řídí představenstvo Sdružení. Za zmínku stojí, že Německé sdružení pro průmyslovou ochranu a autorská práva vydává tři nejdůležitější odborné časopisy v oblasti průmyslové právní ochrany.

4.3 Spolkový svaz německých patentových právních zástupců (BdP)

Spolkový svaz německých patentových právních zástupců je dobrovolné sdružení patentových právních zástupců založené v roce 1974, jehož cílem je péče o profesní a hospodářské zájmy patentových právních zástupců a podpora těchto zájmů. Těžištěm jejich činnosti je předávání vyjádření k národním a mezinárodním zákonodárným záměrům a spolupůsobení při konzultacích německých a evropských institucí průmyslové právní ochrany. Dalším důležitým faktorem je osobní výměna názorů a udržování kontaktů s německými a evropskými poslanci a zástupci příslušných úřadů.

4.4 Iniciativa Německé hospodářství proti produktovému a známkovému pirátství (APM)

APM bojuje od roku 1997 proti pirátství v oblasti výrobků a ochranných značek ve všech odvětvích a v současné době představuje v Německu vůdčí sílu v této oblasti. APM byla založena jako společná iniciativa Sněmu německých průmyslových a obchodních komor (DIHK), Svazu ochranných známek a Spolkového svazu německého průmyslu (BDI). APM sleduje své cíle především neutrální prací s veřejností a podporou politiky a úřadů v tuzemsku i v zahraničí. APM dále pracuje v oblasti mezioborové výměny informací a podporuje členské podniky v případech porušování průmyslových ochranných práv. Především se zabývá postupem v případech porušení práva v oblasti duševního vlastnictví a podporou vyšetřovacích úřadů a členů.

4.5 Evropský patentový institut (EPI)

Institut patentových zástupců registrovaných u Evropského patentového úřadu, EPI, byl založen dle Evropské patentové úmluvy na základě ustanovení přijatých správní radou evropské patentové organizace. Jako sdružení mezinárodního veřejného práva má EPI vlastní pravidla týkající se profesního stavu a vlastní obchodní řád. V současné době má 8700 členů z 32 evropských zemí. Všichni členové musí být zaregistrovaní v seznamu patentových zástupců Evropského patentového úřadu. Patentovým zástupcem EPÚ se nemůže stát každý. Předpokladem je úspěšné složení evropské zkoušky způsobilosti. Úkolem institutu je kromě jiného spolupráce s evropskou patentovou organizací v otázkách profese registrovaného patentového zástupce, především v oblasti disciplinárních záležitostí a evropských zkoušek způsobilosti, a udržování kontaktu v otázkách průmyslové právní ochrany s EPÚ a

dalšími místy, pokud to je účelné.

4.6 Bureau International de L'Édition Mécanique (BIEM)

BIEM je mezinárodní organizace zastupující společnosti, která využívají hudební díla. Pokud se máme přísně držet názvu organizace, jedná se o společnosti spravující práva k mechanickému zaznamenávání a reprodukci hudebních děl. Tento pojem vznikl v dobách, kdy se každá reprodukce zaznamenávala mechanicky. BIEM byla založena v roce 1929, sídlí ve Francii a v současné době zastupuje 46 společností z 43 zemí. Hlavní činností organizace je zastupování jejich členů a hájení jejich zájmů, především na půdě WIPO, UNESCO nebo WTO.

4.7 International Trademark Association (INTA)

Mezinárodní asociace pro ochranné známky, INTA, je obecně prospěšné sdružení více než 5000 vlastníků ochranných známek a obchodní komunity z více než 190 zemí, které se věnuje podpoře ochranných známek a příbuzných ochranných práv jako prvkům mezinárodního obchodu. INTA byla založena roku 1878 17 obchodníky, kteří pocítovali potřebu existence organizace, jež by chránila práva vlastníků značek zboží a pokoušela se usilovat o užitečné zákonodárství. Dnes se asociace snaží o celosvětové posílení práv vlastníků známek, a to hlavně formou příspěvků k politickým diskuzím a účastí v legislativních procesech.